

67013

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

DEVLET ORMAN İŞLETMECİLİĞİNDE HALKLA İLİŞKİLER
İŞLEVINİN İNCELENMESİ
(SÜRMENE DEVLET ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ)

Orman Müh. Hüseyin Avni ÇATAL

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde

"Orman Yüksek Mühendisi"

Ünvanı Verilmesi için Kabul Edilen Tezdir

67013

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 16/06/1997
Tezin Savunma Tarihi : 16/07/1997

Tez Danışmanı : Doç. Dr. M.Fehmi TÜRKER

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Kamil YAZICI

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Cantürk GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Fazlı ARSLAN

Haziran 1997
TRABZON

ÖNSÖZ

Devlet orman işletmeciliğinde halkla ilişkiler işlevinin incelenmesini (Sürmene Devlet Orman İşletme Müdürlüğü Örneği) amaçlayan bu çalışma; KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Ana Bilim Dalı bünyesinde hazırlanmıştır.

Yüksek lisans tezi danışmanlığımı üstlenerek gerek konu seçiminde, gerekse çalışmanın başlangıcından sonuçlandırılmasına kadar her aşamada ve her konuda değerli düşünce ve katkılarıyla çalışmamı yönlendiren sayın hocam Doç.Dr.M.Fehmi TÜRKER'e teşekkürü borç bilirim.

Tez çalışmalarını esnasında değerli bilgileriyle beni yönlendiren sayın Prof.Dr.Metin ÖZDÖNMEZ'e, çalışmamla ilgili yakın ilgi ve desteğini gördüğüm sayın Prof. Dr. Kamil YAZICI'ya, anket analizlerinde yardımlarını esirgemeyen sayın Doç.Dr.Hakkı YAVUZ'a ve kendisinden yüksek lisans eğitiminde ders aldığım sayın hocam Doç.Dr.Cantürk GÜMÜŞ'e teşekkür ederim.

Çalışmanın veri toplama aşamasında emeği geçen Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü, Orman Bakanlığı APK dairesi ve Trabzon ORKÖY baş mühendisliği personeline teşekkür etmek isterim. Ayrıca, bu çalışma boyunca sabırlı ve manevi desteğiyle bana destek olan eşime teşekkür ederim.

Trabzon, Haziran 1997

Hüseyin Avni ÇATAL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET.....	VIII
SUMMARY.....	VIII
ŞEKİL LİSTESİ.....	IX
TABLO LİSTESİ.....	X
SEMBOL LİSTESİ.....	XII
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. GİRİŞ	1
1.1.1. Dünya’da Halkla ilişkiler.....	3
1.1.2. Türkiye’de Halkla ilişkiler.....	3
1.1.3. Orman Bakanlığı’nda Halkla ilişkiler.....	4
1.1.4. İşletmelerde Halkla ilişkiler.....	5
1.1.5. Devlet Orman işletmelerinde Halkla ilişkiler.....	5
1.2. LİTERATÜR ÖZETİ	6
2. TEORİK ÇALIŞMALAR	12
2.1. MATERYAL VE YÖNTEM.....	12
2.1.1. Materyal.....	12
2.1.1.1. Anket Formları.....	12
2.1.1.2. Diğer Kaynaklar.....	12
2.1.2. Yöntem.....	13
2.1.2.1. Araştırma Alanının (Sürmene DOİ) Seçilme Nedenleri.....	13
2.1.2.2. Araştırma Anketlerinin Hazırlanması Ve Uygulanması Tekniği.....	14
2.1.2.3. Araştırmada kullanılan İstatistikî Yöntemler.....	18
2.1.2.3.1. Khi-Kare Metodu.....	18

2.1.2.3.2.. Yüzde Analizi Metodu.....	19
2.2. BİR İŞLETME FONKSİYONU OLARAK HALKLA İLİŞKİLER	
KAVRAMI	19
2.2.1. İşletmelerde Halkla ilişkiler.....	19
2.2.1.1. İşletme Fonksiyonları	19
2.2.1.1.1. Tedarik.....	20
2.2.1.1.2. Üretim.....	20
2.2.1.1.3. Sürüm.....	20
2.2.1.2. İşletme Fonksiyonlarının Halkla İlişkilerle İlişkisi.....	21
2.2.1.3. İşletmelerde Halkla İlişkilerin Amaçları.....	22
2.2.1.4. Halkla İlişkilerin Evreleri	22
2.2.1.5. Halkla İlişkilerin Kapsamı	23
2.2.1.5.1. İç İlişkiler	24
2.2.1.5.2. Dış ilişkiler	24
2.2.1.6. Örgüt Yapısı.....	25
2.3. D.O.İ FONKSİYONLARININ TANITIMI VE HALKLA	
İLİŞKİLERLE İLİŞKİLERİ.....	26
2.4. ORMAN İŞLETMELERİNDE HALKLA İLİŞKİLER	28
2.4.1. Ormancılık Sektöründe Halkla ilişkilerin Amacı	28
2.4.2. Ormancılık Sektöründe Halkla ilişkilerin Önemi	30
2.4.3. Yayın, Tanıtım, Haberleşme ,Reklam Ve Propaganda	
Faaliyetlerinin Ormancılıktaki Yeri Ve Önemi	31
2.4.3.1. Yayın Ve Tanıtım	31
2.4.3.2. Haberleşmenin Ormancılıktaki Önemi	32
2.4.3.3. Reklamın Ormancılık Açısından Önemi.....	34
2.4.3.4. Propagandanın Ormancılık Açısından Önemi	35
2.5. ORMANCILIK SEKTÖRÜNDE HALKLA İLİŞKİLERİN	
KAPSAMI	36
2.5.1. İç İlişkiler.....	36
2.5.1.1. Çalışanlar ile amirleri arasındaki ilişkiler.....	37
2.5.1.2. Çalışanların Birbiriyle Olan İlişkileri.....	37
2.5.2. Dış İlişkiler.....	38

2.5.2.1.Orman İçi Halkla Olan İlişkiler	38
2.5.2.2.Orman Dışı Halk İlişkileri	40
2.6. HALKLA İLİŞKİLER SÜRECİNİN EVRELERİ VE	
ORMANCILIK	42
2.6.1. Bilgi Toplama.....	42
2.6.2. Planlama	43
2.6.3. Uygulama.....	44
2.6.4. Değerlendirme.....	45
2.7. ORMANCILIK VE HALKLA İLİŞKİLER FAALİYETİNDE	
ÖRGÜT	46
2.7.1. Bakanlık Merkezinde	46
2.7.2. Bölge Müdürlükleri Seviyesinde	48
2.7.3. İşletme Müdürlükleri Seviyesinde.....	49
2.8. ORMANCILIKTA HALKLA İLİŞKİLER FAALİYETLERİNDE	
KULLANILABİLECEK ARAÇLARIN ÖNEMİ VE	
ETKİNLİĞİ	49
2.8.1. Yazılı Araçlar	50
2.8.1.1. Gazeteler	50
2.8.1.2. Broşürler	51
2.8.1.3. Levhalar	51
2.8.1.4. Takvimler	51
2.8.2. Sözlü Araçlar	51
2.8.2.1. Radyo.....	52
2.8.2.2. Televizyon	52
2.8.2.3. Film.....	53
2.8.3. Ağaç Bayramları	53
2.9. ORMANCILIKTA HALKLA İLİŞKİLERİN VERİMLİLİĞE	
ETKİSİ	54
2.9.1. Ağaçlandırmada Faaliyetlerinde.....	55
2.9.2. Üretim Faaliyetlerinde	56
2.9.3. Örgüt İçi Personelde Verimlilik.....	57
2.10. ARAŞTIRMA BÖLGESİNİN TANITIMI	58

2.10.1. Sürmene Orman işletmesinin Tanıtımı.....	58
2.10.1.1 Sınırları.....	58
2.10.1.2. İklim.....	59
2.10.1.3. Orman Kaynakları.....	59
2.10.1.4. Ormancılık Faaliyetleri.....	61
2.10.1.5. Gençleştirme Faaliyetleri.....	61
2.10.1.6. Üretim Faaliyetleri.....	62
2.10.1.7. Yol Faaliyetleri.....	64
2.10.1.8. Orman Köylüsüne Verilen Zati İhtiyaçlar.....	64
2.10.2. Orman Köylerinin Tanıtımı.....	65
2.10.2.1. Anket Yapılan Köylerin Jeolojik Durumu ve Toprak Yapısı.....	65
2.10.2.2. Orman Köylerinin Şefliklere Dağılımı.....	67
2.10.2.3. Nüfus.....	70
2.10.2.4. Ekonomik Yapı.....	72
2.10.2.5. Tarımsal Yapı.....	74
2.10.2.6. Halkın Talepleri.....	75
2.10.2.7. Orman Suçları.....	76
3. BULGULAR.....	80
3.1. 31. Madde Köylerine Yönelik Anket Bulguları.....	80
3.2. 32. Madde Köylerine Yönelik Anket Bulguları.....	89
3.3. Orman İşçilerine Yönelik Anket Bulguları.....	99
3.4. Örgüt İçi Personele Yönelik Anketler Bulguları.....	106
3.5. Belediyelere Yönelik Anket Bulguları.....	108
3.6. Atölye Ve Marangozhane Sahiplerine Yönelik Anket Bulguları.....	109
3.7. Kereste Tüccarlarına Yönelik Anket Bulguları.....	110
3.8. Orman Köyü Muhtarlarına Yönelik Anket Bulguları.....	111
4. TARTIŞMA.....	113
4.1. 31.Madde Orman Köylerine İlişkin Tartışma.....	113
4.2. 32.Madde Orman Köylerine İlişkin Tartışma.....	118

4.3. 31. ve 32. Madde Orman Köyleri Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklara İlişkin Tartışma.....	120
4.3. Ormancılık Faaliyetlerinde Vahidi Fiyatla Çalışan İşçilere .. Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma	122
4.4. Örgüt İçi Personele Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma.....	125
4.5. Belediyeler Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma	127
4.6. Orman Köyü Muhtarlarına Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma.....	128
4.7. Marangozhane ve Hızır Atölyesi Sahiplerine Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma.....	129
4.8. Kereste Tüccarlarına Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma	130
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	132
6. KAYNAKLAR	140
7. EKLER	145
8. ÖZGEÇMİŞ	159

ÖZET

Devlet orman işletmeciliğinde halkla ilişkiler işlevinin incelenmesini konu eden (Sürmene Devlet Orman İşletme Müdürlüğü Örneği) bu çalışmanın amacı; genelde Devlet Orman İşletmelerinin (D.O.İ), özelde ise Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü'nün çeşitli kesimlerle olan ilişkileri halkla ilişkiler çerçevesinde değerlendirilmiş, sorunlar ile neler yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu amaçla; halkla ilişkilerin dünyada ve ülkemizdeki gelişimi üzerinde durularak, D.O.İ'lerde halkla ilişkiler geniş kapsamlı ormancılık anlayışına uygun olarak ele alınmış, ormancılıkta halkla ilişkilerin amacı, önemi ve kapsamı üzerinde durulmuştur. Ayrıca, halkla ilişkilerin verimliliğe etkileri de ele alınmıştır.

Halkla ilişkiler konusunda, orman köylülerine, orman işçilerine, orman köyü muhtarlarına, orman emvali biçen hızar atölyesi ve marangozhane sahiplerine, belediyelere, kereste tüccarlarına ve örgüt içi personele anketler uygulanmıştır. Anketlerin eşit dağılımına dikkat edilmiş, elde edilen bulgular khi-kare ve yüzde analizi metotlarıyla değerlendirilmiştir.

Yapılan değerlendirmede; Orman köylüsünün gelir düzeyinin çok düşük olduğu ve bu nedenle göçün hızla devam ettiği, mülkiyet probleminin birinci derecede sorun olmaya devam ettiği, örgüt içi eğitim ile işçi eğitiminin yetersiz olduğu bulguları elde edilmiştir. Sonuç olarak, Sürmene D.O.İ Müdürlüğü'nde halkla ilişkiler fonksiyonunun yeterli düzeyde olmadığı, özellikle araştırma bölgesinde orman ile yerleşimin iç içe olması nedeniyle halkla ilişkilerin özel bir durum arzettiği anlaşılmıştır.

Halkla ilişkilerin daha iyi bir seviyeye getirilebilmesi amacıyla; halkı bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarına hız verilmesi, yasalarda gerekli değişiklikler yapılarak Doğu Karadeniz Bölgesindeki ormancılık problemlerinin çözüm yollarının aranması gerektiği kanaatine varılmıştır. Orman İşletmeleri ile temas halinde olan gruplarla ilişkileri düzenlemek üzere yeni bir yapılanmaya gidilmesi gerektiği sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halkla İlişkiler, Devlet Orman İşletmesi, Orman Köyü, Anket Bilgilendirme, Değerlendirme

SUMMARY

EXAMINING THE FUNCTION OF THE PUBLIC RELATIONS OF THE STATE FOREST MANAGERSHIP. (Sürmene State Forest District (S.F.D) As An Example Here)

The aim of this study, (Sürmene State Forest District(S.F.D) as an example here) is to examine the function of the public relations of the State Forest Managership. The relations of S.F.D in general and especially those of Sürmene S.F.D with several communities have been assessed in a perspective of public relations. It has been tried to find proper solutions for different problems. The development of public relations in the world and in our country has been surveyed. In the S.F.D, the public relations are considered as suitable for mentality of contemporary forestry. The aim, the importance and the comprehension of public relations in forestry and the effects of public relations on productivity has been discussed.

The study consists of the questionnaires about public relations which have been prepared with forest village residents, forest workers, forest village headmen, millmen and carpenter's workshop owners, municipalities, lumber traders and district staff. The equivalent distribution of questionnaire has been cared, and the findings have been evaluated by chi-square and percentage analysis methods.

In this assessment: the insufficient income of forest village residents, thus the ongoing migration, the priority of possession problems and the inadequate education of district staff and workers have been emphasised. In conclusion, the insufficiency of public relations in Sürmene S.F.D and closeness of forests and living centres in research areas have showed us the significant situation of public relations.

To develop public relations into a better level the necessity of supplying an acceleration to public-informing studies and the necessity of some changes in law to solve the forestry problems in Eastern Blacksea Region, have been understood. A new constructure is necessary due to arranging the relationships with the groups-in contact with Forest Districts.

Keywords: Public Relations, State Forest District, Forest village, Investigation Informing, Evaluation

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Halkla İlişkilerin Evreleri	22
Şekil 2. Asna'ya göre Halkla İlişkiler Örgüt Şeması.....	25
Şekil 3. Araştırma Alanının Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü İçerisindeki Yeri...58	
Şekil 4. Doğu Karadenizin İklimini Yansıtan Bir Görüntü.....	59
Şekil 5. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Sahalar Grafiği.....	60
Şekil 6..Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü 1992-1996 Yılları Silvikültür Çalışmalarının Gelişimi.....	62
Şekil 7. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü 1992-1996 Yılları Üretim Seyri.....	64
Şekil 8. Araştırma Bölgesinde Yerleşim Çok Dağınıktır.....	67
Şekil 9. Anket Yapılan Orman Köylerindeki Nüfus Hareketleri.....	72
Şekil 10. Araştırma Bölgesindeki Yaylalarda Geleneksel Hayvancılık.....	73
Şekil 11. 1992-1996 Yılları arasında Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Dahilinde Meydana Gelen Orman Suçlarının Seyri.....	76
Şekil 12. Araştırma Bölgesindeki Balahor Yaylasında Tezek Yığınları.....	77

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Sahalar Tablosu	60
Tablo 2. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü 1992-1996 Yılları Silvikültür Faaliyetleri.....	61
Tablo 3. 1992-1996 Yılları Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Üretim Durumu.....	63
Tablo 4. 1992-1996 Yılları Arasında Sürmene Orman İşletme Müdürlüğünden Verilen Zati İhtiyaç Miktarları	65
Tablo 5. 31. Madde Köyleri Arazı Sınıfları Tablosu	66
Tablo 6. 32. Madde Köyleri Arazı Sınıfları Tablosu	66
Tablo 7. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne Bağlı 31. Madde Köyler....	68
Tablo 8. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne Bağlı 32. Madde Köyler....	69
Tablo 9. 31. Madde Orman Köyleri Nüfus Durumu	71
Tablo 10. 32. Madde Orman Köyleri Nüfus Durumu	71
Tablo 11. 31. Madde Köyler Mülkiyet Ve Tarım Arazilerinin Hanelere Dağılışı Tablosu	72
Tablo 12. 32. Madde Köyler Mülkiyet Ve Tarım Arazilerinin Hanelere Dağılışı Tablosu	73
Tablo 13. 31. Madde Orman Köyleri Bitkisel Üretim Kaynakları	74
Tablo 14. 32. Madde Orman Köyleri Bitkisel Üretim Kaynakları	75
Tablo 15. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Ve İşletme Şefliklerinde Halkın Talep Yüzdeleri.....	76
Tablo 16. 1992-1996 Yılları Arasında Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Dahilinde Meydana Gelen Orman Suçları	78
Tablo 17. 1996 Yılı Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Devam Eden Davalar Tablosu	79
Tablo 18. Yaş Grupları ile Orman Köylerinin Problemleri Arasındaki İlişki.....	80
Tablo 19. Yaş Grupları ile Köyden Kente Göç Arasındaki İlişki	81
Tablo 20. Yaş Grupları ile Orman Tahribatının Nedenleri Arasındaki İlişki	81
Tablo 21. Yaş Grupları ile Orman Köylüsünü İlgilendiren Yasalar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Arasındaki İlişki.....	81
Tablo 22. Yaş Grupları ile Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki	82
Tablo 23. Yaş Grupları ile Sohbet Konuları Arasındaki İlişki	82
Tablo 24. Yaş Grupları ile Orman Suçları Arasındaki İlişki	83
Tablo 25. Aylık Net Gelir ile Meslek Arasındaki İlişki	83
Tablo 26. Aylık Net Gelir - Sohbet Konusu İlişkisi	84
Tablo 27. Aylık Net Gelir - Kente Göç İlişkisi	84

Tablo 28. Aylık Net Gelir - Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki	84
Tablo 29. Öğrenim Durumu- Fikir Değiştirme Arasındaki İlişki	85
Tablo 30. Öğrenim Durumu- Orman Köylüsünü İlgilendiren Yasalar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Arasındaki İlişki.....	85
Tablo 31. Öğrenim Durumu- Sohbet Konusu İlişkisi	86
Tablo 32. Öğrenim Durumu- Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki	86
Tablo 33. Öğrenim Durumu-Orman Tahribatının Nedenleri Arasındaki İlişki	86
Tablo 34. Göç Fikri-Meslek Ve Fikir Değiştirmeye Etkenler Arasındaki İlişki.....	87
Tablo 35. Yaş Grupları ile Orman Köylülerinin Problemleri Arasındaki İlişki	89
Tablo 36. Yaş Grupları ile Orman Suçları Arasındaki İlişki	90
Tablo 37. Yaş Grupları ile Orman Tahribatının Nedenleri Arasındaki İlişki	90
Tablo 38. Yaş Grupları ile Orman Köylüsünü İlgilendiren Yasalar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Arasındaki İlişki.....	90
Tablo 39. Yaş Grupları ile Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki	91
Tablo 40. Yaş Grupları ile Sohbet Konuları Arasındaki İlişki	91
Tablo 41. Yaş Grupları ile Köyden Kente Göç Arasındaki İlişki	91
Tablo 42. Aylık Net Gelir ile Meslek Arasındaki İlişki	92
Tablo 43. Aylık Net Gelir - Sohbet Konusu İlişkisi	92
Tablo 44. Aylık Net Gelir -Kente Göç İlişkisi	93
Tablo 45. Aylık Net Gelir -Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki	93
Tablo 46. Öğrenim Durumu-Fikir Değiştirme Arasındaki İlişki	94
Tablo 47. Öğrenim Durumu- Orman Köylüsünü İlgilendiren Yasalar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Arasındaki İlişki.....	94
Tablo 48. Öğrenim Durumu-Orman Tahribatının Nedenleri Arasındaki İlişki	95
Tablo 49. Öğrenim Durumu- Sohbet Konusu İlişkisi	95
Tablo 50. Öğrenim Durumu- Orman Köylülerinin İstekleri İlişkisi.....	96
Tablo 51. Göç Fikri-Meslek Ve Fikir Değiştirmeye Etkenler Arasındaki İlişki	97
Tablo 52. Öğrenim Düzeyi- İstihsalde Verimlilik İlişkisi	100
Tablo 53. Öğrenim Düzeyi- İstihsalde Değer Kaybı İlişkisi	100
Tablo 54. Öğrenim Düzeyi- Verimli Çalışma İlişkisi	101
Tablo 55. Teknik Bilgi- İstihsalde Verimlilik İlişkisi	102
Tablo 56. Teknik Bilgi- İstihsalde Boylama İşlemi İlişkisi	102
Tablo 57. Teknik Bilgi- İstihsalde Değer Kaybı İlişkisi	103
Tablo 58. İstihsalde Değerlendirme - Ağaç Boylama İşlevi İlişkisi.....	103
Tablo 59. İstihsalde Değerlendirme - Temel Geçim Kaynağı Olma Durum İlişkisi	104
Tablo 60. İstihsalde Değerlendirme-Memurlarca Denetlenme İlişkisi	104

SEMBOL LİSTESİ

O.G.M	: Orman Genel Müdürlüğü
A.G.M	: Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü
ORKÖY	: Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü
MP	: Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü
D.O.I	: Devlet Orman İşletmesi
TEMA	: Türkiye Ağaçlandırma ve Erozyonla Mücadele Vakfı
APK	: Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu
FAO	: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı
<i>B</i>	: Beklenen Değerler
<i>G</i>	: Gözlenen Değerler
χ^2	: Khi-Kare Dağılımı
<i>V</i>	: Serbestlik Derecesi

1. GENEL BİLGİLER

1.1. GİRİŞ

Halkla ilişkiler, bir kurum veya bir kişinin kamu ile olan ilişkilerinin düzeltilmesi ve yorumu ile ilgili çalışmalardır(1). Bu güne kadar halkla ilişkilerin 200'ün üzerinde tanımı yapılmıştır. Bu denli fazla tanımın halkla ilişkilerin toplumu yakından ilgilendirmesi, toplumun siyasal kültürel yapı ve isteklerinin farklı olması ile, yerine getirilmek istenen amaçların farklılığından ileri gelmektedir.

Halkla ilişkilerin ana gayesi halkı, yani kamuoyunu herhangi bir konuda etkilemek, belirlenen konuda onun desteğini ve güvenini kazanmaktır. İşletme politikalarının oluşturulması ve uygulanması konusunda, kamuoyundan görüş ve eğilimleri öğrenmek, işletmenin genel politikası ve topluma yararı konusunda kamuoyunu bilgilendirmek halkla ilişkilerin en genel amacıdır(2). İşletmeler halkla ilişkiler çalışmaları sayesinde ilişki içerisinde oldukları halk kitlelerinin desteğini ve katılımını sağlamaktadırlar.

Ülkemizde yeni yeni gelişmeye başlayan halkla ilişkiler çalışmalarının önemi her geçen gün daha iyi anlaşılmakta ve bu alanda faaliyet gösterecek birimlere yer veren kuruluşlar hızla artmaktadır. Ülke nüfusunun 1/8 inin yaşadığı, ülkemizin yaklaşık dörtte birini kaplayan bir alanda faaliyet gösteren Orman Bakanlığı ve Bakanlığın en faal birimini oluşturan Devlet Orman İşletmelerinin (D.O.İ) de bu akımın dışında kalması düşünülemez.

Bu gelişmelere paralel olarak, son yıllarda ormancılığın klâsik amaçları terk edilerek sosyal ormancılık, toplum ormancılığı gibi kavramlar gelişmeye başlamıştır. Dünyamızda gelişen halkla ilişkiler ve çeşitlenip güçlenen medyanın da etkisiyle, hava kirliliği, ozon tabakasının delinmesi ve incelmesi, erozyon ve ormanlık alanların hızla azalması insanlığın tepkisine neden olmaktadır. Ormanlar bir sanayi ve ticaret malı olarak değil, daha çok hayati önem taşıyan, eğlenme ve dinlenme özellikleri ağır basan bir amaçla işletilmeleri gerektiği düşünölmeye başlamıştır. Artık ormanlar,

içinde barındırdığı halktan korunması gerektiği düşüncesiyle değil, içindeki halkla bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Kabul etmek gerekir ki, ormancılık sektöründe halkın desteğini almadan ağaçlandırma, bakım ve özellikle ormanların korunması gibi faaliyetlerin başarılı olması şansı çok azdır. Bu konu diğer tüm kamu ve özel sektör çalışmalarında olduğu gibi ormancılık sektöründe de aynıdır.

Konunun önemi, çok geniş kitleleri ilgilendirmesi, bu konudaki araştırmaların yeterli olmaması ve ormancılıkta halkla ilişkilere katkıda bulunması gayesiyle "Devlet Orman İşletmeciliğinde Halkla İlişkiler İşlevinin İncelenmesi" adlı böyle bir çalışma yapılmıştır.

Çalışma, Orman İşletmelerinin ilişkide olduğu 9 ayrı kesime uygulanan anketlerin ışığı altında hazırlanmıştır. Anketlerin homojen dağılım meydana getirmesine dikkat edilmiş ve elde edilen sonuçlar istatistiki yöntemlerden khi-kare ve yüzde analizi metotları kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu sayede anket sorularına verilen cevapların çapraz ilişkileri incelenebilmiştir.

Çalışma sekiz bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, halkla ilişkiler hakkında genel bilgiler, ikinci bölümde; halkla ilişkiler konusuyla ilgili bir literatür taraması yer almıştır. Üçüncü bölümde, kullanılan yöntem ve materyal anlatılmış, araştırma alanının seçilme nedenleri, kullanılan anketlerin hazırlanması ve değerlendirilmesi ile ilgili bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde, bir işletme fonksiyonu olarak halkla ilişkiler genelde ve özel olarak da, ormancılık sektöründe ele alınmıştır. Bu bölümde, ormancılık sektöründe halkla ilişkilerin önemi, amacı, kapsamı, örgüt yapısı, evreleri ve kullandığı araçlarla, halkla ilişkilerin verimliliğe etkisine değinilmiştir.

Beşinci bölümde, araştırma alanı olan Sürmene Orman İşletmesi faaliyetlerinin durumu ele alınmış ve bağlı orman köyleri çeşitli yönleriyle tanıtılmıştır. Araştırmada kullanılan anketlerden elde edilen bulgulara ve khi-kare testi sonuçlarına ise altıncı bölümde yer verilmiştir. Yedinci bölümde elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Sekizinci bölümde ise; yapılan çalışma ışığı altında elde edilen sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

1.1.1. Dünya'da Halkla İlişkiler

Halkla ilişkiler Dünyadaki sosyal değişimlerle birlikte önem kazanmaya başlamıştır. Halkın ağırlıklı olarak yönetimde bulunduğu ülkelerde , kuruluşlar ve hükümetler halkla iki yönlü ilişki kurmak durumunda kalmışlardır. Sanayi devrimi ile birlikte halkla ilişkiler önem kazanmaya başlamış ve 19. yüzyıl ortalarında profesyonel olarak gündeme gelmiştir(3). Bu faaliyet dalının bir kurum olarak ortaya çıkması , idare eden ile edilen arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinin gereğinden ortaya çıkmıştır.

Günümüzde, özellikle demokratik yönetimlerde kamuoyunun önemi çok büyüktür. Halkın inanmadığı ve desteklemediği programları uygulamak ve bu konularda başarılı olmak mümkün değildir. Bu yüzden kamuoyundaki değişimler yakından izlenmeli ve hükümet veya idari politikalar buna göre ayarlanmalıdır. Günümüzde, gelişmiş ülkelerde halkla ilişkiler konusu büyük rağbet görmekte, çalışanları her yıl kat kat artmaktadır. Bu ülkelerde halkla ilişkilerin gelişmesiyle birlikte toplum daha katılımcı ve bilinçli bir hale gelmektedir.

1.1.2. Türkiye'de Halkla İlişkiler

Halkla ilişkilerin Türkiye'deki gelişimi 1960'lı yıllarda başlar. İlk olarak kamuda başlayan halkla ilişkiler çalışmaları son yıllarda özellikle özel sektörde gelişmeye başlamıştır. Ekonomik rekabet özel sektörde de halkla ilişkilerin önemini ortaya çıkarmıştır. Yani halkla ilişkiler bir toplumsal zorlanmanın sonucu olarak ortaya çıkan bir meslektir. Öyle olduğu içindir ki, Türkiye'de her alanda olduğu gibi, halkla ilişkiler önce kamu sektöründe başlamış ve devlet öncülüğünde Türkiye'ye gelmiştir. Sonraları ise Özel sektörde gelişmiş, Kamu sektöründe ise gödük kalmıştır. Türkiye'de halkla ilişkiler mesleği öyle hale gelmektedir ki gerçek tarifinden uzaklaşmakta ve halkla ilişkiler bir protokolculuk ya da teşrifatçılık görevi olmaktadır(4).

Türkiye'de halen hizmet ve sanayi sektörünün önemli bir bölümü devletin yönetimindedir. Halkın problem ve isteklerinin çoğunun kamu kurumlarında çözümlenmesi gerekmektedir. Bundan dolayı kamu kurumlarında

çalışanların zamanlarının büyük bir bölümü halkla ilişkiler içinde geçer. Kuruluş ile ilişki içinde bulunan bireyler problemlerinin çözümünün veya çözülmemesinin nedenlerini bilmek ister. Konu ile ilgili olarak bilgilenecek onun en tabii hakkıdır.

Esasen Türkiye'de, kamuda halkla ilişkiler sürekli olarak ihmal edilmiştir. Kamu hizmeti halk için yapılmamış, adeta halkın kamuya hizmet etmesi düşünülmüştür. Ancak günümüzde, yazılı ve sözlü basının çoğalması ve çeşitlenmesiyle birlikte, artık kamu sektörü de halkla ilişkilere daha çok önem vermek durumunda kalmıştır.

1.1.3. Orman Bakanlığı'nda Halkla İlişkiler

Orman Bakanlığı'nın bünyesinde şu anda yalnızca Bakan'a bağlı Halkla İlişkiler Müşavirliği mevcuttur. Ancak, bu müşavirlik kuruluş ile onu ilgilendiren halk arasındaki ilişkileri düzenlememekte, bakanın halkla olan ilişkilerine yardımcı olmaktadır.

Türkiye'de 20.199.296 Ha. orman alanı mevcut olup, ormanlar ülke alanının %25,91 ini kaplamaktadır. Bu saha içerisindeki 17.900 köyde, 1990 yılı sayımlarına göre 9.1 milyon insan yaşamaktadır(5). Bu durum ormancılık faaliyetlerinde halkla ilişkilerin önemini açıkça ortaya koymaktadır. Ormancılık ilkelerini teşkil eden ormanların korunması, geliştirilmesi ve işletilmesi faaliyetlerinin başarıyla yürütülebilmesi için ormanla iç içe olan insanların çalışmalarına desteğinin sağlanması gereklidir. İşte burada görev halkla ilişkilere düşmektedir. Halkla ilişkiler faaliyetleri halk ile idare arasındaki diyalogu sağlayacaktır.

Ancak, ne yazık ki günümüze kadar ormancılık sektöründe ve bu sektörü oluşturan Devlet Orman İşletmelerinde halkla ilişkilere yeterince önem verilmediği anlaşılmaktadır. Orman Bakanlığının konuya yeterince önem vermemesinin yanı sıra, ormancılıkta halkla ilişkiler konusunda da yeterli sayıda yayın bulunmamaktadır. Son yıllarda özellikle görsel medyadaki gelişmeler ve halkın isteklerinin daha bilinçli hale gelmesi Orman Bakanlığı'nı bazı tedbirler almaya sevk etmiş ve 1995 yılında bir tamim yayımlayarak her

orman işletmesinde bazı personelin halkla ilişkiler ile görevlendirilmesi istenmiştir.

1.1.4. İşletmelerde Halkla İlişkiler

Halkla ilişkilerin zarureti , 1929'da ortaya çıkan iktisadi buhranın işletmeleri sürüklediği iktisadi ve mali sıkıntılar sebebiyle önemini bir hayli artırmıştı.. Bu durum, işletme sahiplerini çalışma felsefesinde bir takım yeniliklere gidilmesi gereğine götürmüştür. Bu kanaat özellikle insanı ve bilhassa işyeri bünyesinde çalışan ferdi, farklı bir açıdan değerlendirme görüşüne haklılık kazandırdı. İşletmeyi sadece üretimin yapıldığı ve ilişkilerin iş organizasyonu ile ilgili olduğu bir yer olarak görmek mümkün değildir. Burada beşeri ilişkilerin bir bölümü geçerli olmaktadır. İşçi-İşveren, amir-memur gibi farklı kesimlerin sağlıklı bir sosyal ilişki içerisinde olması, ekonomik ve siyasi kurumların tüm faaliyetlerine olumlu bir şekilde etki yapacaktır(6).

Bir kuruluştaki ya da işletmede tek kelime ile Halkla ilişkiler hizmetine karar verecek insanın, işverenin ya da patronun kendisi olduğu söylenebilir. O halde işveren "Günümüzde dünyanın artık bir iletişim ve halkla ilişkiler çağında yaşadığının" anlatılması gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerde halkla ilişkilerin, öncelikle özel sektörle önemli ölçüde özdeşleştiğini, bir üst yönetim fonksiyonu olarak benimsendiğini, kimi zaman halkla ilişkilerci patronun en yakın çevresinde yer almakta ve kendisine danışılmadan kuruluşun iç ve dış ilişkilerine yönelik kararlar alınmamaktadır.

1.1.5. Devlet Orman İşletmelerinde Halkla İlişkiler

Ülkemizde ormanların korunması, işletilmesi ve geliştirilmesi gibi ormancılık faaliyetleri Devlet Orman İşletmelerince yürütülmektedir. Yani bu

faaliyetlerin ana birimi Orman İşletmesi'dir. Çok karmaşık ilişkilere sahip olan bu kaynağı rasyonel olarak yönetebilmek oldukça güçtür.(7)

Orman köylülerinin sosyo-ekonomik durumlarının yetersizliği, kadastronun tamamlanamamış olması ve dolayısıyla mülkiyet problemleri ile yoğun bir ağaçlandırma programı gerekliliği Devlet Orman İşletmelerinin çalışmalarını olumsuz yönde etkileyen etmenlerin başında yer almaktadır. Orman İşletmeleri halkla direkt ilişkide bulduklarından bu kurumlarda çalışanların halkla ilişkiler konusunda deneyimli olmaları başarıyı olumlu yönde etkileyecektir.

Orman İşletme Şeflikleri halkla temas edilen en küçük birimdir. Ormancılık faaliyetleri burada yürütülmekte, halkla en sık ilişki burada kurulmaktadır. Orman İşletme Şefleri halkla ilişkiler eğitimi almamalarına rağmen, zamanla kendi buldukları yöntemlerle halka yaklaşmakta ve hem kurumun hem de halkın problemlerini çözmeye çalışmaktadırlar.

1.2. LİTERATÜR ÖZETİ

Türkiye'de halkla ilişkiler, Dünya'daki gelişmesine paralel olarak bir uzmanlık alanı ve ayrı bir meslek dalı olarak kendini kabul ettirmiş değildir(8). Ülkemizde halkla ilişkiler özellikle son yıllarda önem kazanmıştır. Dolayısıyla bu konuda yapılan çalışmalar oldukça sınırlı sayıdadır. Özellikle ormancılık sektöründe halkla ilişkiler konusundaki çalışmalar çok daha sınırlı sayıda kalmıştır. Orman fakültelerinde halkla ilişkiler dersi son yıllarda yüksek lisans dersi olarak okutulmaktadır. Halkla ilişkilerin lisans düzeyinde okutulmaması da bu konudaki yayınların yetersizliğinin nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Bu kısıtlara rağmen konu ile ilgili ulaşılabilen literatür bilgileri aşağıda özetlenmiştir.

Gürüz'un (9) "Halkla ilişkilerde çevresel faktörler" adlı çalışmasında, halkla ilişkiler konusunda kavramsal bilgiler vermiş ve halkla ilişkiler teknikleri incelemiştir. Çalışma sonucunda; halkla ilişkilerin iyi eğitilmiş uzman personelle, gelişmiş teknikleri kullanarak ve bu teknikleri daha da geliştirme çabaları göstererek etkin ve yaygın olarak kullanıldığında başarı

oranını artırmada çok etkili olacağı belirtilmiştir. Örgütün çevresini oluşturan kişi ve grupları tanıma yöntemleri, halkla yüz yüze ilişkiler, kamuoyu araştırmaları, basın izleme ve halkın yazılı başvurularının değerlendirildiği, etkin halkla ilişkiler programları sonucunda örgütte çalışanların ve toplumdaki bireylerin bağlılık duygularının da olumlu yönde etkilendikleri sonucuna varılmıştır.

Kayacan (10) tarafından yapılan "Orman Bakanlığında Halkla İlişkiler" konulu bir çalışma, ormancılık sektöründe halkla ilişkiler konusunda yapılan ilk çalışmalardan biridir. Çalışmada, Orman Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarda basın ve halkla ilişkiler çalışmaları hakkında bilgiler verilmektedir. Çalışmada basın, yayın ve halkla ilişkilerin yönetmelik, tamim ve yasalardaki durumuna yer verilmiştir. Yazar kendi görüşlerini minimumda tutmuştur. Çalışmada, halkla ilişkiler çalışmalarında uygulanan yöntemler ve karşılaşılan sorunlara da yer verilmiştir. İdare tarafından, ormancılık faaliyetlerine başlanmadan önce ve çalışmanın her aşamasında çalışmaların yöre halkına yararları genellikle köy, kasaba ve şehir ileri gelenleri ile yapılan görüşme veya daha büyük toplantılarla anlatıldığı, ancak halkla ilişkiler faaliyetlerinin hedefe ulaşamayacak düzeyde olduğu belirtilmektedir..

Çerçi ve Şen (8) tarafından yapılan bir halkla ilişkiler çalışmasında, yurdumuzdaki halkla ilişkiler çalışmalarının bugünkü durumu, potansiyeli ve sorunları ortaya konmuştur. Ayrıca çalışmanın içinde Devlet Planlama Teşkilatına (DPT) bağlı yayın ve temsil şubesince Türkiye'deki kamu ve özel kuruluşlara uygulanan bir halkla ilişkiler anketinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Anketin değerlendirilmesi sonucunda; ülkemizde halkla ilişkiler çalışmalarının olumlu bir aşamada olduğu, ancak ilgili ünitelerin genelde şekli olarak örgütlendikleri ve henüz fonksiyonel bir çalışma içerisine giremedikleri, halkla ilişkiler yöneticilerinin seçiminde, konularında eğitilmiş kişilere sorumluluk verilmesi ve halkla ilişkiler görevlilerine hizmet içi ve dışı eğitim imkanları sağlanarak, farklı konularda eğitim görmüş elemanlardan yararlanılma yoluna gidilmesi gerektiği sonuçlarına varılmıştır.

Çetin (11) yüksek lisans tezi olarak hazırladığı ve halkla ilişkilerin verimliliğe etkisini incelediği çalışmasında; verimlilik artışını sağlamak için

Örgütlerde yapılması gereken değişikliklerle, bu değişime karşı ciddi bir direnişin oluşmasını engellemek ve bütün örgütün yapılan değişikliğe gönüllü ve etkin katılımını sağlamak için halkla ilişkilerin neler yapması gerektiği üzerinde durmuş, verimlilik artışına halkla ilişkilerin katkısını teorik ve uygulamalı olarak ele almıştır.

Halkla ilişkiler çalışmalarının orman yangınlarına etkisini belirlemek amacıyla Srivastava (12) tarafından Hindistan'ın bir köyünde yapılan bir çalışmada; orman memurları ve orman köylüsünden oluşan karma gruplar tarafından yürütölen halkla ilişkiler çalışmalarından sonra, yöredeki orman yangınlarında önemli oranlarda düşüş gözlenmiştir.

As (13) tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanan çalışmada; orman işletmelerinde çalışan personelin halkla ilişkiler çalışmalarındaki yeri, örgüt içi ve örgüt dışı halkla ilişkilerdeki durum ve var olan aksaklıkların tespiti amaçlanmıştır. Faaliyetler halkla ilişkiler açısından irdelenmiştir. Bu amaçla, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü bünyesinde yapılan bir örnek çalışmaya yer verilmiş ve sonuçları ortaya konmuştur. Bu bölümde yöneticilere, başvuranlara ve memurlara yönelik anket çalışması yapılmıştır. Ormancılık yönetiminin halkla ilişkiler çalışmalarında pek başarılı olamadığı sonucuna varılmıştır.

"Hastanelerde halkla ilişkiler" konulu bir yüksek lisans tezi hazırlayan Tüfekçi (14) çalışmasında sağlık hizmetlerinin nitelikleri, örgütlenişi ve halkla ilişkilerin önemi üzerinde durmuş, kurumla ilgili bilgiler vermiş ve araştırma yöntemlerini açıklamıştır. Çalışmanın içerisinde örnek bir halkla ilişkiler şemasına yer verilmiştir.

Türker'in(15) Orman mühendisliği dergisinde yayınlanan "Halkla İlişkiler ve Ormancılık" adlı çalışmasında, halkla ilişkiler disiplininin tanıtımı, kapsam ve araçları ve evreleri ormancılık faaliyetleri çerçevesinde anlatılmıştır. Ayrıca, örgüt içi ve dışı halkla ilişkiler faaliyetleri ile halkla ilişkilerin propaganda, reklam ve haberleşme ile ilişkileri ele alınmıştır. Sonuçta, ormancılık faaliyetleri ve politikalarını halka duyurmada televizyon, radyo, basın gibi araçların yoğun olarak kullanılması gerektiği, Orman Genel Müdürlüğü'nün (O.G.M) her düzeydeki birimlerinde örgüt içi ve dışı halkla

ilişkilerin öneminin çok fazla olduğu ve halkla ilişkilere daha fazla önem verilmesi gerektiği belirtilmektedir.

“Doğu Karadeniz Ormancılığında Halkla İlişkilerin Önemi, Doğu Karadeniz Bölgesinin Sosyo-ekonomik Yapısı ile Toprak ve Nüfus yapısı” hakkında Türker ve Toksoy (16) tarafından yapılan çalışmada; Orman-halk ilişkilerinin iyileştirilmesi için; bölgede orman-ağaç sevgisini artırmak amacıyla yarışmalar, konferanslar, seminerler ve ağaç bayramları düzenlenmesi, orman köylülerinin kooperatif kurup örgütlenmelerinin desteklenmesi gerektiği ve orman köylülerinin ekonomik ve sosyal durumlarının incelenerek köylülerin ihtiyaçlarının tespit edilmesi gerektiğine yer verilmiştir.

Maruflu (17) halkla ilişkilerin üç önemli işlevi olduğunu belirtmekte ve bunları; planlı yapılması, inandırıcı olması ve iyi bir haberleşme sisteminin kurulması olarak sıralamaktadır. Bu üç ögenin yerine getirilebilmesi için de her şeyden önce hangi kuruluş olursa olsun örgüt içinde bir halkla ilişkiler bölümü'nün olması gerektiğini dile getirmektedir. Ayrıca halkla ilişkiler biriminin mutlaka üst düzey yöneticilere bağlı olarak örgütlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Eryılmaz ve Gümüş (18) tarafından yapılan “Orman Kadastrosunun Orman-Halk İlişkilerine Etkisi” konulu çalışmada; orman kadastro çalışmalarının orman suçları ve dolayısıyla da orman-halk ilişkileri üzerinde önemli etkileri olduğu, ancak bu etkinin çalışmaların devam ettiği yıllarda “açma”, “işgal” ve “yerleşme suçlarında artışlara neden olduğu, orman-halk ilişkileri konusunda araştırmalar yapılarak ormanların verim gücü, orman tahriplerinin yoğunluğu, ormancılık-köylü ilişkilerinin durumu ve özellikle de ağaçlandırma yapılacak alanlar dikkate alınmalı; kadastro çalışmalarında öncelik verilecek köylerin buna göre belirlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Tolunay (19) orman yangınlarının önlenmesinde halka yönelik eğitim ve yayım çalışmalarının etkisi hakkında; ülkemizde çıkan orman yangınlarının %99'unun dikkatsizlik ve ihmalden kaynaklandığı ve sonuçta yangına sebebiyet verenin insan olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle öncelikle insanların eğitilmesi gerektiği, eğitimin bir orman yangını sezonunu kapsayacak

şekilde ve orman köylüleri ile kentte yaşayan insanlar olmak üzere iki grup üzerinde yapılması önerilmektedir.

Çançin (21) tarafından "Sosyal Ormancılıkta Ekstensiyon ve Katılımcı Yaklaşım" adıyla yaptığı çalışmada; ormanların ve çevrenin korunmasında bugüne kadar uygulanan klâsik orman anlayışının dışında, agroforestry, sosyal ormancılık ve silvopastoral sistemlerin denenmesi amacıyla, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı (FAO) ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülen proje değerlendirilmiş ve sonuçlarına yer verilmiştir. Sonuç olarak; faaliyetlerin belirlenen hedeflere ulaşabilmesi için, projenin amaçlarını ve faaliyetlerini köylüye tanıtmak, anlatmak, köylünün desteğini ve katılımını sağlamak için planlı ve düzenli çalışılması ve hedef kitlenin yapılacak faaliyetin iyi örneklerini görmesi faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Toplum ormancılığı üzerine çalışmalar yapan Arançlı (22) hazırladığı bir proje çalışmasında; toplum ormancısı ile ticarî ormancı arasındaki farklılıklara değinmekte ve ticarî ormancılıkla toplum ormancılığını karşılaştırmaktadır. Çalışmada toplum ormancısının özelliklerine yer verilmekte ve ormancılığımızın geleceği için önemi üzerinde durulmaktadır.

Gümüşdere (23) tarafından hazırlanan "Ormancılıkta Yayım(extensiyon) Danışmanlık Raporu"nda, Türkiye'de ormancılığın amaçları, mevcut faaliyetler, orman-köy ilişkileri ve sosyal ormancılık konularına değinilmiş, ormancılıkta yayım hizmetlerinin merkezde ve bölgelerde nasıl olması gerektiği hususları tartışılmıştır. Toplum ormancılığı çalışmalarında, planlanan sahaların küçük seçilmesi, planlama yapılırken köy halkının fikrinin alınması gerektiği ve planların kolay denetlenebilir olması gerektiği görüşlerine yer verilmiştir. Ayrıca yazara göre Türkiye ormancılığında orman-köy ilişkileri yeni bir yaklaşımla ele alınmalı ve bu yaklaşım ormancılık şemsiyesi altında geniş bir faaliyet sahası olarak düşünölmelidir.

"Ordu D.O.İ'nde Orman Suçu İşleme Nedenleri" üzerine Gümüş (24) tarafından yapılan çalışmada; Ordu Orman İşletme Müdürlüğü dahilinde açma suçlarının daha yoğun olduğu ve bu suçların ağırlıklı olarak yaşlılar tarafından işlendiği ortaya konulmuştur. Kesme suçlarının 25-39 yaş grupla-

rında, nakil suçlarının 15-19 yaş grubunda yoğunlaştığı, tüm suçlarda ise yaş arttıkça orman suçu işleyenlerin sayısının arttığı belirlenmiştir.

2. TEORİK ÇALIŞMALAR

2.1. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1.1. Materyal

Araştırmada kullanılan verilerin kaynaklarını iki gruba ayırmak mümkündür.

2.1.1.1. Anket Formları

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü'ndeki halkla ilişkiler çalışmalarının düzeyini, İşletmenin ilişki içerisinde bulunduğu çeşitli gruplarla olan problemlerini, bu grupların istek ve arzularını ve İşletmenin yaptığı ormancılık faaliyetlerini nasıl değerlendirdikleri anlamaya yönelik olarak; 31 ve 32 madde orman köylülerine, ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçilere, D.O.İ'nden orman emvali alan tüccarlara, marangoz ve hızar atölyesi sahiplerine, belediyelere, orman köyü muhtarlarına, örgüt içi personele ve D.O.İ de amir olarak görev yapan kişilere uygulanmak üzere anket formları hazırlanmıştır. Anketlerdeki sorular, deneklerin D.O.İ ile ilişkilerini, taleplerini, problemlerini, sosyo-ekonomik durumlarını ve D.O.İ nin halkla ilişkiler faaliyetlerindeki yerini belirleyecek şekilde hazırlanmıştır. Yukarıda belirtilen ve orman işletmeleri ile ilişkide bulunan 9 ayrı kesime uygulanan anket formları Ek:1-8 de verilmiştir.

2.1.1.2. Diğer Kaynaklar

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Amenajman Planları, Zati Yapacak ve Yakacak Defterleri, Bilanço Kayıtları, Muhasebe Kayıtları, Dava Takip Defterleri, Yol Şebeke Planları, İşletme sorumluluk alanındaki ilçelerin Orman Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü (ORKÖY) Kalkınma Planları, Orman Kadastro Dosyaları, Vahidi Fiyat Cetvelleri incelenmiştir. Ayrıca bağlı ilçelerin Nüfus Müdürlükleri, Tarım İlçe Müdürlükleri, Kadastro Müdürlükleri,

Köy Hizmetleri Trabzon İl Müdürlüğü kayıtları yararlanılan materyaller arasındadır.

Öte yandan, halkla ilişkilerin Dünya'daki ve Türkiye'deki gelişimi; Karadeniz Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi kütüphanelerinde yerli ve yabancı eserler incelenmiş ve konu hakkında ön bilgi elde edilmiştir. Orman Bakanlığı ve bağlı birimlerindeki Araştırma ve Planlama daireleri ile Yayın ve Tanıtım Daire Başkanlığı'nda ikili görüşmelerle günümüzde ilgili kurumların halkla ilişkiler konusundaki çalışmaları hakkında bilgi alınmıştır.

2.1.2. Yöntem

Çalışma anket ağırlıklı hazırlanmıştır. Anketlerin homojen dağılım meydana getirmesine dikkat edilmiştir. Anket sonuçları istatistiki yöntemlerden khi-kare ve yüzde analizi metotları kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu sayede anket sorularına verilen cevapların çapraz ilişkileri incelenebilmiştir.

2.1.2.1. Araştırma Alanının (Sürmene DOİ) Seçilme Nedenleri

Bu çalışmada araştırma alanı olarak Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü'nün seçilmesi nedenleri şunlardır.

- İşletme bünyesinde 9 ilçenin bulunması , bu ilçelerin hem sahilde hem de iç kesimlerde yer alması ve bu sayede geniş bir yöreyi temsil edebilecek verilerin elde edilebilme imkanları,

- Araştırmacının Sürmene D.O.İ de Müdür Yardımcısı olarak görev yapması, dolayısıyla halk ile direkt ilişkide bulunması ve anketlerin daha geniş alanda ve homojen bir dağılımda yapılabilme imkanı,

- Özellikle sahil kesimindeki ilçe ormanlarının hızla tahrip edilerek çay ve fındık bahçelerine dönüştürülmüş olması,

- Özellikle son yıllarda Trabzon Orman Bölge Müdürlüğündeki yangınların önemli bir bölümünün bu işletmede çıkmış olması ve araştırmacının bunun nedenlerini ve alınabilecek tedbirleri ortaya koyma isteği,

- Araştırma alanında bulunan orman köylerindeki nüfusun son yıllarda hızla azalması,(Tablo 31,32) hızla azalan nüfusun yöre ormanları üzerindeki etkileri, ormancılık çalışmaları-göç ilişkisinin ortaya konmasının gerekliliği ve yapılan çalışmaların halkın yerinde kalkındırılmasına etkilerinin araştırılması ile gelecekteki çalışmalara ışık tutabileceği fikri, gibi nedenlerle araştırma alanı olarak Sürmene D.O.I seçilmiştir.

2.1.2.2. Araştırma Anketlerinin Hazırlanması Ve

Uygulanması Tekniği

Halkla ilişkilerin evrelerinin en önemlilerinden biri, bilgi toplama safhasıdır. Bilgi toplamanın ilk aşaması halkla ilişkiler çalışması yapılacak kitle hakkında daha önce yapılmış yayınlar, basılı kitaplar veya ilgili kurullardan elde edilen bilgilerin derlenmesidir. İkinci aşamada, hedef kitleden insanlardan bilgi edinilir. Hedef kitle hakkında bilgi edinmenin en iyi yolu bu insanlarla tek tek görüşmektir. Ancak, gerek personel, gerekse zaman ve para bakımından bu çalışmayı yapmak pek mümkün değildir. Bu bakımdan hedef kitleden seçilecek örnekler hakkında bilgi edinilmeye çalışılır. Örneklemeye dört şekilde yapılabilir.

1-Rasgele örnekleme: Bu yöntemde araştırma kapsamına alınacak kişiler, önceden belirtilen bir düzene göre rasgele seçilir. Örneğin bir telefon kitabındaki, bir gazetenin abone listesindeki, bir nüfus memurluğunun kutuğundaki isimlerden belli bir sıradaki alınır. Bu yolla herkese örneğe girme hakkı verilmiş olmaktadır(2).

Orman köylerine yönelik bir çalışmada kişiler, nüfus müdürlüğündeki listelerden seçilebileceği gibi, Orman İşletme Şefliklerindeki zati yapacak ve zati yakacak listelerinden (örneğin her sayfadan 5'inci) seçilerek yapılabilir.

2-Bölgesel örnekleme: Bu yöntemde kitleyi doğru temsil edecek şekilde, çok yoğun bölgelerden daha az yoğun bölgelere geçilir. Buradan da

evlere ulaşılır. Örneğin şehrin mahallelerinde sokaklar seçilir. Sokaklardaki ev seçimi ise rasgele örnekleme metoduna göre yapılır.

3-Kota örnekleme: Araştırma yapılacak kitlede cinsiyet, meslek, gelir, kültür düzeyi gibi özellikler ortak ölçü alınır ve örneğin bu orana uymasına dikkat edilir. Araştırmayı yapanlar kitle içerisinde bu özellikleri en çok taşıyan kişileri seçmektedirler . Ancak bunu yapmak kolay değildir.

Bilgi toplamanın en çok kullanılan yöntemlerinden biri de anketlerdir. Örgütlerin güvenilirlik, tanınmışlık, sevilirlik ve etkinliklerini belirlemelerinde, ilişki kurduğu kişi ve gruplara en kolay ve kısa sürede etkileşimde bulunmaları bilimsel ve sistemli anket araştırmaları ile gerçekleştirilebilmektedir. Halkla ilişkilerin çevreyi tanıma süreci içinde geliştirilen anket yöntemi, örgütün grupları ile ilgili çeşitli bilgi toplama işlemlerini içerir(2).

Halkın çeşitli konulardaki fikir ve düşüncelerinin anlamak; hem onun gereksinme ve önerilerinin bilinmesine, hem de ona ulaşacak mesajların daha iyi düzenlenmesine imkan verir. Anket, doğruları bulup çıkarmak, tutum ve davranışları, buna göre yönlendirmek açısından önem taşır(26).

Anket soruları bireylere görevlilerce posta ile veya yayın yolu ile ulaştırılabilir. Ancak bu yöntem çok kullanılmasına rağmen, çok net sonuçlar vermez. Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar her zaman gerçekleri yansıtmamaktadır. Denek bazen gerçek düşüncesini yansıtmak yerine verilmesi gerektiğini düşündüğü cevabı vermektedir. Bu durum ise sonuçların güvenilirlik oranını düşürmektedir. Anket sorularının kolay anlaşılabilir, mümkün olduğu kadar kısa ve cevap vereceklerin kişisel görüşlerini yansıtabilecek tarzda seçilmesi gerekir.

Çalışmada kullanılan anket formları, yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda, genel olarak kapalı uçlu olarak, yalnız anket soruları içindeki bir iki soru deneklerin serbest görüş belirtebilmeleri amacıyla açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Deneklerin sorulara objektif cevap verebilmeleri için anket formlarının giriş bölümünde isim yazılmaması özellikle belirtilmiştir.

Anketler, ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçilere, 31 ve 32 madde kapsamına giren orman köylerinde yaşayan halka, orman

işletmelerinden orman emvali alan kereste tüccarlarına, orman köyü muhtarlarına, örgüt içi memur ve amirlere ve belediyeler ile hızar atölyesi ve marangozhane sahiplerine yönelik olmak üzere 9 ayrı kesime uygulanmıştır. Belediyelere uygulananların dışındaki anketler, yüz yüze, araştırmacının nezaretinde orman mühendisleri tarafından yapılmıştır. Belediyelere uygulanan anketler ise İşletme Müdürlüğü bünyesindeki belediyelerin tamamına formlar posta yoluyla gönderilmek suretiyle yapılmıştır.

31 madde orman köylerine yönelik anket, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı 6 Orman İşletme Şefliği dahilinde bulunan 10 orman içi köyde 82 kişiye uygulanmıştır. Köyler, her şeflikten 1 veya 2 her orman işletme şefliğinden iki köy alınmak suretiyle seçilmiş ve bu şekilde anketin yeknesak dağılımı sağlanmıştır. Şefliklerdeki 31 madde orman köylerinin tamamı torbaya atılmış ve bu köylerin tamamen rasgele seçilmesi sağlanmıştır. Seçilen köylerdeki denekler ise, zati yakacak defterlerinden 1,5,10,15,... inci kişiler belirlenmek suretiyle seçilmiştir.

Anket uygulamak üzere gidilecek köylerin belirlenmesinden sonra ilgili köy muhtarları ile temas sağlanarak randevu alınmıştır. Belirtilen zamanlarda köylere gidilmiş, muhtar veya azalar ile birlikte daha önceden belirlenen haneler ziyaret edilerek hane reislerine anket uygulanmıştır. Hane reisinin bulunamaması hallerinde, evin en büyük (18 yaşını doldurmuş) erkek çocuğuna, onun da olmaması halinde ise anket soruları evin hanımına sorulmuştur. Daha önce belirlenen hanelerden kapalı olanlara anket uygulanmamıştır.

32 madde orman köylerine yönelik anket, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı Orman İşletme Şefliklerinin tamamında bulunan 9 orman bitişiği köyde, toplam 50 deneğe uygulanmıştır. Köyler, 31. madde köylerinin seçiminde olduğu gibi rasgele seçilmiş olup aynı usullerle uygulanmıştır.

Orman işçilerine yönelik anket, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı 6 orman İşletme Şefliğinin tamamında vahidi fiyatla çalışan 36 işçiye uygulanmıştır. Daha önceden bir program yapılmamıştır. Bunun nedeni ormancılık faaliyetlerinde çalışan işçi sayısındaki ve çalışma yerlerindeki sürekli değişimdir. Bu kesime uygulanan anketlerin tamamen rasgele olması amacıyla programsız bir şekilde çalışma mahalline gidilmiştir. Bu amaçla

anketler, tensil ve bakım faaliyetleri yapan İşletme Müdürlüğü bünyesindeki 6 şeflikte, farklı zamanlarda çalışma sahasına çıkılarak ve o anda rastlanılan işçilerin tamamına uygulanmak suretiyle yapılmıştır.

Kereste tüccarlarına yönelik anket , muhtelif tarihlerde orman işletmesine ihaleye gelen tüccarların tamamına anket formları dağıtılmak suretiyle toplam 29 kişiye uygulanmıştır. Kereste tüccarlarına yönelik yapılacak halkla ilişkiler çalışmaları ve bu kapsamda tüccarın eğilim ve isteklerini tespit edilebilecek anketlerin yapılması, pazarlamada karşılaşılan sorunların asgariye indirilmesinde faydalı olacaktır.

Belediyelere uygulanan anket, tam sayımla, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü dahilindeki 29 belediyenin tümüne posta ile gönderilmek suretiyle yapılmıştır. Ancak bu belediyelerden 15 adedi anketlere cevap vermiştir.

Atölye ve Marangozhanelere yönelik anket, işletme dahilindeki tüm atölye ve marangozhane sahiplerinin isimleri bir torbaya atılmak ve tamamen rasgele çekilerek tespit edilen kişilere uygulanmak suretiyle 33 marangoz ve atölye sahibine uygulanmıştır. Anket formları dağıtılmış ve bir süre sonra toplanmıştır.

Orman köyü muhtarlarına yönelik anket, 31 ve 32 madde köylere yönelik anketlerin uygulandığı köy muhtarlarına , ayrıca çeşitli ormancılık faaliyetleri esnasında tamamen rasgele görüşülen muhtarlardan 30'una uygulanmıştır. Anket formlarının uygulanmasında orman işletme şefleri yardımcı olmuşlardır.

Örgüt içi personele uygulanan anket formları iki grupta hazırlanmıştır. Birinci hedef kitle Sürmene Orman İşletme Müdürlüğünde çalışan amirlerdir. Bu kişiler işletme şefleri, müdür ve muhasebeciden oluşmaktadır. İkinci grup ise İşletmede çalışan diğer memur ve işçilerdir. Anketler, birinci gruptan 7 ve ikinci gruptan ise 35 kişiye uygulanmıştır.

2.1.2.3. Araştırmada kullanılan İstatistikî Yöntemler

2.1.2.3.1. Khi-Kare Metodu

Anket sonuçları istatistikî yöntemlerden yüzde analizi ve khi-kare metoduyla değerlendirilmiştir. Çalışmamızda, 31 ve 32.Madde orman köylerine yönelik anketlerle ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçilere yönelik yapılan anketler khi-kare yöntemi, diğer anketler ise yüzde analizi metoduyla değerlendirilmiştir. Khi-kare metodunun yalnızca üç ankette kullanılma nedeni bu grupların, orman işletmesinin en yoğun temasta olduğu ve en çok problemlerin yaşandığı kesimi oluşturmalarındandır. Bu üç ankette kullanılan khi-kare metodu hakkında aşağıda kısaca bilgi verilmiş bulunmaktadır. Khi-kare analizi, çok şıklı deneylerin analizinin yapılmasına imkan tanımaktadır(28).

Khi-kare analizi, gözlemlerin sayısal olmadığı, ancak gözlemlerin belirli gruplara ve bu grupları belirli sınıflara ayırarak incelenebildiği durumlarda geçerli bir metottur. Khi-kare testiyle test edilen sıfır hipotezinde, sınıflardaki gözlem oranlarının bütün gruplar için aynı olduğu düşünülür. Sıfır hipotezine göre beklenen frekanslar, bütün grupları birlikte ele alınarak bulunan satır ve sütun toplamaları yardımıyla hesaplanır. Sıfır hipotezini test etmek için, beklenen ve gözlenen frekansların arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılır. Matristeki her bir gözlem değerinin khi-kare değerine katkısı $\frac{(G - B)^2}{B}$ formülü ile hesaplanır. χ^2 değeri bu katkıların toplamıdır. (29)

Burada;

G= Gözlenen değerler,

B= Beklenen değerler olup;

$$\chi^2 = \sum_i \frac{(G - B)^2}{B} \text{ olarak elde edilir.} \quad (1)$$

Khi-kare(χ^2) dağılımı, varyanslara ait güven aralıklarının bulunması açısından önem arz eder. Bu dağılımın yoğunluk fonksiyonu (0.00) aralığında tanımlıdır. Khi-kare yönteminde dağılım simetrik değildir. Dağılımın grafiği $V = n-1$ serbestlik derecesine bağlı olarak değişir. Serbestlik derecesi;

$(k-1)(r-1)$ dir.

Geniş bir güven aralığından ziyade dar bir güven aralığı tercih edilir. Bu çalışmada, güven aralığı $\alpha = 0.05$ alınmıştır. Khi-kare metodunda kullanılan matrisler bulgular bölümünde verilmiştir.

Çalışmadaki verilerin sayısal olmaması, gruplar arası ilişkilerin incelenbilmesi khi-kare yönteminin kullanılmasını gerektirmiştir. Bu yöntem sayesinde; örneğin, yaş grupları ile köyden kente göç, orman köylülerinin istekleri ve öğretim durumu ile sohbet konuları ile orman yasaları hakkında bilgi ilişkisi ortaya konulabilmektedir.

2.1.2.3.2.. Yüzde Analizi Metodu

Çalışmada kullanılan Belediyeler, Marangozhane ve atölye sahipleri, Kereste Tüccarları, Orman Köyü Muhtarları ve Örgüt İçi Personele yönelik anketler ise yüzde analizi metoduyla değerlendirilmiştir.

Yüzde analizi, kalitatif karakterlerin belirtilmesinde kullanılır. Aynı kalitatif özellikleri gösteren iki topluluğun, birbirlerine göre durumlarını belirtir(30).

2.2. BİR İŞLETME FONKSİYONU OLARAK HALKLA İLİŞKİLER KAVRAMI

2.2.1. İşletmelerde Halkla İlişkiler

2.2.1.1. İşletme Fonksiyonları

Bir işletmenin işlevlerini üç grup altında incelemek mümkündür. Bu işlevler, tedarik, üretim ve sürüm dür.

2.2.1.1.1. Tedarik

Tedarik, üretim etmenlerinin işletme yönetiminin emrine hazır kılınması demektir(31). Tedariği de maddesel araçların tedariği, parasal araçların tedariği ve insansal araçların tedariği şeklinde üç gruba ayırmak mümkündür.

Maddesel etmenlerin tedariği, satın alma, kiralama ve kendisinin üretmesi yoluyla yapılabilir. Her işletme konusu olan mal ve hizmetin üretimini için gerekli olan öğeler ve bunları üretmek için gerekli bulunan işlemlerin ancak belirli bir kısmını kendi yapabilir, geri kalan öğe ve işlemleri başka işletmelerin yapması, yani unsurlardan bir kısmını satın alması veya kiralaması gerekir. İşletmenin yapı ve faaliyetleri para temininin çeşit, biçim ve miktarını etkileyebilir. İşletmenin yapısı, daha çok anamaldan oluşmuş ise, daha çok öz ve uzun süreli yabancı anamal kaynaklarına; daha çok döner anamaldan oluşmuş ise, kısa ve orta süreli yabancı kaynaklara başvurmak hem zorunlu hem de uygun olur. İnsansal etmenin tedariki seçme, yetiştirme ve yerleştirme gibi üç faaliyet alanı oluşturabilir. Gerek duyulan iş gücünün kalitesi, türü ve miktarı tedarik şekli üzerinde etkili olabilir(31).

2.2.1.1.2. Üretim

Üretim, gereksinmelere karşılık verecek mal veya hizmet ortaya çıkarmak veya var olan mal veya hizmetlerin değerini arttırmak faaliyeti- dir. Üretim süreci çeşitli işletme kollarında farklılıklar gösterir. Tarım işletmelerinde ürün elde etmek, sanayi işletmelerinde mal yapmak ve ticaret işletmelerinde de ihtiyaç duyulan yer ve zamanlarda mal veya hizmeti alıcının emrine sunmak üretim faaliyeti örneklerindedir. Üretim süreci, genellikle bir mal meydana getirme gibi teknik bir süreç deyil, çok geniş kapsamlı ekonomik bir süreçtir.

2.2.1.1.3. Sürüm

İşletmelerde üretilen mal ve hizmetlerin sürümü, onların satışa hazırlanması ve satış işlerini ifade eder. İşletme faaliyetlerini yönlendiren, şekillendiren onun ürünlerinin pazarlanabilmesidir. Pazarlama imkanları

kısıtlıysa veya yoksa, nihayet stoklarını doldurana kadar faaliyetlerini sürdürebilir.(32) Sürümü teşvik etmek için çeşitli tedbirler alınabilir. Bunları, müşterinin aydınlatılması ve satın alma isteğinin uyandırılması diye iki gruba ayırmak mümkündür. Reklam, ilan ve müşteriye memnun edici ve ona birçok kolaylıklar sağlayıcı önlemler bu arada sayılabilir.

2.2.1.2. İşletme Fonksiyonlarının Halkla İlişkilerle İlişkisi

Her işletme, konusu olan mal veya hizmetin üretimi için gerekli olan öğeleri ve bunları üretmek için gerekli bulunan işlemlerin ancak belirli bir kısmını kendi yapabilir, geri kalan öğe ve işlemleri başka işletmelerin yapması, yani unsurlardan bir kısmını satın alması veya kiralaması gerekir(31). Gerek mal tedarikinin yapıldığı işletmelerle olan ilişkiler ve gerekse de insan gücü temini ve yetiştirilmesi aşamasında halkla ilişkiler önemli bir fonksiyon olarak ortaya çıkar. Halkla ilişkiler faaliyetleri karşılıklı ilişkilerin düzenlenmesinde önemli bir rol oynar.

Üretim aşamasında halkla ilişkiler, örgüt içi ve dışı olmak üzere iki gruba ayrılabilir. İşletme içinde üretim ve verimin artırılması örgüt içi halkla ilişkiler kapsamında yer alırken, üretim miktarının tespitinde de örgüt dışı halkla ilişkiler devreye girmektedir. Sürümü teşvik etmek için çeşitli önlemler alınabilir. Bunları, müşterinin aydınlatılması ve satın alma isteğinin uyandırılması diye iki gruba ayırmak mümkündür. Reklam, ilan ve müşteriye memnun edici ve ona bir çok kolaylıklar sağlayıcı önlemler bu arada sayılabilir(31). Halkın ürün hakkında aydınlatılmasında halkla ilişkiler bölümü önemli bir işlev görmektedir.

İşletmelerin büyüklüğü, hizmetinde bulunduğu halk kesiminin niteliği ve önemi, halkın işletmeye karşı tutumu, işletmenin finansal kaynakları, işletmenin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve politik ortam ve benzeri şartlar, bir işletmenin halkla ilişkiler işlevini etkiler(34).

2.2.1.3. İşletmelerde Halkla İlişkilerin Amaçları

Kamu kurumları üstlendikleri görevleri yerine getirirken büyük bütçelerde harcama yapmaktadırlar. Bu harcamalar sonucunda yapılan işin

başarıya ulaşması yapılan çalışmanın halka benimsetilmesi ile mümkündür. Bu yapılırsa sorunlara yeni sorunlar eklenmeden ve bundan dolayı da fazla zaman kaybetmeden başarıya ulaşılabilir. Demokrasi ile yönetilen ülkelerde, kamu kuruluşlarının halkın beklentisi, dilek ve yakınmalarına ilgisiz kalamayacakları kuşkusuzdur.

Kuruluşların başarıları çevre ile kurdukları iyi ilişkilerle yakından ilgilidir. Destek ve güveni kazanılan kitlelerle amaca varmak çok daha kolaydır. Halkın yönetimi desteklemesi belirli ölçüde onun kendisi için yararlı ve olumlu çalışmalar yaptığını inanmasına bağlıdır. Bu sebeplerden dolayı günümüzde hedef kitle ile özel veya kamu kuruluşları arasında karşılıklı güvene dayalı ilişkileri geliştirmek zorunlu hale gelmektedir.

Bir kamu kuruluşunda düzenli ve programlı bir şekilde yürütülen halkla ilişkiler çalışmaları, iki önemli örgütsel amacın gerçekleştirilmesine katkıda bulunabilmekte, daha doğru bir söyleyişle, bu amaçların gerçekleşmesinin vazgeçilmez ögesi olmaktadır.

Bu örgütsel amaçları;

-Halkta kuruluş için destek ve güven sağlamaya yönelik olumlu görüntü yaratması,

-Kuruluşun hizmet politikalarının halk beklentileri doğrultusunda geliştirilmesi ve bu politikalara uygun çalışmaların daha verimli ve etkili duruma getirilmesi olarak özetlenebilir.

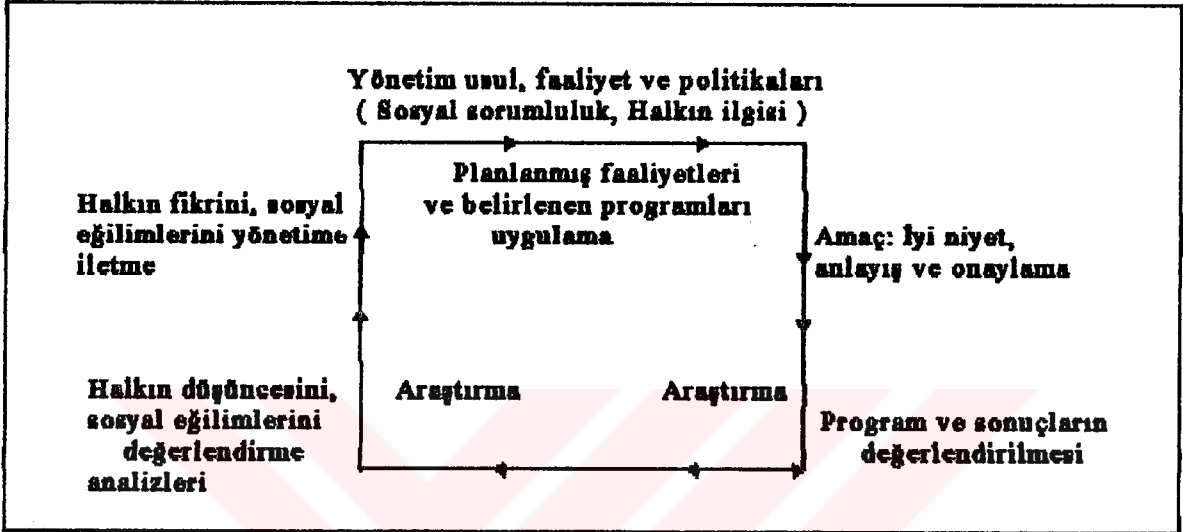
2.2.1.4. Halkla İlişkilerin Evreleri

Halkla ilişkiler fonksiyonu araştırma yapmak suretiyle halkın eğilim ve düşüncelerini elde eder, değerlendirir ve bu bilgileri kurum yönetimine iletir. Kurumların kurallar, politika ve faaliyetleri karşısında halkın düşüncesi ve toplumsal eğilimler tespit edilir. Bu kurallar, faaliyet ve politikalar halkın ihtiyacını karşılamaz veya toplumsal sorumluluğa aykırı olursa değiştirilirler. Halkla ilişkiler, kurumun sorumluluklarını göz önünde bulundurarak,

kurumun faaliyetlerini de içeren, halk için, iyi niyetli, anlaşılır ve kabul edilebilir bir program gerçekleştirir.

Marston'a göre Halkla ilişkiler süreci şekil 1'de gösterildiği şekilde oluşmaktadır(35).

Şekil 1. Halkla İlişkilerin Evreleri

Halkla ilişkiler çalışmasının etkinliğinin kontrolü, değişik değerlendirme metotları kullanılarak yapılır. Bu değerlendirme çalışması kuruma yardım amacıyla oluşturulan halkla ilişkiler program ve sürecinin ne kadar iyi veya ne kadar yetersiz olduğunu ortaya koyar.

Marston'un kısaca RACE olarak formüle ettiği halkla ilişkiler süreci; Research (Araştırma), Action (Planlama), Communication (Haberleşme) ve Evaluation (Değerlendirme) bölümlerinden oluşmaktadır. Asna'ya göre ise;(4) halkla ilişkiler faaliyeti, Bilgi Toplama, Planlama, Uygulama ve Değerlendirme bölümlerinden oluşur.

2.2.1.5. Halkla İlişkilerin Kapsamı

Bir kuruluşun halkla ilişkileri iç ve dış ilişkiler olarak sınıflandırılabilir. Kuruluş dışı ilişkilerde, yurt içi ve dışı kurumlarla ilgili ilişkiler

yer alacaktır. İç ilişkiler ise genel olarak ,kurum personeli ile ilişkiler kurulması ve onların iş dışındaki yaşayışlarını düzenleme görevlerini içine alır.

2.2.1.5.1. İç ilişkiler

Her kuruluşta biraz değişiklik göstermesine rağmen çalışan ve çalıştıran olarak iki grup vardır. Bu iki grup arasında kurulacak iyi diyaloglar verim üzerinde direkt etkiye sahiptir. Halkla ilişkiler sayesinde kuruluşa karşı personelin güven ve desteğini elde etmek mümkün olmaktadır.

Çalışanlar amirlerine çalışmalar esnasında meydana gelen aksaklıkları rahatlıkla anlatabilmeli ve amirler de problemleri anlayışla karşılamalıdır. Çalışan, üstünden korktuğu için bazı şeyleri söylemez, üstte prestiji sarsılacağını düşünerek memurun fikrini almaz ise zamanla onarılması daha zor ve maliyeti yüksek sonuçların ortaya çıkmasına sebep olurlar. Çalışanın yerine getirilecek istekleri üst tarafından kabul edilmeyecek ise bunun sebebi kendisine izah edilmelidir.

Çalışanlar arasında ilişkilerin en iyi olduğu kuruluşlar genellikle en verimli kuruluşlardır. Kişi çalıştığı arkadaşlarını bir aile olarak düşünmelidir. Kuruluşa gelecek zararını önlemesinin kendi vazifesi olduğunu hissetmelidir. Personel kuruluş içinde kendisine değer verildiğinin ve kendisinin o kuruluşun önemli bir nüvesi olduğunu hissetmelidir. Bunun için de personele konunun özelliğine göre az ya da çok tartışma ve kararlara katılma fırsatı verilmelidir. Çalışma ortamında diğer personelle ilişkileri iyi ve huzurlu bir çalışma ortamında olan personelin verimi artacaktır.

İletişimin çok önem kazandığı günümüzde bir kuruluş personelinin ilgilendiren bir gazete veya dergi çıkartmaktan çekinilmemelidir. Böyle bir yayının çıkması, kuruluşun bütün birimleri arasında ortak bir ruhun ve yakınlığın ortaya çıkmasına sebep olur.

2.2.1.5.2. Dış ilişkiler

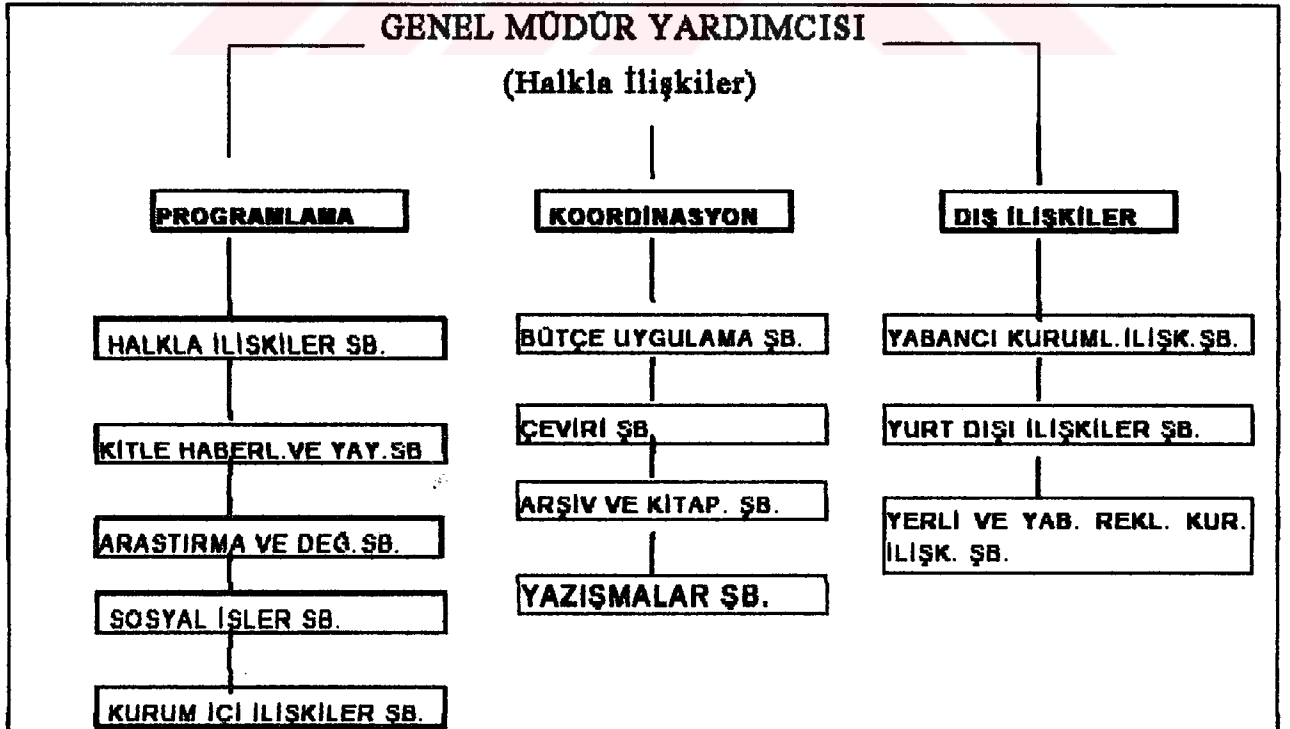
Kuruluşların hedef kitle ile olan ilişkileri o kuruluşun dış ilişkilerini oluşturur. Genellikle özel bir kuruluş için müşteriler ile olan ilişkileri onun dış ilişkileridir.

İşletme çevreden hiçbir şekilde bağımsız kalamayacak bir kurumdur. Bu husus, hem insan faktörü ve hem de ekonomik faydasının gerektirdiği hedefler açısından böyledir. İlişkide bulunduğu halk kesimi üzerinde olumlu izlenim bırakmak, iyi bir örgütsel görüntü meydana getirmek her türlü kuruluşun örgütsel amaçlarının gerçekleşmesi açısından önemli ölçüde yarar sağlamaktadır(6).

2.2.1.6. Örgüt Yapısı

Halkla İlişkiler bölümü, kendi içinde değişik açılardan daha alt bölümlere ayrılabilir. Bu bölümler ilişkide bulunulan halk kesimleri, yararlanılan iletişim araçları, üretilen malın ve pazarın çeşidi göz önünde bulundurularak çeşitlendirilebilir. Bir kuruluş halkla ilişkiler çalışmasını iki şekilde yürütebilir. Kurum ya kendi içerisinde örgütlenir, ya da halkla ilişkiler konusunda faaliyet gösteren özel kuruluşlardan birisine bu çalışmaları yaptırır.(33)

Alaaddin ASNA'ya göre, bir halkla ilişkiler biriminin örgüt şeması aşağıdaki şekilde oluşturulabilir(4).

Şekil 2. Asna'ya göre Halkla İlişkiler Örgüt Şeması

2.3. D.O.İŞLETMELERİNDE İŞLETME FONKSİYONLARININ

TANITIMI VE HALKLA İLİŞKİLERLE İLİŞKİLERİ

Türkiye'de ormancılık hizmetlerini yürüten temel birim Devlet Orman İşletmeleridir(36). D.O.İ lerin yerine getirmekle yükümlü oldukları görev ve amaçlar zaman içerisinde değişme göstermesine rağmen, 1984 yılında düzenlenen D.O.İ ve Döner Sermaye Yönetmeliğine ile ormancılıkla ilgili planlara göre görevleri şu ana konulardan oluşmaktadır(37).

1- Ormanların gözetim ve denetimini yapmak, usulsüz ve yasa dışı müdahalelere, doğal afetlere, yangınlara ve çeşitli zararlılara karşı alan ve servet olarak ormanları korumak(GÖZETİM-DENETİM-KORUMA),

2- Amenajman planlarına ve devamlılık ilkesine uygun olarak, ormanları teknik ve ekonomik gereklere göre işletmek ve yönetmek; asli ve tali orman ürünlerinin üretim, taşıma, depolama ve pazarlama iş ve işlemlerini yaptırmak(İŞLETME-ÜRETİM-PAZARLAMA),

3- Ormanları nitelik ve nicelik bakımından iyileştirmek, imar-ıslah etmek; silvikültürel bakımını ve gençleştirilmesini sağlamak (BAKIM-GENÇLEŞTİRME),

4- Ormancılık faaliyetleri ile ilgili olarak gerekli araç-gereç, makine, bina, tohum, fidan, taş, koruma ilaçları, boya , işgücü taşıma ve tamir hizmetleri vb. girdileri temin ve tedarik etmek, bunların bakım ve onarımlarını yaptırmak (TEMİN-TEDARİK),

5- Üretim, ağaçlandırma ve yangın emniyet yollarını tesis etmek, bunların bakım ve onarımlarını yaparak devamlı çalışır halde tutmak (YOL YAPIMI ve BAKIMI),

6- Ağaçlandırma planlarına göre orman içi açıklıklarda, verimsiz ve bozuk vasıflı orman alanlarında ya da orman dışı alanlarda ağaçlandırma, tamamlama ve gençlik bakımı yapmak (AĞAÇLANDIRMA),

7- Toprak kaybının önlenmesi ve doğal dengenin sağlanması amacıyla, erozyon kontrolü ve mera ıslahı çalışmalarını yapmak(EROZYON-MERA),

8- Devlet ormanları içinde veya bitişğinde yaşayan köylülerin kalkındırılması ve orman-halk ilişkilerinin iyileştirilmesi bakımından gerekli önlemlerin alınması ve hizmetlerin götürülmesi (ORMAN-HALK İLİŞKİLERİ),

9- Toplumun ormandan beklediği kolektif hizmetleri, (eğlenme, dinlenme, rekreasyon, avlanma, milli park, toplum sağlığı, estetik vb.) ormanlardan çok yönlü yararlanma ilkesi çerçevesinde sunmak için gerekli önlem ve tedbirleri almak (KOLEKTİF HİZMETLER),

10- Orman ve ağaç sevgisini yaygınlaştırmak; ağaçlandırmayı geliştirmek ve genişletmek amacıyla örnek nitelikte ağaçlandırmalar yapmak ve yapacaklara her türlü teknik yardım ile kredi imkanları sağlamak ve diğer ormancılık faaliyetlerinde topluma danışmanlık hizmetleri sunmak (LİDERLİK-DANIŞMANLIK),

11- Yasaların verdiği diğer hizmet ve görevleri yapmak.

Yukarıda 10 madde halinde belirlenen D.O.İ nin görev ve amaçlarının başarı ile yerine getirilmesi, her şeyden önce 8.ci maddede belirtilen halkla ilişkiler faaliyetlerinin başarı ile yürütülmesi ile yakından ilişkilidir. Yapılacak çalışmalarda halkın güven ve desteğinin sağlanması, faaliyetler öncesi yapılacak halkla ilişkiler çalışmaları ile mümkün olacaktır. Özellikle mülkiyet problemlerinin had safhada olduğu Doğu Karadeniz Bölgesinde ve bu arada Sürmene D.O.İ deki halkla ilişkiler, ormancılık faaliyetlerinin başarısı ve geleceğinin teminat altına alınması bakımından önem arz etmektedir.

2.4. ORMAN İŞLETMELERİNDE HALKLA İLİŞKİLER

2.4.1. Ormancılık Sektöründe Halkla İlişkilerin Amacı

Ormancılık sektöründe halkla ilişkilerin amaçlarını 6 madde halinde sıralamak mümkündür(38).

- 1- Halkı aydınlatmak, orman örgütü ve ilgilenilen politikayı halka benimsetmek.
- 2- Halkın idareye karşı daha olumlu tavırlar almasına imkan sağlamak.
- 3- Orman İşletmesi-halk ilişkilerinde halkın işini kolaylaştırmak.
- 4- Mevzuat hakkında halka bilgi vermek.
- 5- Ağaçlandırma vb. işlerde iş birliği sağlamak.
- 6- Halkın yasa ve yönetmelikler hakkındaki bilgi ve görüşlerini öğrenmek.

Orman Genel Müdürlüğünde Halkla İlişkiler çalışmalarının amacı; yurttan orman ve ağaç sevgisinin yerleşmesini ve yayılmasını sağlamak, orman ve ağacın ekonomik ve sosyal sahalardaki faydalarını halkımıza anlatmak gayesiyle okullarda , askerî birliklerde , köylü veya şehirli bütün halk topluluklarında , her türlü haberleşme metotlarından faydalanarak, ormancılık eğitim ve propagandasını yapmak olarak ifade edilmiştir(10).

Belli bir amaca ulaşmak maksadıyla, halka bir fikri kabul ettirmek, kuruluşun faaliyetlerinin yönünü belli bir alana yöneltmek ve bu faaliyete halkı inandırmak için halkla ilişkiler üç ana prensibi ortaya koyar; dikkat çekmek, güven vermek ve anlaşılır olmak. Bu başarıyı elde etmek için, halkla ilişkiler örgütün merkezinde başlamalı ve şu üç soruya cevap vermelidir(39). Yönetimin vermek istediği mesaj nedir, mesaj kime verilecektir, nasıl verilecektir ve gaye nedir ?

Her şeyden önce halkın yapılacak faaliyette ilgili kuruma güven duyması gerekir. Bunun için, halk ormancılık faaliyetleri, orman-halk ilişkileri, ormanların faydaları gibi konularda aydınlatılmalı ve ormancılık politikaları sık sık değiştirilmemelidir.

Orman idarelerinin genellikle ilişkide bulunduğu halk orman köylüsüdür ve bu kesimde okur-yazar oranı nispeten düşüktür. Dolayısıyla buralarda yapılacak halkla ilişkiler çalışmalarında, konusunda uzman, konuları halkın anlayabileceği üslupla anlatabilecek elemanlara ihtiyaç vardır. Halkın güvenini kazanmada ve halkı inandırmada orman idaresinin daha önceki yıllarda yaptığı faaliyetlerin başarı durumunun büyük bir etkisi vardır. Daha önce yapılan başarısız bir çalışma halkın yeni çalışmalara vereceği desteği olumsuz yönde etkilemekte veya sosyal baskı bulunan yerlerde halkın çalışmalar karşısındaki olumsuz tavrına malzeme olmaktadır.

Toplum ormancılığı konusunda çalışmalar yapan ARANÇLI klâsik ormancılık ile toplum ormancılığını şu şekilde karşılaştırmaktadır(22).

Klâsik Ormancılık :

Orman idaresinin çıkarı için çalışır, orman yönetimi ile uğraşır, ormanı köylüye karşı korur. Standart ormancılık yönetim sistemlerini kullanarak fidan üretimi ve dağıtımı, plantasyon yönetimi, kereste ve kâğıtlık ağaçlar üretmeyi hedefler.

Sosyal Ormancılık:

Köylü halkın çıkarı için çalışır, ormancılık yayın çalışması yapar, orman içinde ve orman alanları dışında yönetime halkın iştirakine öncelik verir., Ağaç ve orman yönetimi yerel oluşan bilgilerden meydana gelmiştir. Yerel ağaç yenileme kolaylığı ile toplam ormanlık alan yönetimini kullanarak çok amaçlı ağaç ve çalılar yetiştirmeyi hedefler.

2.4.2. Ormancılık Sektöründe Halkla İlişkilerin Önemi

Ülkemizdeki ormanların tamamına yakını devlet mülkiyetindedir. Bu nedenle ormancılıkta halkla ilişkileri kamuda halkla ilişkiler kapsamında ele almak gerekmektedir.

Ormancılıkta halkla ilişkilere önem verilmesi 1969 yılında Orman Bakanlığının kurulmasıyla başladığı söylenebilir. Orman bakanlığı kurulurken amaçlarından biri de; Ormanların korunması , geliştirilmesi, işletilmesi ve genişletilmesi amaçlarının gerçekleştirilmesi için Devlet ormanları

içerisinde veya bitişiginde yaşayan köylülerin kalkındırılması bakımından ilgili kamu kurumlarıyla işbirliği yaparak, gerekli tedbirlerin alınması ve hizmetleriyle ilgili olanların uygulanmasıdır(41).

1970 yılında Orman-Köy ilişkilerini düzenlemek amacıyla ORKÖY kurulmuştur. Bu genel müdürlüğün Orman Bakanlığı bünyesinde yer alışı, toplum münasebetlerinin sosyo-ekonomik açıdan ele alınarak ormancılık hizmetlerinin daha iyi ve başarılı bir düzeye götürülmesi bakımından, devlet ormanları içinde veya bitişiginde yaşayan köylülerin kalkındırılması için ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak gerekli tedbirlerin alınması ve ormancılık hizmetleri ile ilgili olanların uygulanması amacıyladır.

Ancak 1970 yılında ORKÖY'ün kurulmasıyla birlikte orman köylüsünün kalkındırılmasına yönelik çalışmalar başlamasına ve bir oranda da başarılı olunmasına rağmen, günümüze kadar halkla ilişkilerin en önemli bölümü olan halkın kararlara katılması ve halkın bilgilendirilmesi hususlarında yeterince çalışma yapılamamıştır. Devlet "ben yaptım, oldu" mantığıyla hareket etmiştir. Ancak bu mantık geri tepmiş ve bugüne kadar; koruma, üretim ve ağaçlandırma faaliyetleri önemli ölçüde aksamıştır.

Ormanlarla ilgili yasalar tamamen devletçi bir yaklaşımla hazırlanmıştır. 3116 sayılı yasa ile devlet mülkiyeti dışında bırakılmış ormanlar; özel mülkiyet ormanlarının layıkıyla korunamadığı, teknik usullerle işletilemediği gibi gerekçelerle 1945 yılında 4785 sayılı yasa ile devletleştirilmiştir(41). Devletin halkın kullanmakta olduğu ormanları elinden alması, üstelik belki de yayın organlarının yetersizliği sebebiyle halkı bilgilendirmemiş ve bilinçlendirmemiş olması nedeniyle orman-halk ilişkileri son derece bozulmuştur. Bu durum özellikle Doğu Karadeniz Bölgesinde böyledir.

Ormancılık etkinlikleri üzerindeki halk baskısı ve bu olumsuz tutum ve davranışlar kuşkusuz bazı nedenlere dayanmaktadır. Bunlardan biri; ormanla ilişkisi olan kitlenin, ormanların önemi ve ormancılığın işlevleri konusunda bilgisizliğidir. Diğer ve daha önemli bir neden ise sosyo-ekonomik yönden oldukça fakir olan bu kitlenin geçimini sağlamak amacıyla ormandan

yararlanmasıdır. Ormancılıkta halkla ilişkiler konusunda en büyük sorun halkın ormanlardan usulsüz yararlanmak zorunda olmasıdır.

Türkiye'de Ormancılığın iyi bir geleceğe sahip olması, gelecek nesillere daha geniş bir orman alanı bırakılabilmesi, ancak orman-halk ilişkilerinin düzeltilmesiyle mümkün olacaktır(42).

2.4.3. Yayın, Tanıtım, Haberleşme ,Reklam Ve Propaganda Faaliyetlerinin Ormancılıktaki Yeri Ve Önemi

2.4.3.1. Yayın Ve Tanıtım

Türkiye'de ormancılık sektörüne ilişkin olarak yürütülmekte olan yayın ve tanıtım faaliyetleri oldukça yeni, dar kapsamlı ve az sayıda gerçekleştirilmiştir. Tanıtım faaliyetleri kapsamında 21 mart dünya ormancılık günü ve ağaç bayramları dışında ilk ciddi çalışmalar, 1982 yılından itibaren başlar. TV konuşmaları, fotoğraf yarışmaları ve sergileri, resim yarışmaları ve sergileri, slayt, hikaye, roman ve şiir yarışmaları ile sempozyum, seminer ve fuarlar düzenlenmiştir.

Ormancılık Sektöründe VII. beş yıllık Kalkınma Planında yayın ve tanıtımla ilgili getirilen tekliflerden bazıları şunlardır(5):

- Yayın tanıtım ve dökümantasyon konularında uzmanların çalıştığı bir merkez kurulmalıdır. Bu merkez gerekli planlamayı yaparak organize olmalıdır. Bu organizasyon çağdaş araç, gereç ve donanımla desteklenmelidir.

- Orman sevgisi ve bilincinin ancak çağdaş bir eğitim düzeyi ile gerçekleştirilebileceği olgusundan hareketle, özellikle okul öncesi çağdan başlanarak, ilk, orta ve lise dengi okullar ile askerlik görevi sırasında bu konuda kapsamlı bir eğitime mutlaka yer verilmelidir. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı ile koordinasyon sağlanarak, çevre ve ormancılık konularında eğitilecek din adamlarının , vaazlarında ülkemiz için hayati önemi olan bu konuyu işleme-leri ve etkili olmaları için her türlü imkan seferber edilmelidir.

- Dağcılık, kanoculuk, kayakçılık gibi etkinlikler tertip edilmeli, bunlara uluslararası katılım sağlanmalıdır.

- "Ormancılık tanıtım fonu" kurularak , bu fona devletin, özel sektörün, özel şahısların ve derneklerin katılması temin edilmelidir.

- Dağ ve orman turizmine yönelik yatırımlar gerçekleştirilmelidir.

Orman ve ağaç sevgisinin geniş halk kitlelerine aşılabilmesi açısından yukarıdaki önlemlerin yanısıra;

- Şehir merkezlerinde yaşayan halka orman ve ağaç sevgisinin aşılabilmesi amacıyla, halkın ormanda piknik yapabileceği alanların yollarının asfaltlanması sağlanmalıdır. Şehir halkı özel araçlarıyla ormana kolayca ulaşabilmelidir.

- Orman İşletmelerine her yıl temsil ve ağırlama giderleri olarak kullanabilecekleri ödenek ayrılmalı ve bu şekilde Orman İşletmelerinin ormanlara tur düzenlemesi ve çalışmalarını halka anlatması sağlanmalıdır.

- Halka ücretsiz fidan temin edilerek ağaç dikimi teşvik edilmelidir.

2.4.3.2. Haberleşmenin Ormancılıktaki Önemi

Karşılıklı insan ilişkileri, haberleşmenin gelişmesi ve düzenli olması oranında gelişirler . Haberleşmede başarılı sonuçlar alınabilmesi için iletişimin planlı yapılması gerekir. Kaynağın ve hedefin niteliği, aralarındaki ilişki konumları ve kaynağın amacı öncelikle tespit edilmelidir. Mesajı veren kişi veya kurumun güvenli veya konusunda uzman olması mesajın hedef kitle tarafından benimsenmesini kolaylaştıracaktır. Karşılıklı iletişim sonucu insanlar kişiliklerini geliştirirler aralarındaki dayanışmayı güçlendirirler , alışkanlıklar kazanırlar ve ortak bir kültür oluştururlar(44).

Bilgi vermede dikkat edilecek en önemli noktalardan biri zamanlanmanın sağlıklı bir biçimde yapılmasıdır. Zaman planlaması verilmek istenen mesajın amacına ulaşması açısından son derece önemlidir.

Kurumlar zaman zaman kurum içinde çalışanlar ile ilgili veya faaliyetleri ile ilgili olarak haber bülteni yayınlarlar. Kurumlar bu yayınlarla kurumun doğru ,açık ve uygun bir görüntüsünü yaratmayı ümit ederler.

Son yıllarda ülkemizde sesli ve görüntülü yayın organlarında hızlı bir gelişme görülmektedir. Televizyon ve radyo kanallarının hızla çoğalması,

insanların günlük olaylar hakkında daha farklı ve hızlı bir şekilde bilgilendirilmelerini sağlamıştır. Haberler insanlara değişik yorumlarla aktarılmaktadır. Halk duyduğu haberin yorumunu yapmakta ve içeriğini araştırmaktadır. Bu aşamada halkı doğru bilgilendirmek her zamankinden daha fazla önem kazanmaktadır. Yanlış verilecek bilgi insanlar üzerinde onarılması çok uzun zaman alabilecek güvensizliklerin ortaya çıkmasına sebebiyet verebilir.(43)

Türkiye'de orman köylerinde 1990 sayımına göre 9.1 milyon insan yaşamaktadır(5). Bilindiği üzere orman köyleri sosyo- ekonomik açıdan milli gelirden en az payı alan kesimi oluşturmaktadır. Son yıllarda telefon ve görüntülü yayın organları hemen hemen her köye ulaşmıştır. Ancak ekonomik durumu bozuk olan orman köylüsü bu iletişim araçlarından faydalanamamaktadır. Orman köylerinin büyük bir çoğunluğunda yalnızca bir telefon vardır. Günlük gazete hemen hemen hiç girmemektedir ve çok sınırlı sayıda televizyon vardır. Bu durum orman köylüsü ile olan iletişimi olumsuz yönde etkilemektedir. İnsanlar doğrudan bilgilendirilmedikleri zaman kulaktan dolma haberleri almakta ve sonuçta çoğu kez yanlış kanaatlerin ortaya çıkmasına sebep olunabilmektedir.

Orman köylüsünün en önemli haber kaynaklarının başında orman işletmesi çalışanları gelmektedir. Orman işletme şefi, orman muhafaza memurları ve diğer ormancılık çalışmalarına katılan personel şehir merkezleri ile kırsal alan arasında adeta bir köprü oluşturmaktadır. Orman köylüsü ormana veya köye gelen orman işletmesi personelinden hem genel, hem de kendilerini doğrudan ilgilendiren haberleri direkt olarak alabilmektedir. Şehir merkezlerine gelen orman köylüsü problemlerini çözmek amacıyla orman işletme şefliklerine uğramakta ve problemlerinin çözüm yollarını öğrenirken, geldiği çevreyle ilgili bilgileri de kuruluşa aktarmaktadır.

Karşılıklı iletişimin sağlam temellere oturtulması orman - halk ilişkilerinin düzeltilmesi bakımından önem arz etmektedir. Halk, açık, doğru ve direkt olarak bilgilendirilmelidir. Orman işletmelerinin yapılan çalışmalar hakkında zaman zaman orman köylüsüne bilgi vermesi ve onların

görüşlerini alması faydalı olacaktır. Halkın bilgilendirilmesine katkı sağlaması açısından O.G.M ve ORKÖY tarafından orman köylerine yönelik bir dergi çıkarabilir ve bu dergiler orman köylerine ücretsiz gönderilebilir.

2.4.3.3. Reklamın Ormancılık Açısından Önemi

Reklam bir malın veya hizmetin ilginç yönlerini, faydalarını halka tanıtmak için girişilen faaliyetlerdir(44).

Reklamın amacı, mala olan talebi artırarak daha fazla kâr etmek ve kısa sürede sonuç almaya yöneliktir. Ormancılık sektöründe klâsik anlamda reklam söz konusu değildir. Çünkü günümüz ormancılık işletme amaçlarında karlılık ilkesi artık yavaş yavaş önemini kaybetmektedir. Günümüzde ormanların sosyal faydaları daha ön plana çıkmıştır. Ormancılık faaliyetleri esas itibarı ile uzun süreli bir yatırım olması nedeniyle de halkla ilişkiler nesillerin bilinçlendirilmesinde reklamdan çok daha fazla etkili olmaktadır.

Ormancılık sektöründe kâr amaçlı reklamlar yerine, sosyal reklamlardan söz etmek mümkündür. Sosyal reklam kampanyaları sahiplerinin özel çıkarları için değil, toplum yararına yönelik olarak hazırlanmaktadır. Bununla birlikte bu tür kampanyalarında hedef kitleyi etkileyerek tutum ve davranışlarını değiştirmeyi amaçlaması açısından diğer reklam kampanyaları ile bezer özellikler taşıdığı söylenebilir(45).

Reklam kampanyasında hedef kitlenin ihtiyaçları, zevkleri, beklentileri ve konuya yaklaşım biçimlerinin incelenmesi gerekir. Hedef kitle ne kadar iyi tanınırsa kampanyanın başarı şansı o derece fazla olacaktır. Televizyonlarda orman yangınlarını önlemek amacıyla yapılan reklamlar, sosyal reklameciliğin bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu şekilde halkın dikkati orman yangınlarının neden olduğu felaketlere çekilebilmekte ve konuya daha hassas bir kamuoyunun oluşmasına yardım etmektedir. Ancak bu tip reklamların çok yetersiz olduğu gözlenmektedir. Orman yangınları ile ilgili olarak yapılan bu reklamların miktarı artırılmalıdır. Yangınların yanı sıra,

erozyonun ülke topraklarında meydana getirdiği tahribatı ve ağaçlandırmanın önemini vurgulayan reklam filmleri hazırlanmalıdır.

Halkın bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi ile ilgili olarak Türkiye Ağaçlandırma ve Erozyonla Mücadele Vakfının (TEMA) son yıllarda güzel çalışmaları vardır. Bu çalışmalar sivil kuruluşların ormancılık faaliyetlerine yapabileceği katkıları göstermesi açısından iyi bir örnektir. Ağaçlandırma kampanyalarına halkın daha yoğun katılımını sağlamak amacıyla, reklam filmleri hazırlanmalı ve insanların bu konularda hassasiyeti artırılmalıdır.

Orman köylerine yönelik olarak hazırlanacak kısa reklam filmleri ile de halkın ormanlar üzerindeki bilinçsiz tahribatının azaltılmasına çalışılmalıdır. Esasen yukarıda anlatılan reklam faaliyetleri halkla ilişkilerin faaliyetleri kapsamında yer almaktadır.

2.4.3.4. Propagandanın Ormancılık Açısından Önemi

Propaganda, kamuoyunu ve toplumun güdümünü etkilemek için yapılan bir harekettir. Propaganda ile varılmak istenen amaç insanlara belirli bir düşünceyi, fikri, inancı, davranış biçimini benimsetmektir(6).

Propaganda tek yönlüdür, yalnızca kaynak hedefi etkilemeye çalışır. Tek yönlü olduğu için karşılıklı etkileşim söz konusu değildir. Propaganda sürekli tekrarlar ile hedefi etkilemeyi amaçlar. Mesajlar tek elden yөнenilir. Propaganda bireyi önce çevre öğeleri ile denetim altında tutmakta daha sonra bu etki ikinci aşamadaki mesajlarla güçlendirilmektedir. Yukarıda açıklanan anlamda propagandanın tam manasıyla ormancılık için kullanılması mümkün değildir. Ancak propaganda'dan bir araç olarak yararlanılabilir.

Orman Bakanlığının 6.6.1973 gün ve 6613-2 sayılı olurları ile yürürlüğe giren O.G.M Yayın ve Propaganda yönetmeliğinde belirtilen hususlar bilimsel anlamda propagandadan ziyade tanıtım ve halkla ilişkiler faaliyetleri olarak algılanabilir(46). Yönetmelikte belirtilen anlamda propaganda faaliyetlerinin önemi çok büyüktür. Ancak orman teşkilatının bu konuda iyi bir faaliyet gösterdiği söylenemez. Yapılan çalışmalar halka tam olarak anlatılamamaktadır.

Görüntülü ve sesli medyanın eskiye nazaran etkisini gittikçe artırması ile birlikte Halkla ilişkiler, propaganda, tanıtım ve reklam faaliyetlerinin önemi çok fazla artmıştır. Orman Genel Müdürlüğü yayın ve propaganda yönetmenliğinde propaganda faaliyetleri olarak: Konferanslar, radyo ve televizyon yayınları, sergiler, geziler, ağaç bayramları, mûsamere ve temsiller, gazete ve dergiler için iş birliği olarak belirtilmektedir. Propaganda araç ve gereçlerinin ise: çeşitli yayınlar, fotoğraf işleri, filimler, afişler, levhalar, posta pulları ve takvimler olduğu belirtilmektedir.

Yukarıda belirtilen haberleşme, propaganda ve reklam faaliyetlerinin tek başına değil kombine olarak ormancılık çalışmalarında kullanılması söz konusudur.

2.5. ORMANCILIK SEKTÖRÜNDE HALKLA İLİŞKİLERİN KAPSAMI

2.5.1. İç İlişkiler

Ormancılık sektöründe kuruluş içi ilişkiler iki başlık altında incelenebilir.

2.5.1.1. Çalışanlar ile Amirleri Arasındaki İlişkiler

Ormancılık sektöründe ast-üst ilişkisinin çok iyi olduğunu söylemek mümkün değildir. Genel olarak çalışanların konularla ilgili fikrinin alınması yanlış olarak görülmektedir. Ormancılık sektöründe amir pozisyonunda olan kişilerin devamlı yer değiştirdikleri bir gerçektir. Yeni bir yere atanan amir çalıştığı işletmenin faaliyetleri hakkında fazla bilgiye sahip değildir. Böyle bir durumda çalıştırdığı memur ve işçiler ile arasına bir duvar ören amirin, devamlı hatalar yapması ve çalıştığı birimi zarara uğratması kaçınılmaz olur.

O.G.M de orman işletme şefi olarak göreve başlayan orman mühendislerinin büyük bir bölümü direkt olarak sorumluluk üstlenmek durumunda

kalmaktadır. İşletme şefliklerinin büyük bir bölümü de işletme merkezlerinden uzaktır ve işletmedeki diğer teknik personelden bilgi alması güçtür. Bu durumda işletme şefinin diğer personel ile çok iyi bir diyalog içerisinde bulunması problemlerin çözümünde kolaylık sağlayacaktır.

2.5.1.2. Çalışanların Birbirleriyle Olan İlişkileri

Orman İşletmelerinin çalışma sahası tabiatla iç içedir. İşletme merkezinde çalışan personelin arada bir ormana götürülmesi çalışanlara büyük bir moral desteği sağlayacaktır. Bu şekilde çalışanlar arası ve çalışanlar ile amirler arası diyalog ve ilişkiler daha sağlam temellere oturtulabilir. Orman İşletmelerinde çalışmasına rağmen ömrü boyunca ormana gitmemiş personel vardır. Bu durumda personelin ormancılık çalışmalarına ruhen katılması çok zordur.

Arazide çalışan elemanlarla, büro elemanları arasındaki diyalog eksikliği de bazen sürtüşmelere sebep olmaktadır. Büroda çalışan elemanlara göre arazi elemanları, devletin aracıyla gezen, adeta piknik yapar gibi rahat hareket eden kişilerdir. Arazide çalışan personele göre ise büro elemanları, başına yağmur yağmayan, köylü ile cebelleşmeyen, üç-beş evrakla uğraşan, günde sekiz saat çalışan, hafta sonunda tatilini yapan şanslı insanlardır. Bu iki farklı yaklaşım personel arasında uyumu bozmakta, yardımlaşmayı ortadan kaldırmaktadır(47).

Bu olumsuz durumun önüne geçebilmek için, personelin kaynaşabileceği, sorunlarını tartışabileceği ortamlar oluşturulmalıdır. Örgüt içi personele yönelik çeşitli dergi ve broşürler yayınlanmaktadır. Bu yayınlar hem personelin eğitimine katkıda bulunmakta, hem de Bakanlığın çeşitli birimlerinde çalışan personelin iletişimine imkan sağlamaktadır.

2.5.2. Dış İlişkiler

Kuruluş dışı ilişkileri ormancılık açısından iki gruba ayırmak mümkündür.

2.5.2.1.Orman İçi Halkla Olan İlişkiler

Halkla ilişkilerde amaç karşı kitleyi etkilemektir, onu belli bir inanışa veya eyleme itmektir. Tanıtılacak kişi veya işi ortaya koymak, karşıdan gelecek tepkileri de göz önünde tutmak ve gerekirse gerekli düzeltmeleri yaparak amaca ulaşmaktır.

Orman-Halk ilişkileri denince ilk akla gelen orman köylüsüdür. Gerçekten de orman köylüsü ormancılık sektörü açısından en önemli kitleyi oluşturmaktadır. Orman köylüsünün problemlerine çare bulmak, onları sosyo-ekonomik yönden kalkındırmak, Türk Ormancılığının en önemli hedeflerinden biridir. Bu amaçla orman-halk ilişkilerini süratle iyileştirecek yeni modeller geliştirmeli ve yapılacak çalışmalara köylünün katılımı temin edilmelidir. Günümüzde kabul edilmektedir ki, halkın genel kabulünü görmeyen ve halk tarafından desteklenmeyen çalışmaların başarı şansı son derece azdır.

Yurdumuzda sayıları sürekli değişmekle beraber 17900 orman köyünde 9.1 milyon insan yaşamaktadır(5). Orman içi ve bitişiği köylerde yaşayan bu insanların gelir seviyeleri fevkalâde düşük olup, hayat standardı ülke, hatta kırsal kesim ortalamasının çok altındadır. Bu köylerde işsizlik oranı yüksektir. Arazi yetersiz, parçalı, engebeli ve verimsizdir. Bu olumsuz şartlar sebebiyle orman köylüleri ormanlara çeşitli şekillerde zarar vermektedirler(49).

Ormana en yakın çevrede yaşayan orman köylüsünün ormana olan ekonomik bağımlılığı giderilmeden ve sosyo-ekonomik yapısı iyileştirilmeden ormanlar üzerindeki olumsuz etkileri önlenemez. Bu amaçla orman kaynaklarından orman köylüsünün bilinçli bir şekilde yararlanması ve bu arada ormanların korunması için özellikle eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında; üniversiteler, ilgili bakanlıklar ve kitle iletişim araçlarından etkin ve koordineli bir şekilde yararlanılması kaçınılmazdır.

Bugün ülke ormanlarının bu denli tahrip olmasının sebebi yıllar boyu halkın istek ve görüşleri alınmaksızın verilen kararların geri tepmesi neticesidir. Tecrübeler göstermiştir ki, teorik olarak doğru kabul edilen projeler uygulamada her zaman başarılı olamamaktadır. Bu yüzden projeler veya yasalar hazırlanırken öncelikle halkın arzu ve temayülleri dikkate alınmalıdır. Bunun en çarpıcı örneği, 1945 yılında 4785 sayılı yasa ile devletleştirilen

600.000 hektar ormanın 290.000 ha'nın 1945 ve 1946 yıllarında yangın sonucu elden çıkmasıdır(50).

1945 Yılında çıkarılan 4785 sayılı yasa ile tüm ormanlar devletleştirilmiştir. Ancak kısa süre içerisinde bu yasanın orman-halk ilişkilerini olumsuz yönde etkilediği görülmüş ve 1950 yılında 5658 Sayılı yasa çıkarılarak, sahipli yerlerin, istek halinde sahiplerine iade edileceği öngörülmüştür. Ne yazık ki o zamanın iletişim vasıtalarının yetersizliği sebebiyle istenilen sonuç alınamamıştır. Daha sonra 6831 sayılı yasa kapsamlı bir değişiklik yapılmış ve 6831 Sayılı yasanın bazı maddelerini değiştiren 1744 sayılı yasa ile Orman Köylerini Kalkınma Fonu oluşturulmuştur. Bu yasa ile, orman köylülerinin kalkınmalarına katkı sağlamak amacıyla düşük faizli, uzun, orta, kısa vadeli olmak üzere projeye dayalı, kademe kontrollü ferdi kredi, kooperatif kredi yardımı ve köy tüzel kişilerine alt yapı hizmetleri için karşılıksız yardımlar yapılması amaçlanmıştır. Böylece bir yandan orman köylülerinin refahının artırılmasına, diğer yandan ormanların korunması, genişletilmesi ve işletilmesine ortam oluşturmak üzere, orman köylüsü ile orman varlığı arasındaki ilişkilerin düzenlenmesine en büyük katkının sağlanması ve geliştirilmesi amaçlanmıştır(5).

Halen ülkemizde ağaçlandırmaya konu edilebilecek alanların %17 sinde sosyal baskı bulunmamakta, %54 ünde az bulunmakta ve %29 unda da şiddetli bulunmaktadır. 12 milyon hektar bozuk orman alanı bulunan bir ülkede, yıllık 150 bin hektar ağaçlama sahasının bulunmasında zorluk çekilmesi, o ülkedeki sorunun boyutları hakkında bir şeyler söylese gerektir(50).

Bu güne kadar orman köylüsü ile ilişkileri iyileştirip, yapılacak çalışmalara onların katılımı için gereğinin yapılması yerine, köylüyü zorla ormandan uzak tutarak polisiye tedbirlere başvurulmuştur. Sosyolojik olarak Türk insanı yeni duyduğu her şeye şüpheyle yaklaşmakta ve çok zor ikna olmaktadır. Bunda belki de en önemli etken, devletin orman köylüsünün kalkındırılması için yıllar boyu fazla bir şey yapmamış olmasının, köylünün sosyal güvenlikten yoksun olmasının ve ardı arkası kesilmeyen ekonomik krizlerin önemli bir etkisi vardır. Köylü yeni bir atılım yapmayı risk olarak

kabul etmekte ve riske girmeyi istememektedir. Bu yüzden orman-halk ilişkilerinin düzeltilmesi için çok uzun ve sabırlı bir çalışma gerekmektedir.

Orman köylüsünün ormanlar üzerindeki baskısının azaltılması amacıyla, onların ekonomik olarak kalkındırılmasının yanı sıra, orman kaynaklarından bilinçli olarak yararlanmalarının temini gerekmektedir. Bu amaçla, gerekli yasal değişikliklerin yanı sıra eğitim çalışmalarına hız verilmelidir.

Yurdumuzda Orman-Halk İlişkilerini düzenlemekle görevli ORKÖY'ün çok faydalı çalışmaları olmasına rağmen, köylünün eğitimi ve ilişkilerin düzeltilmesi amacıyla fazla çalışma yaptığı söylenemez. Halen ORKÖY bünyesinde bu konu ile ilgili, "Eğitim ve Tanıtım Şube Müdürlüğü" bulunmaktadır. Ormancılığımızın kurtuluşu olarak gördüğümüz Orman-Halk ilişkilerinin düzeltilmesi hususu ile ilgilenecek bir daire başkanlığı oluşturulmalıdır.

2.5.2.2. Orman Dışı Halk İlişkileri

Orman dışı halk denince, akla gelen kent ve kasaba merkezleri ile ormansız köylerde yerleşmiş insanlardır. Ormanlar bir ülkedeki, hatta dünyadaki bütün insanlığın ortak malıdır. Öyle ki, bir ülke ormanında meydana gelen önemli bir değişiklik dünyanın dengesini değiştirmekte ve bütün insanları etki altına almaktadır. Bilim adamlarının tespitine göre, son yıllardaki iklim değişikliklerinin en önemli faktörlerinden biri Güney Amerika kıtasındaki Amazon Ormanlarının süratle tahrip edilmesidir. Artık Dünya 100 yıl öncesine göre bile çok küçülmüş ve dünyanın herhangi bir yerindeki sosyal, ekonomik veya tabiat olayları bütün insanlığı etkiler duruma gelmiştir.

Orman-halk ilişkilerinin en önemli sahalarından birini, orman dışı halk oluşturmaktadır. Türkiye ormanlarının prodüktif miktarının artırılması, orman alanlarının hızla çoğaltılabilmesi ve var olan ormanların korunabilmesi için bu kitle ile çok iyi bir iletişim kurulmalıdır. Son yıllara kadar bu kitle genellikle gözardı edilmiştir. Ancak, yeryüzünde hava ve çevre kirlenmesinin hızla artması ve insan hayatını tehdit etmesi, ülkemizde ise yangınların

önemli tahribatlara yol açması halkın dikkatini tekrar ormanlar üzerine çevirmesine sebebiyet vermiştir. Türkiye'de son yıllarda sesli ve görüntülü yayın organlarının hızla çoğalması sayesinde halk, orman yangını, erozyon ve orman tahribi gibi konularla daha yakından ilgilenmeye başlamıştır.

Ağaçlandırma çalışmalarını yalnızca Orman Bakanlığının yapmasının yeterli olmadığı, diğer kamu ve özel sektör kuruluşlarının da bu faaliyetlere aktif olarak katılması gerektiği sıkça dile getirilmektedir. Halkın ve diğer kurumların katılımının sağlanması Bakanlık bünyesindeki halkla ilişkiler bölümlerinin daha etkin hale getirilmesi ve güçlendirilmesi ile mümkün olacaktır. Ayrıca Orman idarelerinin üniversiteler, basın ve yayın kurumları, köy muhtarlıkları, belediyeler, kereste tüccarları, hızar ve marangoz atölyeleri, ana ve tali orman ürünü kullanan kuruluş ve fabrikalar ile olan ilişkileri de dış ilişkilerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Örneğin , kereste tüccarlarına yönelik yapılacak halkla ilişkiler çalışmaları bu kapsamda tüccarın eğilim ve isteklerini tespit edebilecek anketlerin yapılması, pazarlamada karşılaşılan sorunların asgariye indirilmesinde faydalı olacaktır. Tüccarlar ile yapılan ikili görüşmelerde tüccarlar, pazar payı bulunmayan boylarda tomruk üretiminin alımlarını olumsuz yönde etkilediğini, depolarda aldıkları emvallerin yüklenmesinde zorluklarla karşılaştıklarını belirtmektedirler.

Yukarıda bahsi geçen kişi, kurum ve kuruluşlar ile orman dışında kalan halk ile orman idaresi arasında iyi bir ilişkinin kurulması ormancılık gayelerinin gerçekleştirilmesinde önemli kolaylıklar sağlayacaktır.

2.6. HALKLA İLİŞKİLER SÜRECİNİN EVRELERİ VE ORMANCILIK

Ormancılık sektöründe de bir halkla ilişkiler çalışması başlıca 4 aşamadan meydana gelmektedir. Bunlar, Bilgi Toplama, Planlama, Uygulama ve Değerlendirme evreleridir.

2.6.1. Bilgi Toplama

Bir halkla ilişkiler çalışmasının ilk evresi hedef kitle hakkında bilgi toplamadır. Başarılı bir çalışma, iyi bir ön hazırlığı gerektirir. Yapılacak çalışmadan ne beklenildiğini bilmek için önce sorun ortaya konmalıdır. Sonra araştırmada kullanılacak teknikler tespit edilmeli, bunun için kullanılabilir araştırma tekniklerinden yapılacak çalışmaya en uygun olanı seçilmelidir.(54)

Orman köylerine yönelik yapılacak bir çalışmada, bu köye yönelik varsa daha önceki çalışmalar incelenir, çalışma sonuçları değerlendirilir. O yöreye ait amenajman planları temin edilerek, orman durumu ve verimi, Orman İşletme Müdürlüklerinden ise; bu kitlenin ormancılık çalışmalarına katkısı ile varsa bu çalışmalardan elde edilen gelir ve sağlanan istihdam durumu tespit edilir. Geçmiş yıllarda köy halkının ormancılık faaliyetlerinden elde ettiği gelir araştırılır. Orman İşletme Müdürlükleri ve Orman İşletme Şefliklerinde bulunan dava servislerindeki dava dosyaları ile dava takip defterleri incelenerek suç oranları ve çeşitleri, suçların yoğunlaştığı zamanlar, açma yapılan sahaların kullanılış şekli tespit edilir.

Köy Hizmetleri'nden yol durumu, içme suyunun bulunup bulunmadığı ve miktarı ile Tarım İlçe Müdürlüğünden o köyde yaşayan insanların yetiştirdikleri tarım ürünleri ve kullandıkları tekniklerle ilgili bilgiler alınır. ORKÖY'un çalışma yapılacak orman köyüne yönelik daha önce kullandığı krediler, yapmış olduğu yardımlar ile diğer teknik çalışmalar değerlendirilir. Verilen krediler verimli bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı, halkın daha önce aldığı krediyi başarılı bir şekilde kullanıp kullanmadığı daha sonraki çalışmaların başarı şansı ile yakından ilgili olacaktır. Nüfus müdürlüklerinden, nüfus yapısı, erkek ve kadın sayısı, yaşlara dağılım oranları ile son on yılın artış miktarı tespit edilir. Hitap edilecek kitlenin, nüfusu, eğitim düzeyi ve sosyal yapısı incelenir.

Bilgi toplamanın ikinci aşamasını hedef kitledeki insanlardan elde edilecek bilgiler oluşturur. Bunun en güvenli yolu kişilerle tek tek

görüşmektir. Ancak bu çalışma gerek personel, gerekse zaman ve para bakımından imkansız gibidir. Bu yüzden fertlerle tek tek görüşmek yerine bu kitleden seçilecek örnekler hakkında bilgi toplama yoluna gidilmelidir(4).

2.6.2. Planlama

Planlamada halkla ilişkiler faaliyeti için gerekli para, zaman, personel, araç ile hedef kitleye verilecek mesajlar tespit edilir. Kamu kuruluşlarında ve buna paralel olarak da orman bakanlığında halkla ilişkiler faaliyeti için yeterli para ayrılmamaktadır bunun esas sebebi kuruluşun halkla ilişkiler birimlerine yeterince önem ve yer verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu durumda eldeki kıt kaynakların en verimli şekilde kullanılabilmesi için iyi bir planlamaya ihtiyaç vardır.

Çalışma için gerekli olan personelin seçimi titizlikle yapılmalıdır. Halkla iyi diyalog kuran ,problemlerini bilen elemanlara ihtiyaç vardır. Örneğin , orman köyüne yönelik bir çalışma için, orman mühendisi ,ziraat mühendisi, veteriner,gibi köylünün direkt olarak çalıştığı dalların uzmanları ile sosyologlara ihtiyaç olacaktır.

Planlama yapılırken faaliyet esnasında kullanılacak araçlar tespit edilir. Bu araçlardan en iyi sonucu verecek olanlar seçilir. Bunun için daha önce yapılmış çalışmalarda kullanılan araçların verdiği sonuçlar incelenir . Faaliyetin yürütüleceği süre insanları bıktırmayacak fakat aynı zamanda iyi bir inceleme yapmaya fırsat verecek uzunlukta olmalıdır. Hazırlanacak mesajlar hedef kitlenin dikkatini çekecek ve kolay anlaşılacak tarzda hazırlanmalıdır. Ormancılık faaliyetleri esnasında muhatap olunan kitlenin kültür ve okuryazarlık düzeyi ülke geneline göre daha düşük seviyelerdedir. Planlama aşamasında, araç ve görevli personel seçimi yapılırken bu husus göz önünde bulundurulmalıdır. Unutulmamalıdır ki, kırsal kesimdeki insanlar yeniliklere karşı çekingen davranmakta ve alışkanlıklarını kolay kolay terk etmemektedirler.

2.6.3. Uygulama

Daha önce hedef kitle ve halkla ilişkiler çalışması yapılacak bölge hakkında toplanan bilgiler ile yapılan plan çerçevesinde uygulamaya geçilir. Bu çalışmanın objektif yapılmasına dikkat edilir. Mümkün olduğunca doğru bilgi edinilmeye çalışılır. Halkın ve özellikle köydeki halkın içinde insanları yönlendiren, onları etkileyen kişiler vardır. Bu kişilerin halk üzerindeki etkisi bazen basın yayın organlarından fazla olabilmektedir. Bunu bilen politikacılar seçim bölgelerindeki bu insanları tespit ederek onları kazanmaya gayret ederler. Köylüler yabancıları oldukları, veya yeni karşılaştıkları bir durum karşısında bu insanların tavsiyelerine baş vururlar.

Unutulmamalıdır ki, amacı gerçekleştirmede erkekler kadar, desteği alınması gereken kadın nüfusu da vardır. Faaliyetin başarısı açısından bu insanların fikirlerine ve kanaatlerine başvurmak hayati önem arz eder. Kadınlar bazen erkek anketörlere karşı çekingen davranmakta, bu durum ise sorulara verilen cevaplardaki yanlış oranını yükseltmektedir. Bu yüzden, uygulamada kadınlarla yapılacak görüşmelerin kadın personeller tarafından yürütülmesi faydalı sonuç verebilir.

2.6.4. Değerlendirme

Değerlendirmede, halkla ilişkiler çalışması sonucunda elde edilen verilerin ışığı altında çalışmanın başarısı, incelenen hedefin eğilimleri tespit edilir. Uygulanan yöntemin başarısı ve verimliliği değerlendirilir. Çalışmanın bilimsel temellere oturtulması açısından uygulamada kullanılan yöntemlerin değerlendirilerek sonuçlandırılması gerekmektedir. Değerlendirme, yapılan çalışmanın başarı derecesini ortaya koyar. Çalışma süresince meydana gelen aksaklıklar incelenir ve bu şekilde daha sonraki çalışmalara ışık tutacak veriler elde edilir.

Uzun süreli programların gelişimi zaman içinde değerlendirilir. Aksaklıklar ve eksiklikler tespit edilir. Gerekli tedbirler alınır. Ancak, halkla ilişkiler programlarının değerlendirilmesinde kesin başarı ya da başarısızlıktan bahsetmek oldukça zordur. Bununla beraber ileride nelerin yapılabileceği

nelerin yapılmaması gerektiğinin kararlaştırılabilmesi için bir başarı ölçüsünün bulunması gerekir.

OGM, AGM, MP ve ORKÖY'ün orman köylerine yönelik yaptığı çalışmalar değerlendirilerek elde edilen sonuçların ışığı altında gelecek programlar hazırlanır. Örneğin, Orkdy'ün orman köylerine verdiği kuzine sobaların ormanların korumasına verdiği destek incelenir. Orman işletmelerinin yaptığı üretim ve silvikültür faaliyetlerindeki artışın orman köylerinin ekonomik kalkınmasında oynadığı rol, bu köylerde oturanlara verilen zati yakacak ve yapacak emvallerin halkın ormanlara baskısının azaltmadaki etkileri belirli aralıklarla ölçülmelidir. Bu amaçla yapılan halkla ilişkiler çalışmaları değerlendirilir ve yapılan faaliyetlerin başarısı ölçülür. Bu çalışmadan sonraki adım ,bir sonraki çalışmanın ilk adımıdır.

Bu çalışmada bilgiler, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü, bağlı ilçelerin Tarım ve Nüfus müdürlükleri, ORKÖY baş mühendisliği ile diğer ilgili kurumlardaki kayıtlar incelenerek çalışma alanı hakkında bilgi toplanmıştır. Planlama aşamasında, anket uygulanacak köylerin tesbiti ile uygulanacak yöntemler tesbit edildi. Anketler, bizzat araştırmacı ve orman mühendisleri tarafından uygulanmak üzere planlanmıştır. Uygulamada, anketler deneklerle yüz yüze görüşmek ve posta ile gönderilmek suretiyle yapılmıştır. Elde edilen veriler khi-kare ve yüzde analizi yöntemleri ile titizlikle değerlendirilmiş ve halkla ilişkilerin özellikle Doğu Karadeniz ormancılığı için hayati önem taşıdığı sonucuna varılmıştır.

2.7. ORMANCILIK VE HALKLA İLİŞKİLER FAALİYETİNDE ÖRGÜT

Orman Bakanlığının Halkla İlişkiler birimini kendi bünyesinde oluşturması faydalı olacaktır. Çünkü özel halkla ilişkiler kurumlarının ormancılık, orman köyleri, ağaçlandırma erozyon gibi konularda bilgi birikimleri,

Orman Bakanlığı çalışanlarına göre daha azdır. Orman Bakanlığı ülkenin en ucra köşesine kadar örgütlenmiştir. Bilgi akışı ve temini gayet kolaydır.

Orman Bakanlığı bünyesinde oluşturulacak halkla ilişkiler biriminin kuruluşunu aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

2.7.1. Bakanlık Merkezinde

Orman Bakanlığı'nda basın ve halkla ilişkilerle ilgili faaliyetleri planlamak ve bu faaliyetleri, belirlenecek usul ve ilkelere göre yürütülmesini sağlamak üzere "Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği" kurulmuştur.

Halkla İlişkiler faaliyetlerini yürütmek amacıyla kurulan müşavirliğin görevleri şu şekilde belirlenmiştir(52).

1-) Günlük gazete ve haftalık dergilerde yer alan bakanlıkla ilgili dosya halinde hazırlamak,

2-) Gazete ve ajansların Bakanlık çalışmaları ile ilgili sorularını cevaplandırmak,

3-) Bakanlığın çalışma alanına giren konulardaki toplantı, sempozyum ve seminerleri basına duyurmak ve takip etmek,

4-) Bakanlıkla ilgili çalışmalarını haber haline getirerek gazete ve ajanslara dağıtmak,

5-) Günlük gazetelerde Bakanlığın çalışma alanına giren konularda çıkan haberlere, ilgili birimlerden alınan cevaplar doğrultusunda gerekli açıklamalarda bulunmak,

6-) Gazetecilerden gelen ve Bakanlık çalışmalarını kapsayan görüşlerini ve taleplerini cevaplamak,

7-) Bakanlığın çalışma alanına giren konularda gelen vatandaş dilekçelerini değerlendirerek gerekli işlemleri yapmak,

8-) Vatandaşlardan gelen kitap , broşür ve yayın gibi isteklerini imkanlar ölçüsünde karşılamak,

9-) Gazete ve dergilerin düzenli olarak arşivini tutmak,

10-) Kesilen gazete kupürlerini düzenli olarak dosyalamak.

Orman Bakanlığı bünyesinde yukarıda belirtilen amaçları yerine getirmesi amacıyla kurulan Halkla İlişkiler Müşavirliği ne yazık ki, zamanla fonksiyonunu önemli ölçüde yitirmiştir. Müşavirliğin yapması gereken faaliyet konuları da zamanla bir hayli çoğalmıştır.

Orman Bakanlığındaki halkla ilişkiler faaliyetlerinin daha etkin ve kapsamlı olarak yürütülebilmesi için Bakanlık bünyesinde yeni bir "Halkla ilişkiler" biriminin oluşturulması gerekmektedir. Bakanlık merkezinde kurulması gereken Ormancılık Halkla İlişkiler Merkezi, ormancılık politikalarının oluşmasına katkı sağlama, Bakanlık, Hükümet ve Parlamento ilişkileriyle, kamuoyu gelişmelerini takip etme ve kamuoyu oluşturma, parasal kaynakların temini, personel eğitimi ve insan kaynaklarını geliştirme, bilgi toplama, bilgi transferi, bilgi üretimi ve temini, her türlü medya ile ilişki sağlama, yayınlarla teşkilat ve insanlar veya dernekleri ile karşılıklı iletişim kurma, Bakanlığın politik, idari, mali kararları için ormancılık faaliyetleri hedefleri, sonuçları, problemler, kırsal kesimin sosyo-ekonomik durumu ve tabii kaynakları hakkında her türlü bilgi verme fonksiyonlarını yerine getirecek, personel sayısınınca küçük bir birim olarak düşünülmelidir(53).

Mevcut Bakanlık örgütlenmesinde bu birimin APK Kurulu Başkanlığı içinde bir daire başkanlığı olarak örgütlenmesi uygun olur. Bu birim, her seviyedeki teknik ve idari personel için teknik ve eğitim referans materyalleri geliştirme, eğitim personeli için eğitim malzemeleri ve teknikleri geliştirme, köye kadar gidecek hizmetler için, sesli ve görüntülü materyal geliştirme görevlerini de yerine getirmelidir.

2.7.2. Bölge Müdürlükleri Seviyesinde

Bakanlık Bölge Müdürlükleri ve Orman Bölge Müdürlükleri bünyesinde halkla ilişkiler şube müdürlükleri teşkil edilmelidir. Bu birimin asıl fonksiyonu, ormancılık faaliyetlerinin yapıldığı yerlerde insan ve insan grupları ile temas etmek, onlara düşünülen ve merkezce planlanan

ormancılık faaliyetlerini tanıtmak, bilgi vermek, faaliyetlerin karar aşamasında planlanmasında fikirlerini almak ve uygulamaları beraber yapmak için onların katılımcı yaklaşımını sağlayıcı tedbirler almak ve bu insan gruplarının istek ve temayüllerini Bakanlığa ileterek, karar ve planlamalarda ilgili insan veya insan gruplarının katılımını sağlamaktır. Bunun yanında ormancılık faaliyetleriyle ilgili diğer kuruluşlarla işbirliğinin sağlanması, bakanlık içi kuruluşlarla işbirliğinin sağlanması, teknik, idari, v.b, bakanlık merkezi halkla ilişkiler örgütünün ilgili görevlerini bölgesel ve mahalli seviyede yerine getirmek olmalıdır(53).

Bölgesel seviyedeki halkla ilişkiler örgütünde görev yapacak personel ormancılık konularında tecrübeli, bilgili, insan ve insan grupları ile kolay ilişkiler kurabilme, bildiklerini iyi öğretebilme, organizasyon kabiliyetine sahip olmalıdır. Bölgedeki ağırlıklı ormancılık faaliyetine göre (kavakçılık, kadastro, ağaçlandırma gibi) konu uzmanı teknik elemanlarda halkla ilişkilerci olarak görevlendirilebilmelidir. Ancak bu elemanların halkla ilişkiler konusunda hizmet içi eğitime tabi tutulmaları gerekir.

2.7.3. İşletme Müdürlükleri Seviyesinde

Orman İşletme Müdürlükleri seviyesinde yapılacak ormancılık halkla ilişkiler hizmetleri için mevcut orman teşkilatlarına halkla ilişkiler hizmetleri sorumluluğu verilmelidir. Bu birimlerde mevcut teknik ve idari elemanların halkla ilişkiler konusunda eğitilmesi gerekir. Özellikle insan, insan grupları ile iletişim yolları, kırsal kesim insanının ,sosyal, kültürel, ekonomik yapısı ve çalışma metotları üzerinde yapılacak bu eğitim ve görevlendirmede özellikle, arazide halkla ilişkilerci olarak görev yapacak orman muhafaza memurlarına özel önem verilmelidir. Asli görevi olarak ormanların korunması ve yasaların uygulanması esnasında insan ve insan gruplarına ceza veren, zabıt tutan bu görevlerinin, ormancılık faaliyetlerinin halkla ilişkilerinde aynı insanlarla iyi ilişkiler kurarak halkla ilişkiler görevini yerine getirmesi beklenemez.

Bu sebeple, bu personelin yeniden eğitimden geçirilerek asli görevlerini daha toleranslı, ikna edici ve halka yardım edici şekilde yapması sağlanmalıdır. Buna ilaveten, halkla ilişkiler hizmet görevi verecek bu tip personelin görev yeri değiştirilerek, yeni yerinde halkla ilişkilerci olarak hizmet görmesi sağlanmalıdır. Orman teşkilatı da ormancı personel ile hedef kitle olan orman köylüsü arasında iyi ilişkileri geliştirecek yeni personel politikaları geliştirmeli ve uygulamalıdır. Özellikle köylü ile daimi temasta olan teknik ve idari personelin, uzun süre aynı yerde görev yapması, köylüyü anlama, onların lisanı ile konuşma ve onları ikna ederek ormancılık faaliyetlerine katılımlarını sağlamada önem arz etmektedir(53).

2.8. ORMANCILIKTA HALKLA İLİŞKİLER FAALİYETLERİNDE KULLANILABİLECEK ARAÇLARIN ÖNEMİ VE ETKİNLİĞİ

Halkla ilişkilerde kullanılan araçlar pek çoktur. Halkla ilişkiler uzmanı amacına ve içinde bulunduğu şartlara göre bunlardan bazılarını kullanır. Genel olarak halkla ilişkilerde kullanılan araçları üç grupta toplamak mümkündür.

2.8.1. Yazılı Araçlar

2.8.1.1. Gazeteler

Gazete, radyo ve TV'den sonra sırat bakımından insanların en başta haber alma ihtiyacını karşılayan en önemli basın iletişim kaynağıdır. Belge olarak saklanabilmesi açısından, gazeteler, diğer elektronik mekanik görüntülü iletişim araçlarından farklı yanları vardır(26).

Günümüzde yazılı basın halkla ilişkiler alanında önemli görevler üstlenmişlerdir. Yazılı basın yönetim hakkında yönetilenlere bilgi verir ve yönetilenlerin düşüncelerini yazarak bir nevi onların sözcülüğünü yapar. Gazetelerin ve dergilerin okuyucu köşelerinde yer alan yazılarla yönetim halkın sorunları hakkında direkt bilgi sahibi olur ve gerekli tedbirleri alır. Gazete ve dergiler genellikle toplumun kültürlü kesimi tarafından takip

edilir. Bu kesim halkı yönlendiren ve bilinçlendiren kişilerdir. Dolayısıyla gazete ve dergilerde yayınlanacak haber makale veya reklamlar halka bilgi vermek ve bilinçlendirmekte önemli bir rol üstlenirler.

Ülkemizde maalesef ağaçlandırma ,erozyon ve ormancılıkla ilgili problemler yakın zamana kadar basında gereken yeri bulamamışlardır. Yazılı basına düzenli olarak ağaç sevgisini aşıl原因, orman varlığımızı korumaya yönelik ve ülke topraklarının en büyük düşmanı haline gelen erozyon hakkında bilgilendirici reklamlar verilmelidir. Orman personeli gazete ve dergi çalışanları ile iyi ilişkiler kurmalıdır. Böylece problemler gazetecilere direkt olarak aktarılmalı ve problemlerin çözüm yolları ve yapılan çalışmalar ile ilgili makale ve haber yazılması sağlanmalıdır. Bilindiği gibi haber veya makale niteliğindeki yazılar, reklamlardan daha etkin olmaktadır.

Günümüzde ormancılıkla ilgili çeşitli dergiler yayınlanmaktadır. Orman ve Av,Orman Mühendisliği, Yeşil Çerçeve, Tabiat ve İnsan, Orman Teknikeri, Orman işçisinin Sesi vb. Bu dergiler Kurum çalışanlarına Kurumla ilgili bilgi vermekte kurum içi halkla ilişkilerin düzenlenmesine katkıda bulunmakta, çalışanların problemlerine yer vermekte ve bir nevi ormancılıkla ilgili eğitim temin etmektedir.

2.8.1.2. Broşürler

Broşürler en etkin reklam araçlarındandır. Bunlar genellikle bol resimli ve az sayfalı tanzim edilirler(44). Sayfalar kitleye verilmek istenen mesajı kolayca verebilmelidir. Orman Bakanlığı ve bağlı birimleri, yapılan çalışmaları tanıtılması amacıyla çeşitli broşürler bastırmaktadır.

2.8.1.3. Levhalar

Ana yolların kenarlarına ormanların korunması , orman yangınlarının engellenmesi veya orman sevgisinin geniş kitlelere aşıl原因ması amacıyla uyarıcı levhalar dikilir. Bu levhalarda ormanlarla ilgili veciz sözlere yer verilir. Orman işletmelerinin son yıllarda buna benzer levhaları astıkları görülmekle beraber, bu levhalar genel olarak ormanlık sahalara yakın

yerlerde tesis edilmektedir. Bu levhaların kırsal alanlarda da tesis edilmesinin faydalı olacaktır. Bina ve büroların girişlerine binanın iç düzeninin şematize edildiği levhalar asılmalıdır. Ayrıca, ormancılık faaliyeti yürüten kurumlarda, halkın hangi işini hangi büroda görebileceğini gösteren levhalara da yer verilmelidir.

2.8.1.4. Takvimler

Takvimler günümüzde en çok kullanılan tanıtım araçlarından biri haline gelmiştir. Küçük işletmeler bile her yıl çok miktarda takvim basarak dağıtmaktadır. Orman Genel müdürlüğü de her yıl orman takvimi basmaktadır. Bu takvimler işletmelere kısıtlı sayıda ve ancak şefliklere yetecek sayıda gönderilmektedir. Halbuki orman sevgisinin aşılabilmesi için en iyi ortamlar okullardır. Bu konuda her okula, kahvehaneye ve muhtarlığa bir takvim fikriyle hareket edilmesi halkla ilişkilerin daha ilkökul sıralarından itibaren tesis edilmesine yardımcı olacaktır.

2.8.2. Sözlü Araçlar

Sözlü araçların en önemlileri radyo,televizyon ve filmlerdir.

2.8.2.1. Radyo

Kitle iletişim araçlarının en önemlilerinden biri olan radyo, 1mm den daha uzun dalga boylu elektromanyetik dalgalardan yararlanan bir haberleşme sistemidir(55). Geniş bir alana duyurma imkanları sunan radyo, insanlar için, hareketli bir araçtır(56). Ucuz olduğu kadar hızlı ve yaygın bir kitle iletişim aracı olan radyonun, eğitim, kültür ve siyasal alandaki etkileri ve kullanımı, gelişim çizgisini yükseltmiştir(2).

Radyo günümüzde de kolayca taşınabilmesi ve kulağa hitap etmesi sayesinde en çok takip edilen yayın organlarının başında gelmektedir. Haber bültenleri, dokümanlar, programlar açık oturumlar, röportajlar ve kısa anonslar halkla ilişkilerde önemli rol oynarlar. Bilindiği üzere, son yıllarda özel radyo ve televizyon yasasının yürürlüğe girmesi ile birlikte özel ve bölgesel radyoların sayısı ve dinlenme oranlarında önemli artışlar meydana gelmiştir. Bu radyo istasyonları genellikle müzik ağırlıklıdır. Dolayısıyla önemli bir dinleyici kitlesine sahiptirler. Bu radyolardaki müzik yayınlarının

arasında verilecek kısa anonslar özellikle yangın mevsimlerinde yangınların azalmasında katkıda bulunacaktır.

Halkla ilişkiler açısından faydalanılabilecek başka bir araç röportajlardır. Röportajlar canlı ve mümkün olduğunca tabii bir havada yapılmalıdır. Yangın, sel, çığ, heyelan gibi tabii felaketlerden hemen sonra yapılacak röportajlar halkın daha çok ilgisini çekecek ve onları konuya karşı daha duyarlı yapacaktır.

2.8.2.2. Televizyon

Radyo için söylenen hususlar televizyon için de aynen geçerli olmakla beraber televizyonun kulakla birlikte göze de hitap etmesi sebebiyle onu kuşkusuz en etkin yayın organı yapmaktadır(4).

Son yıllarda orman yangını ile ilgili olarak televizyonlarda yayınlanan reklam filmleri, erozyonla ilgili hazırlanan açık oturum ve röportajlar, halkı bu konularla daha yakından ilgilenmeye ve dikkatli olmaya sevk etmiştir. Ancak orman teşkilatının son yıllarda sayıları hızla artan televizyon kanallarından yeterince yararlandığı söylenemez. Ormanlarımızın korunması, çoğaltılması, erozyonun engellenmesi gibi çalışmalarda kuruluşun halkı yanına almasının önemi inkar edilemez. Bu da halkla iyi ilişkileri temin edecek olan araçların en verimli şekilde kullanılmasına bağlıdır.

O.G.M döner sermayesinin bir bölümünün her yıl tanıtım ve bilgilendirmeye ayrılması faydalı olacaktır. Maalesef, son yıllarda kamu çalışanlarının basına demeç vermeleri yasaklanmıştır. Bu durum muhabirlerin herhangi bir konudaki bilgiyi ilk elden almasına engel olmaktadır. En çok rastlanılan durumların başında orman yangınları gelmektedir. Orman İşletme müdürlükleri basına demeç veremediklerinden, basın bilgiyi ikinci elden almak zorunda kalmaktadır. Bilgi veren kaymakam, polis, itfaiye personeli gibi şahıslar konu ile ilgili teknik bilgiye sahip olmadıklarından basına yanlış bilgi aktarabilmektedirler.

Halkla ilişkiler araçlarından en etkin bir şekilde faydalanmanın yollarından biri muhabirler ile iyi ilişkiler kurmaktır. Halkla ilişkiler görevlisi verilecek bilgileri daha çekici hale getirmek için teknik

geziler, yapılan çalışmaların tanıtılması amacıyla yerinde geziler düzenlemeli ve öncelikle basın yayın organları çalışanları bilinçlendirilmelidir.

2.8.2.3. Film

Televizyon kanallarında yayınlanmak üzere hazırlanacak dizi şeklindeki konulu filmler, izleyiciye istenilen mesajı iletebilir. Bu filmler tamamen ormancılığı konu alabileceği gibi, diğer filmlerin içine mesajlar yerleştirme şeklinde de olabilir. Tabiatla iç içe yapılan filmler seyircinin beğenisini kazanmakta ve ilgiyle izlenmektedir.

Ormancılık çalışmalarını anlatan , ormansızlaşmanın günümüz ve gelecek nesiller üzerinde yaratacağı etkiler ve sebep olacağı çevre felaketlerini konu alan belgeseller ve kısa metrajlı filmler hazırlanmalıdır. Bu tür belgeseller aynı zamanda eğitici özellikleri sebebiyle öğrencilerinde faydalanabileceği kaynaklar haline gelebilirler. Orman Bakanlığının yaptığı ağaçlandırma, erozyon, kontrolü, orman köylerinin kalkındırılmasına yönelik faaliyetler ve tabiat güzellikleri ile ilgili filmler çeşitli sebeplerle tahrip edilmiş ormanları ve tabii afetlere karşı ormanların oynayabileceği rolü konu alan dokümanter filmler hazırlanarak bu filmler okullarda öğrencilere topluca veya köylerde halkın toplu bulunduğu yerlerde gösterime sunulmalıdır..

2.8.3. Ağaç Bayramları

FAO tarafından 1971 yılında Roma da düzenlenen bir toplantıda her yıl 21 Mart gününün Dünya Ormancılık günü olarak kutlanması kararlaştırılmıştır. 21 Mart'ın içinde bulunduğu hafta da bir çok ülkede Dünya Ormancılık haftası olarak kutlanmaktadır. Ülkemizde 1975 yılından beri kutlanmakta olan Dünya ormancılık günü ve haftasında, çeşitli iletişim araçlarından da yararlanılarak geniş halk kitlelerine ormanların önemi, korunmaları ve çok yönlü yararları anlatılmaya çalışılmaktadır.

Yakın zamana kadar il ve ilçelerde yapılan etkinliklerle ormancılık haftası kutlanıyordu. Ancak son yıllarda yalnız illerde kutlanmaya başlanmıştır. Ormancılık Bayramı ve haftasının ilçelerde hatta belediye

bulunan en küçük yerleşim birimlerinde dahi kutlanmasında büyük yararlar vardır. Bu etkinlikler çerçevesinde geleceğimizin teminatı olan gençlerimize okullarda konferanslar verilmeli, film, slayt gösterileri yapılmalı ve böylece genç dimağlara ağaç sevgisi yerleştirilmeye çalışılmalıdır. Mümkünse, her öğrencinin bir fidan dikmesi temin edilmelidir.

2.9. ORMANCILIKTA HALKLA İLİŞKİLERİN VERİMLİLİĞE ETKİSİ

Verimlilik, belli bir sürede elde edilen çıktının, bu çıktının elde edilmesine bu süre içinde sarf edilen girdiye oranı olarak tanımlanmaktadır.

$$\text{Verimlilik} = \text{Çıktı} / \text{Girdi}$$

Oran ne kadar yüksek ise verimlilik de o kadar yüksektir. Günümüzde verimlilik, üretim olgusunda, doğadan ve toplumdaki sağlanan girdilerle, topluma ve doğaya geri verilen değerler ve hizmetler arasındaki ilişki olarak da anlaşılmaktadır. Bu ilişkide, girdiler doğal ve beşeri kaynaklar, enerji, teknoloji ve bilgidir. Çıktılar üretim miktarı, bunların kalitesi, güvenilirliği, topluma sağlanan hizmetler ile bunların doğa ve çevre üzerindeki etkilerini içermektedir(57).

Arazi işletmeciliği dallarından özellikle ziraatta, ona yakın ölçülerde de ormancılıkta verimlilik şekillerinden saha verimliliği büyük öneme sahiptir. Bunun nedeni, işletme verimliliği üzerinde arazinin mahsuldarlık kabiliyet ve derecesinin en etken bir faktör oluşudur. Toprağın ıslahı için sermaye ve iş faktörleri artırılarak ve yönetim faktörü iyileştirilerek verimlilik oranı yükseltilebilir ise de bunun bir sınırı vardır(32).

Başarının ve verimli bir çalışmanın en önemli etkeni iyi bir halkla ilişkiler çalışmasıdır. İster özel isterse kamu kurumu olsun yapacağı faaliyetlerde kurum, hedef kitleyi veya çalışanlarını yapacağı işe inandırdığı sürece arzu ettiği sonucu elde etmesi oldukça güç olacaktır.

Ormancılık faaliyetlerinde verimliliğin ortaya konulabilmesi için öncelikle, ormancılıkta verimliliğin anlamı üzerinde durmak gerekecektir.

Ormancılıkta verimliliğin en önemli etkeninin toprağın verim gücü olduğu belirtilmişti. Ancak, özellikle Doğu Karadeniz Bölgesinde ormancılık faaliyetlerinin verimini etkileyen ikinci unsur halkla ilişkilerin düzeyidir. Bunun nedeni faaliyet sahalarındaki mülkiyet problemlerinin had safhada olmasıdır. Ormancılık faaliyetlerinden birkaçı ile ilgili verimlilik analizleri aşağıda sunulmuştur.

2.9.1. Ağaçlandırmada Faaliyetlerinde

Ağaçlandırmada verimlilik deyince;

- Fidanların ve dolayısıyla oluşturulacak mesçerenin geleceğinin garanti altına alınması için sosyal ve teknik problemleri olmayan sahaların temini,

- Çalışma alanının standartlarına uygun bir şekilde zamanında dikime hazırlanması

- Alana uygun ağaç türünün seçilmesi

- Fidanların, zayıf miktarı minimumda tutularak dikilmesi, anlaşılmalıdır.

Çalışma alanında verimlilik, çalışma alanının geleceğinin garanti altına alınması ile başlar. Bunun için önce varsa alandaki sosyal problemlerin çözülmesi gerekir. Bu problemler çözülmedikçe oluşturulacak mesçere sürekli bir tehdit altında bulunacaktır.

İşte bu aşamada halkla ilişkiler devreye girmektedir. Bu alanda yapılacak faaliyetlerle ilgili olarak civardaki ve konu ile ilgili halk bilgilendirilir. Bu çalışmanın onlara bugün ve gelecekte sağlayacağı maddi ve manevi kazançlar anlatılır. Yörenin sözü dinlenen ve sosyal baskıyı meydana getiren halk üzerinde etkili olabilecek kişilerden yardım istenir. Bu konuyla ilgili bir örnek vererek konu aşağıdaki gibi somut bir hale getirilebilir;

Ağaçlandırma Genel Müdürlüğünün 1996 yılı ağaçlandırma programında bulunan Çaykara ilçesi Şahinkaya köyü ile Köprübaşı ilçesi Dağardı köyü arasında bulunan bir sahada, Şahinkaya köyü halkına bilgi verilme suretiyle çalışma başlatıldı. Ancak, çalışma daha sonra kendi mülki hudutlarına

girdiği gerekçesiyle Dağardı köylülerince ihtiyati tedbir kararı çıkartılarak durdurulmak istendi. Dağardı köyü muhtarı ile görüşüldü ve engellemenin sebebini soruldu . Cevabı aynen şöyle oldu; “Ağaçlandırma çalışmasına başlanırken bizim fikrimiz alınmadı. Yalnızca diğer köye soruldu. Demek ki bu ağaçlandırılan saha Şahinkaya köyünün olacak.” Biz de kendisine ağaçlandırılan sahaların belli bir köyün mülki hudutlarının içinde olmasının mümkün olmadığı anlatıldı. Kendisi de “ biz ağaçlandırmaya karşı değiliz. Ancak bize sorulsaydı biz zaten müdahale etmeyecektik “dedi. Bu örnekte de görülebileceği gibi, sosyal problemlerin çözümünde, çalışmaların kesintisiz ve güvenceli olarak devam ettirilmesinde halkla ilişkiler fonksiyonu çok önemli bir rol üstlenmektedir.

Ağaçlandırmada verimli çalışmanın ikinci ayağını oluşturan “çalışma alanının standartlara uygun bir şekilde ve zamanında dikime hazırlanması”, orman-işçi ilişkilerini içermektedir. Halkla ilişkilerin bu aşaması işçi eğitimi, işçilerin sosyal ve ekonomik durumlarının iyileştirilmesi, işçilerin motive edilmesi, işçi-işveren ilişkileri ve orman idaresi personelinin eğitimi ile memurların yönetimle ilişkilerini içermektedir.

Yukarıda belirtilen faaliyetler halkla ilişkilerin birer parçasından başka bir şey değildir. Gerçekten de işçi eğitiminin gelişimi verimlilikle doğrudan ilişkilidir. Verimliliği artırmak için işçinin iyi bir eğitim alması gereklidir. Örneğin, dikimde çalışan işçinin toprağı iyi ve standartlara uygun bir şekilde işlememesi, dikimde fidanların itinayla dikilmemesi sonuçta verimi düşüren en önemli etkenlerdendir.

2.9.2. Üretim Faaliyetlerinde

İstihsal çalışmalarında verimli çalışmadan; ağaçların tekniğine uygun devrilmesi, boylanması, en az zararla makta dışına çıkarılması ve en kısa zamanda son depoya ulaştırılması anlaşılmaktadır.

Bu faaliyetin her bir dalında tekniğine ve standartlara uygun çalışmak iyi bir halkla ilişkilerle mümkündür. Halkla ilişkiler, istihsal faaliyetlerinin

her aşamasında etkili olur. İşçilerin eğitimi, sosyal ve ekonomik problemlerinin çözülmesi, yaptıkları faaliyetle ilgili olarak bilinçlendirilmeleri, meydana gelebilecek maddi ve manevi zararlar hakkında bilgilendirilmeleri halkla ilişkiler çalışması sonucu mümkün olacaktır.

Üretim faaliyetinin zamanında ve tekniğine uygun yapılması gerektiğini belirtilmişti. Bu cümleden olarak Doğu Karadeniz Bölgesinde, orman kadastro çalışmaları çok eksik olduğundan, sosyal problemler sebebiyle üretime girilemeyen sahalar küçümsenemeyecek kadar çoktur. Bu problemlerin çözümü iyi bir halkla ilişkiler çalışması ile mümkün olacaktır.

2.9.3. Örgüt İçi Personelde Verimlilik

Yukarıda bahsi geçen ağaçlandırma ve üretim faaliyetlerinde başarılı olabilmek için, öncelikle bu faaliyetleri yapacak olan insanları yönlendirecek, sevk ve kontrol edecek olan örgüt içi personelin verimliliğinin artırılması ve motive edilmesi gerekmektedir.

Örgüt içi personeli oluşturan memur ve işçinin öncelikle yaptıkları işin gerekliliği ve önemine inandırılması gerekir. Yaptığı işin gerekliliğine inanmayan çalışandan verimli olması beklenemez. Halen yürürlükte olan personel politikası çalışanı zamanla pasif duruma geçirmekte ve verimini azaltıcı bir rol oynamaktadır. Çalışan maddi veya manevi olarak ödüllendirilmesi gerekir. Verimli olan da olmayan da aynı ücreti almaktadır. Çalışkan personel, ne yazık ki, çoğu zaman bir şilt veya belge ile dahi ödüllendirilmemektedir. Bu durum çalışanların verimini zamanla azaltmaktadır.

Personele yönelik uygulanacak iyi bir halkla ilişkiler politikası verimi artıracaktır. Morali yükselen personel daha şevkle çalışacak ve aldığının karşılığını kat kat geri verecektir. Yapılan faaliyetler hakkında personele bilgi verilmesi ve fikrinin sorulması onları motive edecektir.

2.10. ARAŞTIRMA BÖLGESİNİN TANITIMI

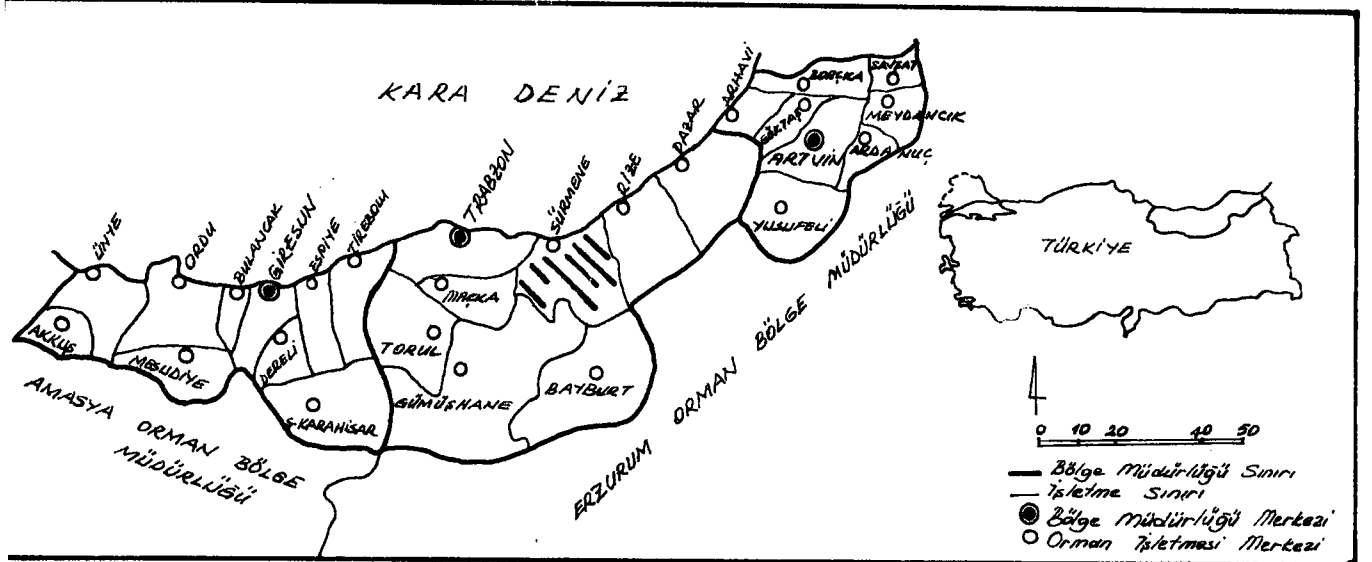
Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü O.G.M'nin 10.6.1967 Tarihli oluru ile 7.7.1967 yılında kurulmuştur. Çaykara, Sarıçam, Of ve Araklı Orman İşletme Şeflikleri 1944 yılında, Sürmene Orman İşletme Şefliği 1949 yılında, Arsin Orman İşletme Şefliği 1967 yılında kurulmuştur(58).

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğünün kapladığı yaklaşık 295 bin hektarlık alan içerisinde Arsin, Yomra, Araklı, Sürmene, Köprübaşı, Of, Hayrat, Dernekpazarı ve Çaykara olmak üzere, toplam 9 ilçe ve 235 köy mevcuttur.

2.10.1. Sürmene Orman İşletmesinin Tanıtımı

2.10.1.1 Sınırları

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü, şekil 3'de de görüleceği üzere, kuzeyde Karadeniz, batıda Trabzon Orman İşletme Müdürlüğü, güneyde Gümüşhane ve Bayburt Orman İşletme Müdürlükleri ve doğuda da (Iyidere Çayı) Rize Orman İşletme Müdürlüğü ile çevrilidir(61).

Şekil 3. Araştırma Alanının Trabzo Orman Bölge Müdürlüğü İçerisindeki Yeri

2.10.1.2. İklim

İklim, yazları ılık , rutubetli ve sisli, kışları ise serin ve yağışlıdır. Yükselti farklarına göre ısı değerleri ile yağış biçimi farklılıklar gösterir. İşletmenin sahil kesiminde daha yüksek ısı görülürken, yüksek rakımlar daha serin bir özellik gösterir. Hava rutubeti yüksek rakımlarda günlük sise dönüşmektedir. Hatta bu sebeple yazın bu kesimler genel olarak sislidir. Ekim-kasım aylarında genel olarak hava açık ve güneşlidir. İklim farklılıkları ve bol yağış bitki örtüsünün çeşitliliğinde önemli bir rol oynamaktadır.(Şekil 4)

Şekil 4. Doğu Karadeniz'in iklimini yansıtan genel bir görüntü

2.10.1.3. Orman Kaynakları

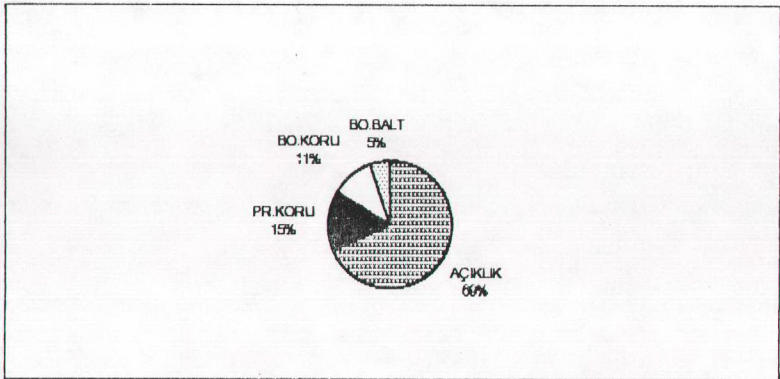
İşletme Müdürlüğünün üretim ve gençleştirme gibi faaliyetlerini yapabildiği ormanlık alanlar, sahilden 20-30 km içeriden itibaren başlamaktadır. Sahile yakın ormanlar çok parçalanmış ve büyük bir bütünlük arz etmemektedirler. Bu sahaların mülkiyet problemi henüz çözülmemiş ve amenajman planlarında da muhafazaya ayrılmışlardır(61).

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü'nün genel alanı 295495.5 hektardır. Bu sahanın 93368 hektarı ormanlık ve 202127.5 hektarı ise açıklık alanlardan oluşmaktadır (Tablo 1). Ormanlık alanların %15 i üretken koru, %11 i bozuk koru ve %5 i de bozuk baltalıktır(Şekil 5).

Tablo 1. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Sahalar Tablosu

ŞEFLİĞİ	ORMANLIK SAHA		AÇIKLIK SAHA		GENEL SAHA(Ha)
	Ha	%	Ha	%	
ARAKLI	15106.5	20.5	58355.0	79.5	73461.5
ARŞİN	16446.0	29.5	39309.0	70.5	55755.0
ÇAYKARA	11451.5	39.0	17890.0	61.0	29341.5
SARIÇAM	11878.0	30.0	27254.0	70.0	39132.0
SÜRMENE	14132.0	37.0	24260.5	63.0	38392.5
ÖF	24354.0	41.0	35059.0	59.0	59413.0
TOPLAM	93368.0	32.0	202127.5	68.0	295495.5

Araştırma Alanında ormanlık alan toplamı ülke ortalamasının üzerindedir (%32). Ülke genelinde verimli ormanların tüm ormanlara oranı %44 iken(62), araştırma alanında bu oran %47.3 dür. Esasen iklimi ağaç yetiştirilmesine uygun olan yöre için bu oran düşük sayılmalıdır. Bu ormanlarda ladin ağırlıkta olup, daha sonra sırasıyla kayın, kızılğaç, kestane, sarıçam gelmektedir.

Şekil 5. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Sahalar Grafiği

2.10.1.4. Ormançılık Faaliyetleri

İşletme Müdürlüğünce her yıl çeşitli ormançılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla ortalama 400-500 kişi çalışmaktadır. Bu faaliyetler sonucu ödenen para miktarı 1996 yılı için 15.000.000.000 TL dir. Ayrıca kültür ve gençlik sahalarının korunması amacıyla her yıl ortalama 20 kişi bekçi olarak çalıştırılmaktadır. Bu personelin tamamı orman köylüsüdür(64).

2.10.1.5. Gençleştirme Faaliyetleri

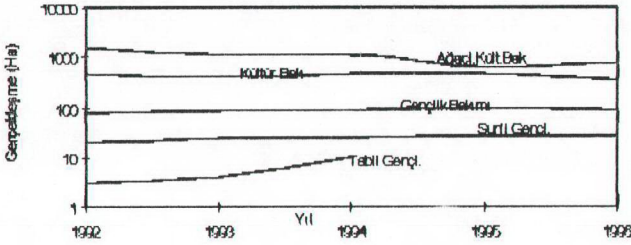
1992-1996 yılları arasında işletmenin gerçekleştirdiği gençleştirme çalışmaları miktarı ile bu faaliyetlere yapılan harcamalar Tablo 2 de gösterilmiştir.

Tablo 2. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü 1992-1996 Yılları Silvikültür Faaliyetleri

Yılı		Suni Genç.	Tabii Genç.	Kültür Bakımı	Gençlik Bakımı	Ağaçl. K Bakım	TOPLAM
1992	Gerçekleşme (Ha)	20.0	3.0	459.0	80.0	1554.0	
	Harcama(Milyon TL)	38	7	250	45	850	1190
1993	Gerçekleşme (Ha)	24.0	4.0	441.0	83.0	1140.0	
	Harcama(Milyon TL)	60	8	350	70	900	1388
1994	Gerçekleşme (Ha)	24.0	10.0	448.0	86.0	1110.0	
	Harcama(Milyon TL)	275	72	596	94	1938	2975
1995	Gerçekleşme (Ha)	26.0	-	454.0	91.0	936.0	
	Harcama(Milyon TL)	515	-	979	213	2050	3757
1996	Gerçekleşme (Ha)	27.0	9.0	340.0	88.0	780.0	
	Harcama(Milyon TL)	650	250	1600	308	3200	6008

1992-1995 yılları arasında İşletme Müdürlüğü faaliyetlerinden gençleştirme faaliyetlerinde az da olsa bir artış gözlenirken, bakım sahalarında, bazı sahaların bakımdan çıkması nedeniyle azalış meydana gelmiştir (Şekil 6).

Şekil 6. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü 1992-1996 Yılları
Silvikültür Çalışmalarının Gelişimi

1996 yılında sun'i gençleştirme faaliyetlerine 1.389.000.000 TL, tabii gençleştirme faaliyetlerine 225.000.000 TL, kültür bakımına 1.736.000.000 TL, gençlik bakımına 228.000.000 TL, ağaçlandırma kültür bakımına, 3.477.000.000 TL ve bu sahaların korunması amacıyla da 3.219.000.000 harcama yapılmış olup, bu çalışmalar için yapılan toplam harcama 10.274.000.000 TL dir. Bu paranın yaklaşık %85 i orman köylülerine çalışmanın karşılığı olarak ödenmiştir(64).

2.10.1.6. Üretim Faaliyetleri

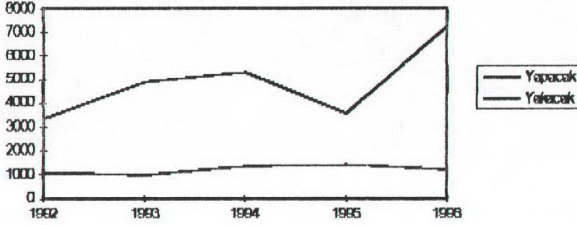
Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü'nün Amenajman planlarında yıllık periyodik etası 44528 m3 iken, son yıllarda yıllık üretim tertibi 10000 M3 civarına düşmüştür(61). Yıllık Plan etası bu miktarın birkaç misli olmasına rağmen sosyal baskı, ormanın aktüel durumu ve toprak yapısı gibi nedenlerden dolayı etanın tamamını almak mümkün olmamaktadır. Satışa sunulan emvallerin büyük bir bölümünü yapacak nev'inden olanlar oluşturulmaktadır(Tablo 3). Ormanlar ibreli ağırlıklı olduğundan yakacak üretimi azdır. Üretim artışı olarak çıkan yakacak emvaller de orman köylülerine kışlık yakacak olarak verilmektedir. Özellikle Of Orman İşletme Şefliğinde

orman gölü üretimi bir hayli fazladır ve elde edilen bu odunlar Trabzon ili ve civar ilçelerin odun ihtiyacının önemli bir kısmını karşılamaktadır.

Tablo 3. 1992-1996 Yılları Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Üretim Durumu

Şeflikler	Yıllar	Tomruk M3	Maden	Kağıtlı M3	Yuvarl. San.m3	Yarma m3	Toplam Yapacak	Yakacak (Şter)
Arvin	1992	606	-		-	-	606	449
	1993	920	61		-	-	981	84
	1994	1083	-		35	-	1118	346
	1995	528	-		3	-	531	222
	1996	1763	3	329		-	2095	90
Araklı	1992	673	51		-	-	724	110
	1993	502	128		-	-	630	63
	1994	1179	407		49	-	1635	80
	1995	1052	55		13	10	1126	201
	1996	1542	184	247	5	-	1978	160
Of	1992	1055	-		70	-	1125	196
	1993	1433	87		80	-	1600	348
	1994	770	35		4	-	809	427
	1995	895	17		1	-	913	285
	1996	898	40	188	46	-	1172	470
Çaykara	1992	327	-		41	-	368	139
	1993	1279	45		32	-	1356	102
	1994	1028	122		19	-	1169	91
	1995	331	24		-	-	355	402
	1996	856	6	118	66	-	1046	460
Sarıçam	1992	474	-		-	-	474	196
	1993	242	40		8	-	290	348
	1994	395	149		-	-	544	427
	1995	476	140		-	-	616	285
	1996	529	247	165	-	-	941	-
İşletme Toplamı	1992	3135	51	0	111	0	3297	1090
	1993	4376	361		120	-	4857	945
	1994	4455	713		107	-	5275	1371
	1995	3282	236		17	10	3541	1395
	1996	5588	480	1047	117	-	7232	1180

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü'nün 1992-1996 yılları arasındaki üretim seyri Şekil 7'de gösterilmiştir. Son yıllarda Sürmene D.O.'l'de yapılacak odun üretiminde önemli bir artış gözlenmektedir. Bu durumun nedeni, bu yıllarda yapılan boşaltma kesimleridir.

Şekil 7. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü 1992-1996 yılları Üretim Seyri

2.10.1.7. Yol Faaliyetleri

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü her yıl ortalama olarak 450 km orman yolunun bakımını yapmaktadır. Bu yolların önemli bir kısmı aynı zamanda köylülerin kullandığı köy, mezra veya yayla yoludur. Her yıl yapılan yeni yollar da orman köylüsünün yol probleminin bir bölümünün çözüme kavuşturulmaktadır. Orman idaresi tarafından köy yollarında yapılan iyileştirme çalışmaları orman-halk ilişkilerini olumlu yönde etkilemektedir.

2.10.1.8. Orman Köylüsüne Verilen Zatî İhtiyaçlar

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne orman köylülerine ortalama her yıl 400-500 m³ yapacak emval verilmektedir. Bu miktar İşletme üretiminin yaklaşık %10 u dur. Aynı köylere çoğunluğu tarife bedeli üzerinden olmak üzere ortalama 6000-8000 ster arasında yakacak odunu verilmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. 1992-1996 Yılları Arasında Sürmene Orman İşletme Müdürlüğünden Verilen Zati İhtiyaç Miktarları

Şefliği	Y I L L A R									
	1992		1993		1994		1995		1996	
	Yap. (M3)	Yak. Ster	Yap. (M3)	Yak. Ster	Yap. (M3)	Yak. Ster	Yap. (M3)	Yak. Ster	Yap. (M3)	Yak. Ster
Arslan	15	1100	38	1250	26	1020	35	200	51	930
Araçlı	57	1460	66	1815	143	2230	65	1438	75	1510
Sürmene	53	-	53	-	9	-	16	-	16	-
Of	64	1000	92	1150	58	1255	45	1050	60	658
Sarıçam	84	2197	77	1944	92	1228	57	868	80	807
Çaykara	163	2697	178	2368	176	3040	125	2461	131	2794
TOPLAM	436	8454	504	8527	504	8773	343	6017	413	6699

2.10.2. Orman Köylerinin Tanıtımı

2.10.2.1. Anket Yapılan Köylerin Jeolojik Durumu ve Toprak Yapısı

31 ve 32 madde orman köylerinin tamamına yakını VI, VII ve VIII. ci sınıf topraklara sahiptir. Bilindiği üzere, VI. sınıf topraklar, eğim ve erozyon gibi sakıncaları olan, oldukça topraklı, ancak tarım yapılamayacak alanlardır. Bu alanların işletme ekonomisi açısından mera, çayır ve orman olarak değerlendirilmesi gerekir. VII. sınıf topraklar toprak, taş, kaya, eğim ve erozyon gibi çok şiddetli sakıncaları olan sahalardır. Bu gibi alanlar genellikle orman olarak değerlendirilmelidir. VIII. ci sınıf topraklar ise, devamlı ve geçici olarak herhangi bir şekilde bitkisel üretime elverişli olmayan sahalardır(63) (Tablo 5,6).

Tablo 5. 31. Madde Köyleri Arazi Sınıfları Tablosu

Köy Adı	ARAZİ SINIFLARI (Ha)								TOPLAM
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Çamlıyurt									
İşhan	-	-	-	-	-	-	11945	-	11945
Yeniköy	-	-	-	1900	-	-	23555	100	25555
Dağönü	-	-	-	-	-	-	53365	25	53390
Kökner	-	-	-	-	-	1206	36241	-	37447
Uzuntarla						8840	19190	5000	33030
Taşkıran	-	-	-	-	-	3950	17286	-	21236
Arpalı	-	-	-	-	-	49758	3137	9780	62675
Erikli	-	-	-	-	-	2608	-	862	3470
Bahçecik	-	-	-	-	-	574	578	310	1462
TOPLAM				1900		66936	165297	16077	250210

Anket yapılan 10 adet 31.madde köyde tarım yapılabilir topraklar 1900 dekar iken, hale hazır tarım yapılan alanlar 22860 dekadır(65). Bu durum göstermektedir ki tarım yapılan alanların ancak %8.3'ü tarıma elverişlidir.

Tablo 6. 32. Madde Köyleri Arazi Sınıfları Tablosu

Köy Adı	ARAZİ SINIFLARI (Ha)								TOPLAM (Ha)
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Kükürtlü	-	-	-	-	-	-	197	146	343
Dağbaşı	-	-	-	-	-	-	205	930	1135
Kılıçlı	-	-	-	-	-	-	-	6020	6020
Ortaköy	-	-	-	-	-	-	1910	30	1940
Şahinkaya	-	-	-	-	-	-	23570	-	23570
Maraşlı	-	-	-	-	-	-	3975	-	3975
Y.Kumlu	-	-	-	-	-	-	1450	-	1450
Şaraçlı	-	-	-	-	-	1050	1750	60	2860
Dereyurt	-	-	-	-	-	-	12185	95	12280
TOPLAM						1050	45242	7281	53573

Görüldüğü üzere anket yapılan bu köylerdeki toprakların tamamı tarıma elverişli olmamasına rağmen, bu köylerde 13540 dekar tarım yapılan alan mevcuttur(65). Bu köylerde yaşayan halkın gelir düzeyinin düşük olması ve tarım dışındaki gelir kaynaklarının son derece kısıtlı olması nedeniyle, halk

bu arazilerde tarım yapmak zorunda kalmaktadır. Esasen, bu arazilerin orman alanı olarak ayrılması gerekmektedir.

2.10.2.2. Orman Köylerinin Şefliklere Dağılımı

Sürmene Orman İşletine Müdürlüğü dahilinde 30 Orman içi köyde 16131 kişi, 53 orman bitişiği köyde ise 38965 kişi yaşamaktadır(66). Orman içi köyler genellikle sahilden uzak ve yüksek rakımlı yerlerde ve yerleşim dağınıktır (Şekil 8). Yeni belediyelerin kurulması ile birlikte özellikle 32.Madde köylerin sayısında azalma olmuştur (Tablo 7-8).

Şekil 8. Araştırma bölgesinde yerleşim çok dağınıktır

31. madde orman köyleri, ormanların zamanla sahilden yukarılara çekilmesine paralel olarak yüksek rakımlarda yer almaktadırlar. ¹

¹ 31.Madde Köy: Hudutları içerisinde verimli devlet ormanı bulunan köylerdir.

Tablo 7. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne Bağlı 31.Madde Köyler

Şefliği	İlçesi	No	Köy. Adı	Nüfusu 1990	Hane Sayısı	
ARAKLI	Araklı	1	Aytağ	1273	105	
		2	Bahçecik	94	25	
		3	Taggeçit	1736	285	
		4	Erikli	228	104	
		5	Kayaici	1277	162	
		6	Sulakyurt	123	36	
		Gümüşhane	7	Beğoba	62	10
			8	Boğalı	222	31
			9	Akocak	250	29
TOPLAM		9	5265	787		
ARZIN	Gümüşhane	1	Dumanlı	514	54	
	Yomra	2	Çamlıyurt	607	85	
	Arzın	3	İçhan	442	66	
TOPLAM		3	1563	205		
SÜRMENE	Köprübaşı	1	Arpalı	224	127	
TOPLAM		1		224	127	
SARIÇAM	Çaykara	1	Çamlıbel	339	130	
		2	Kökner	1950	425	
		3	Uzuntarla	727	218	
TOPLAM		3		3016	773	
ÇAYKARA	Çaykara	1	Arpaözü	119	60	
		2	Çambacı	757	258	
		3	Çayıroba	269	70	
		4	Demirkapı	238	170	
		5	Demirli	299	55	
		6	Köseli	364	125	
		7	Taşkıran	1197	270	
		8	Taşıgedik	364	80	
		9	Şekersu	163	58	
		10	Yaylaönü	294	58	
TOPLAM		10		4064	1204	
OF	Hayrat	1	Dağönü	302	178	
		2	Geçitli	695	190	
		3	Yeniköy	873	320	
	Çaykara	4	Derindere	129	35	
TOPLAM		4		1999	723	
GENEL	TOPLAM	30		16131	3740	

Tablo 8. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne Bağlı 32.Madde Köyler²⁾

İçliđi	İlçesi	No:	Köy. Adı	Nüfusu	Hane Sayısı	
ARAKLI	Araklı	1	Çamlıktepe	1208	77	
		2	Çiftelınar	403	49	
		3	Çukurçayır	1297	245	
		4	Dağbağı	901	108	
		5	Kayacık	1500	200	
		6	Kestanelik	1756	356	
		7	Köpröüstü	698	114	
		8	Kakartlı	764	120	
		9	Turnalı	1165	137	
		10	Yüceyurt	1090	159	
		11	Sularbađı	1177	139	
TOPLAM		11		11959	1704	
ARSIN	Arşin	1	Gölgelik	520	51	
		2	Oğuz	1282	99	
		3	Yolaç	534	41	
		4	Güneyce	1296	104	
		5	Bağdurak	1760	166	
		Yomra	6	Gölyurdu	680	34
			7	Kılıçlı	390	46
			8	Maden	415	58
			9	Oymalı	1474	80
			10	Tepeköy	287	64
			11	Tandırılı	772	47
TOPLAM		11		9410	790	
SÜRMENE	Köpröbađı	1	Çiftelköprü	1145	141	
		2	Güneşli	594	81	
		3	Konuklu	558	101	
		4	Koyuncular	463	85	
		5	Ortaköy	237	93	
TOPLAM		5		2997	501	
ŞARIÇAM	Çaykara	1	Şoğanlı	389	160	
		2	Şahinkaya	1190	500	
		3	Çalığanlar	244	140	
	D.Pazarı	4	Ormancık	360	120	
		5	Tüfekçi	230	120	
TOPLAM		5		2413	1040	

²⁾ 32.Madde Köy: Hudutları içerisinde verimsiz devlet ormanı bulunan köylerdir.

Tablo 8. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne Bağlı 32.Madde Köyler (Devamı)

Şefliği	İlçesi	No:	Köy. Adı	Nüfusu	Hane Sayısı
ÇAYKARA	Çaykara	1	Aşağıkumlu	105	40
		2	Yukarıkumlu	110	70
		3	Maraşlı	328	150
		4	Koldere	269	100
		5	Eğridere	698	310
		6	Baltacılı	277	87
		7	Kabatay	505	200
		8	Kayran	98	37
		9	Taşören	365	150
		10	Yeşilalan	850	230
	D.Pazarı	11	Ulucami	911	280
		12	Akköse	996	217
		13	Zincirlitay	210	75
TOPLAM		13		5722	1946
OF	Of	1	Ağaçseven	748	270
		2	Buraçlı	396	250
		3	Göksel	54	69
		4	Kılavuz	425	110
		5	Pınarca	1368	270
		6	Dereyurt	832	200
		7	Sarmaşık	109	92
		8	Taflancık	1494	300
TOPLAM		8		5426	1561
GENEL	TOPLAM	53		38965	7555

2.10.2.3. Nüfus

Orman köylerinde yerleşim çok dağınıktır. Bölgenin hemen hemen her yerinde bir iskan mahalline rastlamak mümkündür. Bazen mahalle ve köy merkezlerini fark etmek dahi son derece güç olmaktadır (Bkz.Fotoğraf:2). Halk genelde kullanmakta olduğu arazinin içerisinde ev yapmıştır. Yayla ve mezralardaki yerleşim de köylerdeki yerleşimi andırmaktadır. Mera veya ekilebilecek arazinin bulunduğu hemen hemen her yerde iskan edilmiştir.

Son yıllarda bilhassa iç kesimlerdeki köylerin nüfusunda önemli oranda azalmalar meydana gelmiştir. Bu durum çay ve fındığın yetiştiği sahile yakın kesimde daha azdır (Tablo 9-10).

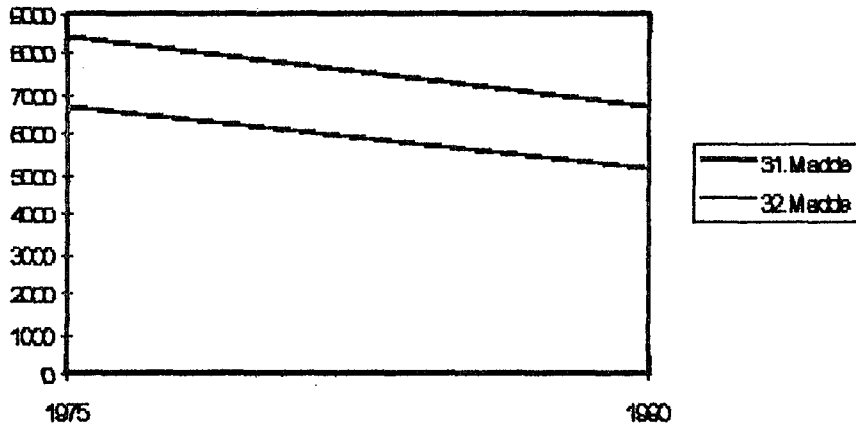
Tablo 9. 31.Madde Orman Köyleri Nüfus durumu

Köy Adı	Yıllara Göre Nüfus		Değişim (%)
	1975	1990	
Çamlıyurt	480	607	26.4
İşhan	604	442	-26.8
Yeniköy	1042	873	-16.2
Dağönü	616	302	-50.9
Kökner	1798	1950	8.4
Uzuntarla	1800	727	-59.6
Taşkıran	1446	1197	-17.2
Arpalı	285	224	-21.4
Erikli	208	228	9.6
Baçecik	159	94	-40.8
TOPLAM	8438	6644	-21.2

Tablo 10. 32.Madde Orman Köyleri Nüfus durumu

Köy Adı	Yıllara Göre Nüfus		Değişim (%)
	1975	1990	
Kökürtü	917	764	-16.6
Dağbaşı	1030	901	-12.5
Kılıçlı	408	390	-4.0
Ortaköy	397	237	-40.3
Şahinkaya	1572	1190	-24.3
Maraşlı	577	322	-44.1
Y.Kumlu	225	110	-51.1
Şaraçlı	692	396	-42.7
Dereyurt	874	832	-4.8
TOPLAM	6692	5142	-23.1

İç kesimlerdeki orman köylerindeki nüfus azalması sonuç olarak ormana olan baskıyı azalmasında önemli bir rol oynamaktadır. Köylerde daha ziyade yaşlı kişiler kalmıştır. Yakın zamana kadar iyice azalan yaylacılık geleneğinde, başka bir görünümle, rekreasyon veya dinlenme amacıyla tekrar bir canlanma gözlenmektedir. 32.madde köylerde biraz daha hızlı olmak üzere hem 31 ve hem de 32.madde köylerde sürekli bir nüfus azalması söz konusudur. Bu durum aşağıdaki grafikte de açıkça görülmektedir (Şekil 9)

Şekil 9. Anket Yapılan Orman Köylerindeki Nüfus Hareketleri

2.10.2.4. Ekonomik Yapı

Yörenin en önemli gelir kaynağı fındık ve çaydır. Ancak iç ve yüksek kesimlere çıkıldıkça çay ve fındık dikili alanların bir hayli azaldığı gözlenmektedir. (65)

Tablo 11. 31.Madde Köyler Mülkiyet ve Tarım Arazilerinin Hanelere Dağılımı Tablosu

Köy Adı	T.Tarım Alanı (Da)	Toplam Hane Adedi	TOPRAĞI OLAN HANE SAYISI (Dekar)				Top.sız Hane Sayısı	Tapu Kad. Dur	Orman Tahdit Dur.
			0-10	11-25	25+	TOP			
Çamlıyurt	2000	85	10	30	45	85	-	-	-
İçhan	2000	100	20	40	40	100	-	-	-
Yeniköy	1300	200	200	-	-	200	-	-	-
Dağönü	370	50	50	-	-	50	-	-	-
Kökner	7300	600	450	100	50	600	-	-	-
Uzuntarla	1000	210	205	-	-	205	5	-	-
Taşkiran	6000	400	280	90	30	400	-	-	-
Arpalı	1305	80	65	15	-	80	-	-	-
Erikli	1065	67	10	27	30	67	-	-	-
Bahçecik	520	42	22	15	5	42	-	-	-
TOPLAM	22860	1834	1312	317	200	1829	5	-	-

Şekil 10. Araştırma bölgesindeki yaylalarda geleneksel hayvancılık

Yüksek rakımlı köylerde hayvancılık ön plana geçmektedir (Şekil 10) . Bu köylerde ekim yapılabilecek sahalara oldukça kısıtlıdır (Tablo 11-12). Orman işçiliği genellikle tercih edilmemektedir. (Arsin bölgesi hariç)

Tablo12. 32.Madde Köyler Mülkiyet ve Tarım Arazilerinin Hanelere Dağılım Tablosu

Köy Adı	Toplam Tarım Alanı (Da)	Toplam Hane Adedi	TOPRAĞI OLAN HANE SAYISI (Dekar)				Toprak sız. Ha. Sayısı	Tapu Kadas. Durum	Orman Tahdit Durum
			0-10	11-25	25 +	TOPL			
Kükürtlü	1250	120	105	15	-	120	-	-	-
Dağbaşı	1550	110	90	20	-	110	-	-	-
Kılıçlı	700	60	35	25	-	60	-	-	-
Ortaköy	350	60	60	-	-	60	-	-	-
Şabinkaya	5200	644	644	-	-	644	-	-	-
Maraglı	1200	138	138	-	-	138	-	-	-
Y. Kumlu	550	70	70	-	-	70	-	-	-
Saraçlı	1050	120	90	30	-	120	-	-	-
Dereyurt	1690	190	170	20	-	190	-	-	-
TOPLAM	13540	1512	1402	110	-	1512	-	-	-

2.10.2.5. Tarımsal Yapı

Yörenin bitkisel üretimde kullanabileceği tarımsal alan çok sınırlı ve yetersizdir. Bunun neticesi olarak da yetiştirilen tarımsal ürünlerde hem çeşit az hem de toplam üretim oldukça düşüktür. Yüksek kesimlerde hemen hemen hiç bitkisel üretim yapılmaz. Ancak küçük bahçeler şeklinde az miktarda patates, fasulye ve mısır yetiştirilir(56). Aşağı kısımlara doğru inildikçe, çeşit artar ve bu cinslere fındık, çay, lahana ve sebzeler eklenir. Of ve Sürmene İlçelerinde çay, Araklı ve Arsin İlçelerinde Fındık daha yoğunluktadır. Köprübaşı, Çaykara, Dernekpazarı, Hayrat İlçelerinde tarım alanları oldukça kısıtlıdır.(Tablo 13-14)

Tablo 13. 31.Madde Orman Köyleri Bitkisel Üretim Kaynakları

Köy Adı	Bitki Türü (Da)					Fasulye/Patates Sebze
	ÇAY	FINDIK	MISIR	ÇAYIR	ARPA	
Çamlıyurt			1900	1000		100
İşhan			1900			100
Yeniköy	780		520	600		
Dağönü				340	370	
Kökner			1300	6000		
Uzunarla			30	140	70	
Taşkıran			1000	5000		
Arpalı				4050	1100	205
Erikli						52
Bahçecik						52
TOPLAM	780		6650	17130	1540	509

Yüksek alanlarda tarım yapılan arazilerin büyük bir kısmı esasen tarıma elverişli değildir. Bu araziler genellikle VI ve VII.sınıf topraklar olup, bu topraklar işletme ekonomisi açısından mera, çayır veya orman olarak değerlendirilmesi gereken yerlerdir.

Tablo 14. 32.Madde Orman Köyleri Bitkisel Üretim Kaynakları

Köy Adı	Bitki Türü (Da)					Fazulye/Patates Sebze
	ÇAY	FINDIK	MISIR	ÇAYIR	ARPA	
Kökörtlő	-	-	400	-	-	50
Dağbaşı	-	-	700	-	-	80
Kılıçlı	-	160	475	600	-	65
Ortaköy	230	50	70	150	-	-
Şahinkaya	15	1335	1650	3000	-	-
Maraşlı	90	300	210	300	-	-
Y.Kumlu	-	8	142	-	-	-
Saraçlı	420	210	420	-	-	-
Dereyurt	1352	169	169	200	-	-
TOPLAM	2107	2232	4236	4250	-	195

Yörede hayvancılık gelişmemiştir. Ahırlarda birkaç adet büyük baş hayvan ve yaylalara yakın köylerden bir kaçında da koyun beslenmektedir. Özellikle küçük baş hayvancılığa uygun geniş araziler mevcuttur.

2.10.2.6. Halkın Talepleri

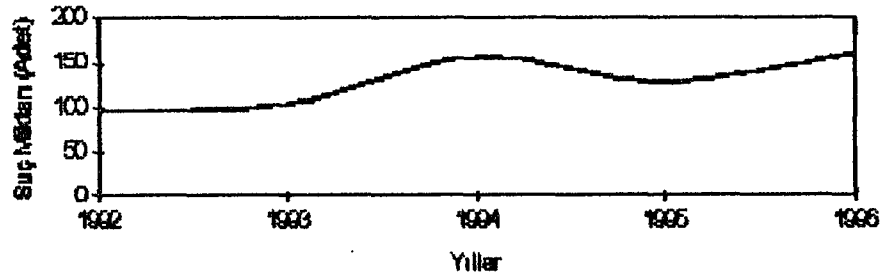
Orman İşletme Müdürlüğü ve Orman İşletme Şefliklerinin geçmiş 3 yılın kayıtlarında yapılan incelemede, halkın çeşitli nedenlerle verdikleri dilekçeler ve sözlü talepler dikkate alındığında; orman köylülerinin taleplerinin zati ihtiyaç, kendi yerinden ağaç keserek ilçede kullanma ve iş isteme konularında yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Orman dışı köyler, kasaba ve şehirlerdeki insanların isteklerinin ise, daha çok nakliye kesme, tapulu kesim ve ilçede kullanmak üzere kendi arazisinden ağaç kesme olduğu görülmektedir(Tablo 15).

Tablo 15. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü ve İşletme Şefliklerinde Halkın Talep Yüzdeleri

Talebin Çeşidi		31 ve 32 Madde Köyler (%)	Orman dışı Köyler ve Belediyeler (%)
İş İsteme		15	-
Zati İhtiyaç		35	-
Nakliye Kesme		5	30
Tapulu Kesim		-	9
İhtiyaç İçin Ağaç Kesme Ve Kırtma		20	40
İhbarlar	Kesme	3	1
	Nakletme	4	2
	Sarf	4	2
	Bulundurma	5	3
Diğer		9	13

2.10.2.7. Orman Suçları

Yörede çok dağınık olan yerleşim aynı zamanda ormanlık alanları da çok parçalı hale getirmiştir. Bu durum halkın ormana daha fazla müdahalesine neden olmaktadır. Orman suçlarının %24.8'ini bulundurma, 58.6'sını kesme, %8 ini nakletme, %3.4'ünü sarf , %2.3'ünü işgal ve %2.9'unu da diğer suçlar oluşturmaktadır.(Tablo 16)

Şekil 11. 1992-1996 Yılları arasında Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Dahilinde Meydana Gelen Orman Suçları Seyri

Araştırma bölgesinde orman suçlarının büyük bir bölümünü devlet ormanlarından yakacak temini amacıyla kesilen ağaçlar oluşturmaktadır. Bu durum özellikle yaz aylarında yaylalara yakın ormanlarda etkisini göstermektedir. Ancak yöredeki yaylaların bir bölümünde tezek yakılmaktadır (Şekil 12). Bu yakacak maddesi usulsüz kesimleri azaltmada etkin bir rol oynayabilir.

Şekil 12. Araştırma bölgesindeki Balahor yaylasında tezek yığımları

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğünde 1992-1995 yılları arasında orman suçlarında yavaş da olsa bir artış gözlenmektedir.(Şekil 11)

Orman köylüleri yakacak ve yapacak ihtiyaçlarını gerek kendi arazilerinden yasal yolla, gerekse devlet ormanlarından yasal olmayan yollardan elde etmektedirler. Orman köylüsünün ekonomik sıkıntılarının son yıllarda artması, ihtiyaçlarını devlet ormanlarından yasal olmayan yollardan elde etmelerini hızlandırıcı bir rol oynamıştır. Tablo 6 da belirtilen suç nev'i ve miktarları Sürmene D.O.İ kayıtlarından elde edilmiştir. Tabloda tespit edilemeyen suçlar yoktur. Kayıtlarda belirlenen suç miktarlarındaki artış orman

muhafaza memurlarının daha iyi görev yapmalarından da kaynaklanabileceği göz ardı edilmemelidir.

Tablo 16. 1992-1996 Yılları arasında Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Dahilinde Meydana Gelen Orman Suçları

ŞEFLİĞİ	Suç Nevi (Adet)								TOPLAM
	Bulun- durma	Keeme	Açma	Naklet.	Şarf	Yangın	İşgal Faydal.		
ARSİN	1992	2	7	-	1	6	-	-	16
	1993	3	4	-	1	1	-	-	9
	1994	6	13	-	-	-	-	-	19
	1995	7	8	2	2	-	-	-	19
	1996	1	8	-	1	-	-	-	10
TOPLAM		19	40	2	5	7	-	-	73
ARAKLI	1992	-	4	-	1	-	-	3	8
	1993	1	9	-	-	-	-	2	12
	1994	3	15	1	2	4	-	2	27
	1995	9	18	-	1	5	-	-	33
	1996	4	18	-	4	2	-	-	28
TOPLAM		17	64	1	8	11	-	7	108
SÜRMENE	1992	-	6	-	2	-	-	-	8
	1993	-	9	-	-	-	-	-	9
	1994	-	9	-	2	-	1	-	12
	1995	5	1	-	3	-	-	3	12
	1996	2	17	-	2	-	2	-	23
TOPLAM		7	42	-	9	-	3	3	64
OF	1992	2	5	-	1	-	-	-	8
	1993	5	8	-	2	-	1	-	16
	1994	4	26	2	5	-	-	-	37
	1995	4	5	-	2	-	4	-	15
	1996	-	19	-	7	-	1	-	27
TOPLAM		15	63	2	17	-	6	-	103
SARIÇAM	1992	39	5	-	-	-	-	-	44
	1993	13	15	-	3	-	-	1	32
	1994	18	26	-	2	-	-	-	46
	1995	10	20	-	2	2	-	-	34
	1996	9	26	-	1	2	-	-	38
TOPLAM		89	92		8	4		1	194
ÇAYKARA	1992	-	8	-	2	-	-	-	10
	1993	5	16	1	1	-	-	2	25
	1994	5	8	-	2	-	-	-	15
	1995	-	12	-	-	-	1	1	14
	1996	2	30	-	-	-	-	1	33
TOPLAM		12	74	1	5		1	4	97
İŞL.TOPL.	1992	43	35	-	7	6	-	3	94
	1993	27	61	1	7	1	1	5	103
	1994	36	97	3	13	4	1	2	156
	1995	35	64	2	10	7	5	4	127
	1996	18	118	-	15	4	3	1	159
GENEL TOPLAM		159	375	6	52	22	10	15	639

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğünde 1996 yılı sonu itibarı ile 282 adet dava devam etmektedir(Tablo 17).

Tablo 17. 1996 Yılı Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Devam Eden Davalar Tablosu

Şefliği	Mahkemenin İsmi				TOPLAM
	Kadastro	Sulh Ceza	Asliye Ceza	Sulh Hukuk	
Arsin	56	19	-	-	75
Araklı	1	24	-	-	25
Sürmene	15	22	44	4	85
Of	24	25	4	-	53
Çaykara	1	41	2	-	44
TOPLAM	97	131	50	4	282

3. BULGULAR

31. madde orman köylülerinden 82, 32 madde orman köylülerinden 50, ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçilerden 36, D.O.İ'nden orman emvali alan tüccarlardan 29, marangoz ve hızar atölyesi sahiplerinden 33, belediyelerden 15, orman köyü muhtarlarından 30, örgüt içi personelden 35 ve D.O.İ de amir olarak görev yapan kişilerden de 7 kişiye anket uygulanmıştır. 9 ayrı kesime uygulanan bu anketlerden 31 ve 32.madde köylülerine ve ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçilere yönelik anketler khi-kare ve yüzde analizi metotlarıyla, diğer anketler ise yüzde analizi metoduyla değerlendirilerek aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

3.1. 31. Madde köylülerine yönelik anket Bulguları

Bir kez daha tekrarlamak gerekirse, 31.Madde kapsamına giren orman köylülerine yönelik olarak hazırlanan bu anket formu kapalı uçlu olarak hazırlanmıştır. Anket, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı 6 Orman İşletme Şefliği dahilinde bulunan 10 orman içi köyde uygulanmıştır. Köyler, her şeflikten 1 veya 2 adet olmak üzere ve rasgele seçilmiştir..

Ankete katılanlar 0-25,26-35,36-50,51-64 ile 65 ve yukarısı olmak üzere 5 yaş grubuna ayrılarak değerlendirilmiştir.

Tablo 18. Yaş Grupları ile Orman Köylülerinin Probl. Aras. İlişki

Köylerin problemleri	YAŞ GRUPLARI					
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	TOPL.
Orman Kadastrosunun Yapılmamış Olması	1		3	3		7
Tapulama Çalışmalarının Yapılmamış Olması				2		2
Köy Yolunun Yeterli Olmaması	8	8	8	2	3	29
Yakacak Problemi	1		1			2
Bu Problemi		2				2
Yapacak Problemi			1			1
Gelirin Yetersiz Oluşu	3	8	7	3	1	22
TOPLAM	13	18	20	10	4	65

³ Parantez içerisindeki rakamlar ilgili ankette ilişki aranan soru numaralarıdır.

Bu yaş gruplarının bazı sorulara verdikleri cevaplara istatistiki olarak bakıldığında; en önemli problemleri, kente göç etme fikri, ormanların daha iyi korunması için alınması gerekli tedbirler , orman yasasında bulunan orman köy ve köylülerine yönelik konularla ilgili bilgileri, halkın günlük sohbetleri ve orman idaresinden istekleri konularında yaş grupları arasında önemli farklılıklar göze çarpmamaktadır(Tablo 18,19,20,21,22,23).

Tablo 19. Yaş Grupları ile Köyden Kente Göç Arasındaki İlişki

Kente göç fikri	YAŞ GRUPLARI					
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	TOPL
Evet	10	14	15	9	4	52
Hayır	5	7	10	5	1	28
TOPLAM	15	21	25	14	5	80

Tablo 20. Yaş Grupları ile Orman Tahribatının Nedenleri Arasındaki İlişki

Orman tahribatının nedenleri	YAŞ GRUPLARI					
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	TOPL
Ağaca Olan İhtiyacın Çoğalması	4	6	8	5	2	25
Köydeki Kaçakçılar	4	4	5	4	2	19
Mevcut Orman Yasaları	5	5	10	4	1	25
Şehirden Gelen Kaçakçılar	1	4	1			6
Orman Personeli	1		1			2
TOPLAM	15	19	25	13	5	77

Tablo 21. Yaş Grupları ile Orman Köylüsünü İlgilendiren Yasalar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Arasındaki İlişki

Orman Yasalarındaki Sizinle İlgili Konular Hakkında Bilgi Sahibi misiniz ?	YAŞ GRUPLARI					
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	TOPL
Evet	3	1	2	4	1	11
Hayır	2	5	4	3	2	16
Biraz	10	14	19	6	2	51
TOPLAM	15	20	25	13	5	78

Tablo 22. Yaş Grupları ile Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki

Orman Köylülerinin İstekleri	YAŞ GRUPLARI					TOPL
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	
Köyün Orman Kadastrosunun Yapılması	3	4	6	3	2	18
Ekidem Beri Sahipl. Orman Arazisinin K. Ver	3	6	10	5	1	25
Ağaçlandırmanın Hızlandırılması	2	3	4	1		10
Orman Envali Nakliyatinin Serbest Olması						
Tomruk ve Odun İhtiyacının Ücretsiz Temini	3	7	4	3	1	18
TOPLAM	11	20	24	12	4	71

Tablo 23. Yaş Grupları ile Sohbet Konuları Arasındaki İlişki

Sohbet Konusu	YAŞ GRUPLARI					TOPL
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	
Futbol	6	3	1			10
Geçim	6	10	15	9	3	43
Aile		1		1		2
Siyaset	1	1	4	1	2	9
Ülke Problemleri	1	5	4	3		13
Orman ve Ormansızlaşma			1			1
TOPLAM	14	20	25	14	5	78

Orman suçu işleme oranlarıyla ilgili olarak yaş grupları arasında farklılıklar gözlenmektedir (Tablo 24). Şöyle ki; Orman suçu işleme miktarı 1-35 yaş arası minimum iken, 36 yaş sonrası gruplarda yüksek orandadır. 0-64 yaş ve 65 ve yukarısı şeklinde iki grup yapıldığında yaş grupları ile orman suçları dahil yukarıda belirtilen diğer konularla ilgili bir ilişkiye rastlanmamaktadır.

Tablo 24. Yaş Grupları ile Orman Suçları Arasındaki İlişki

Hakkında Zabıt Tanzim Edilip Edilmediği	Y A Ş G R U P L A R I					TOPL
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	
Evet		1	5	4	3	13
Hayır	14	20	20	9	2	65
TOPLAM	14	21	25	13	5	78

Ankete katılanların %46'sının toplam gelir düzeyi 10 milyondan az, %28'inin ise 11-20 milyon arasında olduğu anlaşılmıştır. Yani toplam %74'nün gelir düzeyi 20 milyondan azdır. Bu durum orman köylüsünün ekonomik durumunun ne denli bozuk olduğunu göstermektedir. İstatiksel olarak değerlendirildiğinde; gelir düzeyinin orman köylüsünün meslek durumlarından etkilenmediği, yani halkın uğraşı ne olursa olsun gelir düzeyinin son derece düşük olduğu görülmektedir (Tablo 25).

Tablo 25. Aylık Net Gelir ile Meslek Arasındaki İlişki

Meslek	G E L İ R (Milyon Tl)					TOPL
	<10	11-20	21-30	31-50	50<	
Orman İşçiliği	10	3		1		14
Tarım	8	10		3		21
Hayvancılık	13	6	1	1	2	23
Ticaret	4	1		2		7
Diğer	2	4	2	1	1	10
TOPLAM	37	24	3	8	3	75

Aynı şekilde köyden kente göç, günlük sohbet konuları ve ormancılıkla ilgili taleplerinde de gelir düzeyine bağlı önemli değişiklikler gözlenmemektedir. (Tablo 26,27,28)

Tablo 26. Aylık Net Gelir - Sohbet Konusu İlişkisi

Arkadaşlarla Yapılan Sohbet Konusu	G E L İ R (Milyon Tl)					
	<10	11-20	21-30	31-50	50<	TOPL
Futbol	3	2		1		6
Geçim	21	14	1	4	2	42
Aile	2					2
Siyaset	5	1		1	1	8
Ülke Problemleri	3	5	2	2		12
Orman ve Ormansızlaşma						
TOPLAM	34	22	3	8	3	70

Tablo 27. Aylık Net Gelir -Kente Göç İlişkisi

Kente Göç etme Arzusu	G E L İ R (Milyon Tl)					
	<10	11-20	21-30	31-50	50<	TOPL
Evet	26	12	3	5	3	49
Hayır	12	11		3		26
TOPLAM	38	23	3	8	3	75

Tablo 28. Aylık Net Gelir - Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki

Orman Köylüsünün İstekleri	G E L İ R (Milyon Tl)					
	<10	11-20	21-30	31-50	50<	TOPL
Köyün Orman Kadastrounun Yapılması	4	9	1	2	1	17
Eskiden Beri Sahipl. Orman Arazisinin K. Ver	21	3	1	1		26
Ağaçlandırmanın Hızlandırılması	2	8		1		11
Orman Envali Nakliyatının Serbest Olması						
Tomruk ve Odun İhtiyacının Ücretsiz Temini	10	2	1	3		16
TOPLAM	37	22	3	7	1	70

Orman köylüsünün %83'ü okuma yazma bilmemektedir veya ilkokul mezunudur. Öğrenim durumu okuma-yazma bilmeyen-ilkokul ve orta-lise-universite şeklinde iki grup olarak, diğer bazı sorularla ilişkisi istatistiksel

olarak değerlendirildiğinde; fikirlerini etkileyen etmenler, orman köylüsünü ilgilendiren yasalarla ilgili bilgileri, sohbet konuları ve orman idaresinden isteklerinin öğrenim düzeylerinden etkilenmediği görülmektedir (Tablo 29,30,31,32).

Tablo 29. Öğrenim Durumu- Fikir Değiştirme Arasındaki İlişki

Fikri Etkileyen	ÖĞRENİM DURUMU					
	Okuma-Yaz. Bilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver	TOPL
Arkadaşlarının Fikri		3				3
Orman İdaresi Yönetici ve Memurl.		3				3
Radyo ve Televizyon	1	16	1			18
Gazete						
Politikacı	1	1				2
Köy Muhtar ve Azaları		3				3
Köy İmamı ve Öğretmeni	1	6	1	1		9
Kooperatif Yöneticileri						
Doğru Old.İnanđ. Fik.Değiştirmem.	1	31	4	5	2	43
TOPLAM	4	63	6	6	2	81

Tablo 30. Öğrenim Durumu- Orman Köylüsünü İlgilendiren Yasalar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Arasındaki İlişki

Orman Yasalarındaki Sizinle İlgili Konular Hakkında Bilgi Sahibi misiniz ?	ÖĞRENİM DURUMU					
	Okuma-Yaz. eBilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver	TOPL
Evet		9	3		1	13
Hayır	1	12		2		15
Biraz	3	40	4	4	1	52
TOPLAM	4	61	7	6	2	80

Ancak öğrenim düzeyi değiştikçe, halkın orman tahribinin nedenleri konusundaki fikirlerinin de değiştiği anlaşılmaktadır. (Tablo 33) En önemli probleminiz nedir? sorusuna %50'si köy yolunun yeterli olmadığı, %34'ü ise gelirlerinin yeterli olmadığı cevabını vermiştir. Köylere gidiş-geliş esnasında da görüldüğü üzere, yöredeki orman köyü yollarının büyük bir bölümü bozuk satırlı ve dardır.

Tablo 31. Öğrenim Durumu- Sohbet Konusu İlişkisi

Arkadaşlarla Yapıl. Sohbet Konusu	ÖĞRENİM DURUMU					
	Okuma-Yaz. Bilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver	TOPL
Futbol		6	2	2		10
Geçim	5	35	3			43
Aile		2				2
Siyaset		8		3		11
Ülke Problemleri		11		1	2	14
Orman ve Ormansızlaşma			1			1
TOPLAM	5	62	6	6	2	81

Tablo 32. Öğrenim Durumu- Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki

Orman Köylüsünün İstekleri	ÖĞRENİM DURUMU					
	Okuma-Yaz. Bilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver	TOPL
Köyün Orman Kadastro. Yapılması	1	13	3	1	1	19
Eskiden Sahipl. Orman Araz. K. Ve	1	26	1			28
Ağaçlandırmanın Hızlandırılması	1	9	3	2		15
Orman En. Nakliy. Serbest Olması						
Tom. ve Od. İhtiya. Ücretsiz Temini	3	13		3	1	20
TOPLAM	6	61	7	6	2	82

Halk şehir merkezlerine gidiş-gelişlerde güçlük çekmektedir. Anket sonucunda da katılımcıların çoğunluğunun köy yolunun yetersizliğini en önemli problemleri olarak belirtmesi, orman köylüsünün en acil ihtiyacının yol olduğunu göstermektedir.

Tablo 33. Öğrenim Durumu-Orman Tahribatının Nedenleri Arasındaki İlişki

Tahribatın Nedeni	ÖĞRENİM DURUMU					
	Okuma-Yaz. Bilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver	TOPL
Ağaca Olan İhtiyacın Çoğalması	2	23		3		28
Köydeki Kaçakçılar	2	9	6	2		19
Mevcut Orman Yasaları		23	1		1	25
Şehirden Gelen Kaçakçılar		5			1	6
Orman Personeli		1		1		2
TOPLAM	4	61	7	5	2	80

Halkın %65'i köyden kente göç etmeyi düşünmekte, %35'i ise göç etmeyi düşünmemektedir. Kente göçü düşünmeyenlerin %44'ü bunun sebebi olarak şehirde geçinemeyeceğinden korktuğu, %28.5'u ata toprağını terk etmek istemediği, %25'i ise köy yaşantısını sevdiğini belirtmektedir. Kente göçü düşünenlerin ise %67'si gelirinin yetersiz oluşu ve %22.8'i de çocuklarının eğitimi nedenleriyle göçü düşündüklerini ifade etmektedirler. Burada da görüldüğü üzere, hem kente göç etmek istemeyenlerin hem de göç etmek isteyenlerin büyük bir bölümü bunun sebebi olarak geçimi göstermektedir.

Orman köylüsünün eğilimlerini etkileyen en önemli etkenleri belirlemek amacıyla sorulan " Herhangi bir konuda fikrinizi değiştirmede sizi en çok etkileyen nedir?" sorusunda 9 adet seçenek sorulmuştur. Deneklerin %54.8'i "Doğru olduğuna inandığım fikirlerimi hiç bir şekilde değiştirmem", %19.5'u ise "radyo ve televizyon" cevabı vermiştir. Bu sonuç yöre halkının fikrini değiştirmede ve yeni durumlara intibak etmede ne denli güç etkilenebildiğini göstermesi açısından çarpıcıdır.(Tablo 34)

Tablo 34. Göç Fikri-Meslek ve Fikir Değiştirmeye Etkenler Arasındaki İlişki

Meslek	Göç Fikri			Fikri Etkileyen	Göç fikri		
	Evet	Hayır	TOPL		Evet	Hayır	TOPL
Orman İşçiliği	10	5	15	Arkadaşlarının Fikri	2	1	3
Tarım	13	11	24	Orman İd.Yön.ve Memurl	2	1	3
Hayvancılık	18	4	22	Radyo ve Televizyon	9	7	16
Ticaret	7	4	11	Gazete			
Diğer	5	5	10	Politikacı	2		2
				Köy Muhtar ve Azaları	3		3
				Köy İmami ve Öğretmeni	5	2	7
				Kooperatif Yöneticileri			
				Fikrimi Değiştirmem	27	18	45
TOPLAM	53	29	82	TOPLAM	50	29	79

Ankete katılanların %38'i en önemli devlet memuru olarak öğretmeni, %33.3 ü imami ve %14.8'i de orman muhafaza memurunu kendilerine göre en önemli devlet memuru olarak görmektedir.

Köy halkının %50.6'sı günlük sohbetlerde geçimle ilgili konularda konuşmaktadır. Bu soruya verilen cevaplar 9,14 ve 15.nci sorulara verilen cevaplarla paralellik arz etmektedir. Aynı soruya deneklerin %17.2'si ülke problemleri, %14.8 i futbol, %13.5'u siyaset ve %1.2'si de orman ve ormansızlaşma ile ilgili problemler cevabını vermiştir.

Orman yasasındaki orman köyü ve köylüleriyle ilgili konular hakkında %61.7'si biraz, %20.9'u hayır ve %17.2'side evet cevabı vermiştir. Yani yöre orman köylüsünün 82.6'sı kendisi ile ilgili ormancılık mevzuatı hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.

Ankete katılan vatandaşların %18.7'sinin hakkında herhangi bir orman suçundan dolayı zabıt tanzim edildiği görülmektedir. Bu sayı yakalananların miktarıdır. Orman suçu işleyip yakalanmayanların sayısı bu orana dahil değildir. Tahmini olarak orman suçlarının esas miktarı %18.7'nin birkaç mislidir. %50 si ağaç kesmek, %11.1'i açma, %16.6'sı bulundurma ve %22.2'si de diğer orman suçlarını oluşturmaktadır.

Orman idaresiyle ilgili isteklerinde %32.9'ile ilk sırayı, "eskiden beri sahiplendikleri ormanların tapularının kendilerine verilmesi" isteği almaktadır. Daha sonraki istekleri ise %28 ile "tomruk ve ihtiyaçlarının ücretsiz verilmesi", %23.1 ile "köylerinin orman kadastrounun yapılması" ve 14.6 ile "ağaçlandırmanın hızlandırılması" şeklinde sıralanmaktadır.

Ankete katılan deneklerin % 35.8'i orman tahribatının en önemli nedeni olarak ağaca olan ihtiyacın çoğalmasını göstermektedir. Katılımcıların %30.8'i tahribatın esas nedeninin mevcut orman yasaları, %23.4'ü de köydeki kaçakçılar olduğuna inanmaktadır.

Devlet ormanlarının korunması hususunda deneklerin %34.5'u ormanlar özelleştirilmeli, 27.1 i ormanların korunması için ayrı bir kurum kurulmalı, %19.7'si ormanların korunmasının şu an ki şekliyle kalmalı ve %18.5'u ise ormanların köy tüzel kişiliğine verilmeli şeklinde görüş belirtmektedirler.

3.2. 32. Madde Köylerine Yönelik Anket Bulguları

31.Madde köylerine yönelik olarak hazırlanan anket formu, 31 ve 32 madde köylülerinin arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyabilmek amacıyla aynen 32.madde köyleri halkına da uygulanmıştır. Anket Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı 6 Orman İşletme Şefliği dahilinde bulunan 9 orman bitişiği köyde uygulanmıştır. Köyler, her şeflikten 1 veya 2 adet olmak üzere rasgele seçilmiştir. Köylerde anket uygulanacak denekler ise, şefliklerin zati yakacak listesinden 1,5,10,15,... ci kişileri seçilerek tespit edilmiştir. Hane reisi bulunmayan evlerde anket en büyük erkek çocuğa, onun da olmaması halinde ise listeden seçilen kişinin eşine olmak üzere toplam 50 denek üzerinde uygulanmıştır.

Denekler yaş itibarı ile 31.madde köylülerine yönelik ankette olduğu gibi 5 yaş sınıfına ayrılmak suretiyle istatistik yöntemlerden khi-kare metoduyla değerlendirilmiştir.

Tablo 35. Yaş Grupları ile Orman Köylerinin Problemleri Arasındaki İlişki

	YAŞ GRUPLARI					TOPL
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	
Orman Kadastrounun Yapılmamış Olması	1	3	3			7
Tapulama Çalışmalarının Yapılmamış Olması		1	1			2
Köy Yolunun Yeterli Olmaması	1	1	5	3		10
Yakacak Problemi		1	3	1		5
Su Problemi						
Yapacak Problemi			1			1
Gelirin Yetersiz Oluşu	2	4	16	3		25
TOPLAM	4	10	29	7		50

Yaş sınıflarının, bu köylerde yaşayan halkın problemlerinin önceliği, orman yasasında orman köylerine yönelik konular, arkadaşlar arasındaki sohbet

konuları, orman idaresinden istekleri ve ormanların korunması hakkındaki görüşleri üzerinde etkili olmadığı, yani bu konularda yaşlar arasında önemli farklılıkların bulunmadığı görülmektedir (Tablo 35,36,37,38,39,40).

Tablo 36. Yaş Grupları ile Orman Suçları Arasındaki İlişki

Hakkında Zabıt Tanzim Edilip Edilmediği	Y A Ş G R U P L A R I					
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	TOPL
Evet			6	3		9
Hayır	4	10	23	4		41
TOPLAM	4	10	29	7		50

Orman bitişiği köylerde yaşayan her yaştan insanlar bu yerlerdeki zorluklardan eşdeğer ölçülerde etkilenmektedirler. Ancak yüzde analizinde 36-50 yaş grubunda köy yolunun yetersiz olduğu cevabını verenlerin daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 37. Yaş Grupları ile Orman Tahribatının Nedenleri Arasındaki İlişki

Tahribatın Nedeni	Y A Ş G R U P L A R I					
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	TOPL
Ağaca Olan İhtiyacın Çoğalması	1	2	2	2		7
Köydeki Kaçakçılar	1	2	7	1		11
Mevcut Orman Yasaları	2	6	18	2		28
Şehirden Gelen Kaçakçılar				1		1
Orman Personeli			2	1		3
TOPLAM	4	10	29	7		50

Tablo 38. Yaş Grupları ile Orman Köylüsünü İlgilendiren Yasalar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Arasındaki İlişki

Orman Yasalarındaki Sizinle İlgili Konular Hakkında Bilgi Sahibi misiniz ?	Y A Ş G R U P L A R I					
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	TOPLAM
Evet	1	1	7	1		10
Hayır	1	5	8	4		18
Biraz	2	4	14	2		22
TOPLAM	4	10	29	7		50

Tablo 39. Yaş Grupları ile Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki

Orman Köylüsünün İstekleri	Y A Ş G R U P L A R I					TOPL
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	
Köyün Orman Kadastrounun Yapılması	2	7	7			16
Eskiden Beri Sahipl. Orman Arazisinin K. Ver	1	2	11	3		17
Ağaçlandırmanın Hızlandırılması		1	7	3		11
Orman Envali Nakliyatının Serbest Olması	1		2			3
Tomruk ve Odun İhtiyacının Ücretsiz Temini			2	1		3
TOPLAM	4	10	29	7		50

Tablo 40. Yaş Grupları ile Sohbet Konuları Arasındaki İlişki

Sohbet Konusu	Y A Ş G R U P L A R I					TOPL
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	
Futbol	2	5	3			10
Geçim	1	1	12	5		19
Aile				1		1
Siyaset		1	3			4
Ülke Problemleri	1	3	10	1		15
Orman ve Ormansızlaşma			1			1
TOPLAM	4	10	29	7		50

Ancak, bu kesimdeki yaş grupları arasında kentlere göç konusunda farklılıklara rastlanmaktadır(Tablo 41).

Tablo 41. Yaş Grupları ile Köyden Kente Göç Arasındaki İlişki

	Y A Ş G R U P L A R I					TOPL
	0-25	26-35	36-50	51-65	65<	
Evet	4	10	18	4		36
Hayır			11	3		14
TOPLAM	4	10	29	7		50

Şöyle ki; 0-35 yaş grubundaki deneklerin tamamı "köyden kente göç etmeyi düşünüyor musunuz?" sorusuna evet cevabı vermiştir. Kente göç fikri 36 ve yukarı yaşlarda %60 seviyelerine düşmektedir. Kente göç fikrinin en önemli etkenlerini ise gelir yetersizliği ve çocukların öğretim kaygıları oluşturmaktadır.

Tablo 42. Aylık Net Gelir ile Meslek Arasındaki İlişki

Meslek	G E L İ R (Milyon Tl)					TOPL
	<10	11-20	21-30	31-50	50<	
Orman İşçiliği		3				3
Tarım	8	10		1		19
Hayvancılık	4	8		1		13
Ticaret		8	1	1		10
Diğer	1	1	1			3
TOPLAM	13	30	2	3		48

Tablo 43. Aylık Net Gelir - Sohbet Konusu İlişkisi

Arkadaşlarla Yapılan Sohbet Konusu	G E L İ R (Milyon Tl)					TOPL
	<10	11-20	21-30	31-50	50<	
Futbol	4	5		1		10
Geçim	9	8		1		18
Aile		1				1
Siyaset		3				3
Ülke Problemleri		12	2	1		15
Orman ve Ormansızlaşma		1				1
TOPLAM	13	30	2	3		48

"Ailenizin toplam aylık net geliri ne kadardır?" sorusuna deneklerin %27'si 10 milyondan az, %62.5'u 11-20 milyon, %4 ü 21-30 milyon ve %6'sı da 31-50 milyon cevabı vermiştir. Görüldüğü üzere bu köylerdeki ekonomik durum da pek iyi değildir. Bu köylerdeki gelir durumunun anketteki diğer bazı sorularla ilişkisi istatistiki olarak değerlendirildiğinde ise; gelir durumu ile meslek, köyden kente göç, sohbet konuları ve orman idaresinden istekleri hususları arasında ilişkiye rastlanmamıştır (Tablo 42,43,44,45).

Tablo 44. Aylık Net Gelir -Kente Göç İlişkisi :

Kente Göç etme Arzusu	G E L İ R (Milyon TL)					
	<10	11-20	21-30	31-50	50<	TOPL
Evet	8	23	2	2		35
Hayır	5	7		1		13
TOPLAM	13	30	2	3		48

Yani yukarıda belirtilen konularda, gelir düzeyindeki farklılıklar halkın düşünceleri üzerinde etkili olmamaktadır.

Tablo 45. Aylık Net Gelir - Orman Köylülerinin İstekleri Arasındaki İlişki

Orman Köylüsünün İstekleri	G E L İ R (Milyon TL)					
	<10	11-20	21-30	31-50	50<	TOPL
Köyün Orman Kadastrounun Yapılması	3	9	2	1		15
Eskiden Beri Sahipl. Orman Arazisinin K. Ver	5	9		2		16
Ağaçlandırmanın Hızlandırılması	2	9				11
Orman Envali Nakliyatının Serbest Olması	2	1				3
Tomruk ve Odun İhtiyacının Ücretsiz Temini	1	2				3
TOPLAM	13	30	2	3		48

Ankete katılanların %40'ı tarım, %27'si hayvancılık ve % 20'si ticaretle uğraşırken, yalnızca %6'sı orman işçiliğinde çalışmaktadır. Burada belirtilen tarım genelde çay ve fındıktan oluşmaktadır.

32.madde orman köylerindeki öğrenim durumunu tespit etmek amacıyla sorulan "Öğrenim durumunuz nedir?" sorusuna; %12'si okuma-yazma bilmiyorum, %44'ü ilkokul, %18'i orta, %24'ü lise ve %2'si üniversite cevabı vermiştir. Görüleceği üzere bu kesimin %56'sı okur-yazar değildir veya ilkokul mezunudur. Şehir merkezlerine yakın olması sebebiyle bu köylerdeki orta dereceli okul mezunları sayısı 31.madde köylere nazaran daha yüksektir. İstatistik metoduyla yapılan değerlendirmede ise öğrenim durumu ile diğer sorulara verilen cevaplar arasındaki ilişki şu şekilde oluşmaktadır.

Tablo 46. Öğrenim Durumu- Fikir Değiştirme Arasındaki İlişki

Fikri Etkileyen	ÖĞRENİM DURUMU					
	Okuma-Yaz. Bilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver	TOPL
Arkadağlarının Fikri	1	3		1		5
Orman İdareesi Yönetici ve Memurl.		1				1
Radio ve Televizyon		8	1	3		12
Gazete						
Politikacı	1					1
Köy Muhtar ve Azaları						
Köy İmamı ve Öğretmeni	3	1	1			5
Kooperatif Yöneticileri						
Doğru Old. İnanđ. Fik. Değıştirmem.	1	8	7	9	1	26
TOPLAM	6	21	9	13	1	50

Bu köylerdeki halkın eğitim düzeyi ile düşüncelerini değiştirmedeki etkenler, orman yasalarında 32.madde köylere yönelik konularla ilgili bilgileri, orman suçu işleme oranları ve orman tahribatının en önemli nedenleri hakkındaki görüşleri arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır(Tablo 46,47,48)

Tablo 47. Öğrenim Durumu- Orman Köylüsünü İlgilendiren Yasalar Hakkında Bilgi Sahibi Olma Arasındaki İlişki

Orman Yasalarındaki Sizinle İlgili Konular Hakkında Bilgi Sahibi misiniz ?	ÖĞRENİM DURUMU					
	Okuma-Yaz. eBilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver	TOPL
Evet	1	3	2			6
Hayır	5	5	1	5		16
Biraz		13	6	8	1	28
TOPLAM	6	21	9	13	1	50

Tablo 48. Öğrenim Durumu-Orman Tahribatının Nedenleri Arasındaki İlişki

Tahribatın Nedeni	ÖĞRENİM DURUMU					
	Okuma-Yaz. eBilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver	TOPL
Ağaca Olan İhtiyacın Çoğalması		2	1	4		7
Köydeki Kaçakçılar	3	4	1	3		11
Mevcut Orman Yasaları	2	13	7	5	1	28
Şehirden Gelen Kaçakçılar		1				1
Orman Personeli	1	1		1		3
TOPLAM	6	21	9	13		50

Ankete katılanların arkadaşlarıyla sohbetlerin ve orman işletmesinden istekleri hususunda öğrenim düzeyinin etkili olduğu görülmektedir (Tablo 49,50)

Tablo 49. Öğrenim Durumu- Sohbet Konusu İlişkisi

Arkadaşlarla Yapıl. Sohbet Konusu	ÖĞRENİM DURUMU					
	Okuma-Yaz. eBilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver	TOPL
Futbol	1	2	5	2		10
Geçim	4	12	1	2		19
Aile		1				1
Siyaset			1	3		4
Ülke Problemleri	1	6	2	5	1	15
Orman ve Ormansızlaşma				1		1
TOPLAM	6	21	9	13	1	50

Bu köylerdeki halkın daha çok hangi tür medya araçlarını takip ettiğini tespit amacıyla sorulan "Hangi tür medya araçlarını takip etmeyi tercih ediyorsunuz?" sorusuna; %20'si radyo ve %68'i televizyon cevabı vermiştir. Günümüzde tüm ülkede olduğu gibi bu köylerde de sesli ve görüntülü medyanın en çok takip edilen araçlar olduğu görülmektedir.

Tablo 50. Öğrenim Durumu- Orman Köylülerinin İstekleri

Orman Köylüsünün İstekleri	ÖĞRENİM DURUMU					
	Oku-Yaz. Bilmeyen	İlk Okul	Orta	Lise	Üniver-	TOPL
Orman Kadastrounun Yapılması		4	6	5	1	16
Eskiden Beri Sahip. Orman Arazi. K. Ver	4	9	2	2		17
Ağaçlandırmanın Hızlandırılması	1	4	1	5		11
Orman Ewali Nakliyat. Serbest Olması		2		1		3
Tomruk ve Odun İhtiya. Ücretsiz Temini	1	2				3
TOPLAM	6	21	9	13	1	50

Okuma-yazma bilmeyen ve ilkokul mezunlarının oluşturduğu grupta sohbetin genel ağırlığını geçim oluştururken, orta dereceli okul mezunları arasında da futbol ve ülke problemleri ana mevzuları oluşturmaktadır. Orman İşletmesinden isteklerinde Okur-Yazar olmayanlarla ilkokul mezunları daha çok eskiden beri sahiplendikleri ormanların tapusunu isterken, orta dereceli okul mezunları ise köylerinin orman kadastrounun yapılmasını ve ağaçlandırmanın hızlandırılması tercih etmişlerdir.

Halkın problemlerini ve önceliklerini tespit amacıyla sorulan "en önemli probleminiz nedir?" sorusuna; %50'si gelirinin yeterli olmadığı, %20'si köy yollarının yetersiz olduğu, %14'ü orman kadastrounun yapılmamış olması, %10'u ise yakacak problemi cevabını vermiştir. 31.madde köylere nazaran bu köylerde yol şikayetleri nispeten azalırken orman kadastrounun yapılması isteklerinde artma görülmektedir.

Karadeniz Bölgesinde yoğun olan göçün orman köylerini ne miktarda etkilediğinin ve halkın göç isteğinin oranının tespiti amacıyla sorulan "Köyden kente göç etmeyi düşünüyor musunuz? sorusuna ankete katılanların; %72'si evet, %28'i ise hayır cevabı vermiştir. Görüleceği üzere kente göç isteği bir hayli yüksektir. İstatistiki değerlendirme sonucunda ise; mesleklerle göç isteği arasında doğru bir ilişki bulunmadığı anlaşılmaktadır. Yani her

meslekten insanlarda göç isteği yüksek oranlardadır. Buna karşın, göç isteği ile deneklerin fikirlerini etkileyen etkenler arasında ilişki bulunduğu gözlemlenmektedir. Şöyle ki; Göç etmek isteyenlerin çoğunluğu radyo ve televizyondan etkilenen ve doğru olduğunu düşündüğü fikirlerini değiştirmeyen kesim oluştururken, göç etmeyi düşünmeyenlerin ise, köy imamı ve öğretmenin fikirlerinden daha çok etkilendikleri anlaşılmaktadır (Tablo 51).

Tablo 51. Göç Fikri-Meslek ve Fikir Değiştirmeye Etkenler Arasındaki İlişki

Meslek	Göç Fikri		TOPLAM	Fikri Etkileyen	Göç fikri		TOPLAM
	Evet	Hayır			Evet	Hayır	
Orman İnciliği	1	2	3	Arkadaşlarının Fikri	5		5
Tarım	12	7	19	Orman İd.Yön.ve Memurl.	1		1
Hayvancılık	11	3	14	Radyo ve Televizyon	9	3	12
Ticaret	9	1	10	Gazete			
Diğer	3		3	Politikacı		1	1
				Köy Muhtar ve Azaları			
				Köy İmamı ve Öğretmeni	1	4	5
				Kooperatif Yöneticileri			
				Fikrimi Değiştirmem	20	5	25
TOPLAM	36	13	49	TOPLAM	36	13	49

Esasen, her iki grupta da fikirlerini değiştirmeyenlerin oranı bir hayli yüksektir. Öte yandan göçün esas nedeni olarak gelir yetersizliği ve çocukların öğretim kaygısı ön plana geçmektedir. Bu konunun ilginç yönü, göç etmek istemeyenlerin temel nedeni olarak, şehirde geçim kaygısını göstermeleridir.

Orman köylüsünün orman işletme şefliklerinden en çok hangi taleplerde bulduklarını anlamak amacıyla sorulan "orman idaresine uğrarsanız bunun en önemli nedeni ne olabilir?" sorusuna deneklerin; %12.5'u tapulu kesim talebi, %57'si ihtiyaç istemek, %10 u fidan istemek ve 12'si de iş istemek şeklinde cevap vermişlerdir. Halkın fidan isteğinde son yıllarda önemli ölçüde artışlar gözlenmektedir.

Orman köylüsünün orman yasasında kendilerini ilgilendiren maddeler hakkında ne ölçüde bilgi sahibi olduklarını anlamak amacıyla sorulan soruya deneklerin %12'si evet, %30'u hayır ve %58'i de biraz cevabı vermişlerdir.

Görüleceği üzere bu köylerde yaşayanların %88'i orman yasasında kendilerini ilgilendiren konularda ya çok az bilgileri vardır ya da hiç bilgi sahibi değildir. Bilgi sahibi oldukları konular genellikle orman suçlarıyla ilgilidir. Maalesef, onların yararına olan yasalar hakkında fazlaca bilgileri yoktur.

Ankete katılanların %18 i kendilerine daha önce herhangi bir orman suçundan dolayı zabıt tanzim edildiğini belirtmiştir. Bu oran çok yüksektir. Yani halkın yaklaşık beşte biri herhangi bir orman suçundan dolayı adliyeye sevk edilmiştir. Tabii bu rakamlara faili belirlenemeyen suçların eklenmesi halinde oranın bir hayli yükseleceği muhakkaktır. Bu suçların çoğunluğunu ise, ağaç kesme suçu oluşturmaktadır.

Orman köylüsünün orman idaresi ile ilişkilerinin değerlendirilmesi amacıyla sorulan "orman idaresinden bu güne kadar herhangi bir talebiniz oldu mu, olduysa ilgilenildi mi?" sorusuna katılımcıların; %38'i herhangi bir istegim olmadı, %50 si talebini oldu ilgilenildi, %12'si ise talebini oldu ilgilenilmedi cevabı vermiştir. Gerçekten de halkla ilişkiler açısından bakıldığında orman işletme personelinin genellikle orman köylüsüyle iyi ilişkiler kurulduğu gözlemlenmektedir. Ancak, bu ilişkiler ikili düzeyde kalmakta, fonksiyonel olmamaktadır.

Ankete katılanların %32'si köylerinde orman kadastrounun yapılmasını, %34'ü eskiden beri sahiplendiği ormanlık sahanın kendilerine verilmesini ve %22'si ağaçlandırmanın hızlandırılmasını, %6'sı orman envali naklinin serbest olmasını ve %6'sı da tomruk ve odun ihtiyaçlarının ücretsiz karşılanmasını en öncelikli istekleri olarak belirtmişlerdir.

Halkın orman İşletmesinden isteklerini tespit amacıyla sorulan "yeni tanıştığımız birinin orman işletmesi personeli olduğunu öğlerseniz, ona ne sormak istersiniz?" sorusuna katılımcıların; %58'i atadan kalan ve korumakta olduğum ormanlık sahadaki ağaçlardan ihtiyacım için faydalanabilirmiyim ve %28'i "bana arazimde dikmek üzere fidan temin edebilir misiniz?" cevabı vermiştir. Gerçekten de yöre halkının eskiden beri koruduğu ve kendi yeri olduğunu düşündüğü yerden ihtiyacı için olsa bile faydalanamaması orman-halk ilişkilerini çok olumsuz yönde etkilemektedir.

Ankete katılanların orman tahribinin nedeni olarak %56'sı mevcut orman yasaları, %22'si köydeki kaçakçılar, %14'ü ağaca olan ihtiyacın çoğalması ve %6'sı ise orman personelini görmektedir.

Ormanların korunması için orman köylüsünün fikrini öğrenmek amacıyla sorulan "size göre ormanların korunması için ne yapılmalı" sorusuna deneklerin; %45'i ormanların korunması için ayrı bir kurum kurulmalı, %28.5'u ormanlar köy tüzel kişiliğine verilmeli, %14'ü ormanlar özelleştirilmeli ve %12'si de ormanları en iyi devlet korur ,bu haliyle kalmalı cevabı vermiştir. Ormanların korunması ile ilgili şu an ki sistemin halk tarafından çok etkili görülmediği anlaşılmaktadır.

3.3. Orman İşçilerine Yönelik Anket Bulguları

Bu anket, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüce gerçekleştirilen çeşitli ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçilerin, problemlerini, arzu ve isteklerini, orman idaresiyle ilişkilerinin düzeyini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anket, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı 6 orman işletme şefliğinde vahidi fiyatla çalışan toplam 36 işçiye uygulanmıştır. Anket için 6 orman işletme şefliğindeki istihsal ve gençleştirme faaliyetlerinin yapıldığı alanlara gidilmiş ve o anda çalışan işçilere uygulanmıştır. Dolayısıyla bir çeşit rasgele seçim uygulanmıştır. Değerlendirme, basit olarak yüzde şeklinde ve istatistiksel olarak ta khi-kare metoduyla yapılmıştır.

Ankete katılanların öğrenim durumunu öğrenmek amacıyla sorulan "öğrenim düzeyiniz nedir?" sorusuna; deneklerin %11 i okuma-yazma bilmiyorum, %75'i ilkokul ve %13.8'i ise orta-lise cevabı vermiştir. Öğrenim durumu ile işçilere yöneltilen diğer sorular istatistiksel olarak değerlendirildiğinde ise; öğrenim düzeyi ile istihsal işinde çalışanların kestikleri ağaçları değerlendirme ölçütleri, verimli çalışmadan ne anladıkları ve üretilen emvalerde meydana gelen değer kaybının nedenleri hakkındaki fikirlerinin ilişkisine rastlanmamıştır (Tablo 52,53,54). Yani, öğrenim düzeyi bu sorulara verilen cevaplarda önemli bir etken değildir.

Tablo 52. Öğrenim Düzeyi- İstihsalde Verimlilik İlişkisi

Emval Değerlendirme Durumu	ÖĞRENİM DURUMU				TOPL
	Oku-Yaz. Bilmeyen	İlkokul	Orta-Lise	Üniversi.	
Evet	1	10	1		12
Hayır		1			1
Elimden Gel.Yapıyorum	3	11	3	1	18
Fikrim Yok				1	1
TOPLAM	4	22	4	2	32

Ormancılık faaliyetlerinde kalifiye işçi teminindeki etkenleri ve bu faaliyetlerin işçilere sağladığı ekonomik desteği belirlemek amacıyla sorulan "orman işçiliği temel geçim kaynağınız mıdır? sorusuna ankete katılanların; %42'si evet cevabı verirken, %58'i hayır yılın belli aylarında çalışıyorum cevabını vermiştir. İşletme dahilinde gençleştirme faaliyetleri ve üretim miktarının az oluşu işçilerin uzun süre işlendirilmelerine engel olmaktadır. Buna bağlı olarak ta kalifiye eleman sıkıntısı çekilmekte ve işçiler de yılın çoğu aylarında ormancılık faaliyetleri dışında iş aramak zorunda kalmaktadır.

Tablo 53. Öğrenim Düzeyi- İstihsalde Değer Kaybı İlişkisi

Emval Değerlendirme Durumu	ÖĞRENİM DURUMU				TOPL
	Oku-Yaz. Bilmeyen	İlkokul	Orta-Lise	Üniversite	
Hatalı Ağaç Devirme		3	1		4
Sürütme	2	12	3	1	18
Depo Nakli.Geç Yapılması	1	6	1		8
Hatalı Boylama	1	4			5
TOPLAM	4	25	4	1	35

Tablo 54. Öğrenim Düzeyi- Verimli Çalışma İlişkisi

Verimli Çalışma Denince	ÖĞRENİM DURUMU				TOPLAM
	Okuma-Yaz. Bilmeyen	İlkokul	Orta-Lise	Üniversite	
Daha Çok Para Kazanma		1			1
Hem Kend.Hem İğl. Kazan.	1	15	1		17
Teknik Çalışma	3	5	4	1	13
En Fazla Üretim Yapma		4			4
TOPLAM	4	25	5	1	35

Ankete katılanların %83.3'ü yaptığı çalışmanın karşılığında aldığı ücretin yetersiz olduğuna inanmakta ve %80'i de vahidi fiyatla çalışmanın ne demek olduğunu bilmemektedir. Bu işçilerin sosyal güvencesi yoktur. Ankete katılanlar aldıkları ücretin yetersiz olduğunu belirtmelerine rağmen, bu işçilerin %80' i aldıkları ücrette %20'lik bir kesinti yapılmak kaydıyla sosyal güvenceye kavuşmak taraftarıdır.

İşçilerin yaptıkları faaliyetlerle ilgili teknik bilgi düzeylerini anlamak amacıyla sorulan " yaptığımız çalışmalarla ilgili teknik bilginizin yeterli olduğuna inanıyor musunuz? sorusuna; %27.7'si evet, %16,6'sı hayır ve %55.5'i ise biraz bilgim var cevabını vermiştir. Burada biraz bilgisi olanları, bilgisi olmayanlarla birlikte değerlendirmek uygun olacaktır ve böylece yetersiz bilgiye sahip olanların oranı %83.2 ye ulaşmaktadır. Bu sonuç işçi eğitiminin yetersiz olduğunu göstermektedir. Orman işçilerinin teknik bilgilerinin üretime etkileri, kestikleri ağaçların boylama işlemlerinin yapılma usulleri ve üretimde değer kayıplarının nedenlerini incelemek amacıyla yapılan istatistik analizde;

- İşçilerin teknik bilgilerinin istihvalde kesilen ağaçların değerlendirilmesiyle sıkı sıkıya bağıntılı olduğu görülmektedir(Tablo 55). Şöyle ki; teknik bilgim yeterli diyenleri tamamı, kesilen ağaçları en iyi şekilde değerlendirdiğini belirtmiştir.

Tablo 55. Teknik Bilgi- İstihsalde Verimlilik İlişkisi

Emval Değerlendirme Durumu	TEKNİK BİLGİ				TOPLAM
	Evet	Hayır	Biraz	Fikr. Yok	
Evet	9		4		13
Hayır		1			1
Elimden Gel. Yapıyorum		4	16		20
Fikrim Yok		1			1
TOPLAM	9	6	20		35

Teknik bilgi sorusuna biraz cevabı verenlerin %80'i değerlendirme sorusuna elimden geleni yapıyorum cevabı vermiştir. Görüleceği üzere, teknik bilgi yetersizliği ürün değerlendirilmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

- Ormancılık faaliyetlerinde çalışan işçilerin teknik bilgileri ile ağaçların boylama işlemi arasında da direkt ilişki gözlenmektedir(Tablo 56).

Tablo 56. Teknik Bilgi- İstihsalde Boylama İşlemi İlişkisi

Boylamayı Kimin Yaptığı	TEKNİK BİLGİ				TOPLAM
	Evet	Hayır	Biraz	Fikr. Yok	
Ben Yapıyorum	2	1	12		15
Posta Başı	2	3	4		9
Görevli İşçi		2	1		3
Or.Muhafaza Mem.	3		3		8
TOPLAM	9	6	20		35

Teknik bilgi sorusuna bilgim yeterli cevabı verenlerin %55.5'i ağaç boylama işleminin görevli orman muhafaza memurunca yapıldığını, biraz bilgim var diyenlerin de %60'ı boylamayı ben yapıyorum cevabını vermektedir. Görüleceği üzere, teknik bilgisi yeterli olanlar kurallara daha çok riayet etmektedirler. Teknik bilgisi az olanlar ise, boylamayı kendisi yapmakta ve bu şekilde değerlendirme hatalarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

- Yapılan çalışmada teknik bilgi ile değer kayıpları arasında da yakından ilgisi olduğu anlaşılmaktadır(Tablo 57).

Tablo 57. Teknik Bilgi- İstihsalde Değer Kaybı İlişkisi

Emval Değerlendirme Durumu	TEKNİK BİLGİ				TOPL
	Evet	Hayır	Biraz	Fikrim Yok	
Hatalı Ağaç Devirme	2	1	1		4
Sürütme	1	3	15		19
Depo Nakli,Geç Yapılması	2	2	3		7
Hatalı Boylama	6				6
TOPLAM	11	6	19		36

Teknik bilgi sorusuna biraz cevabı verenlerin %80'i, üretimde değer kayıplarını sürütme hatalarına bağlamakta, buna karşın teknik bilgim yeterli diyenlerin %54.5'u kayıpların nedeni olarak hatalı boylamayı göstermektedir.

Ankete işçilerin %37'si kestigi ağaçları en iyi şekilde değerlendiriyorum, %57'si ise elimden geleni yapıyorum cevabı vermiştir. Üretimde verimliliği gösteren bu soru istatistiki değerlendirildiğinde; ürün değerlendirmesi ile ağaç boylama işlevi arasında bir ilişkiye rastlanmamaktadır(Tablo 58).

Tablo 58. İstihsalde Değerlendirme - Ağaç Boylama işlevi İlişkisi

Boylamayı Kimin Yaptığı	DEĞERLENDİRME DURUMU				TOPL
	Evet	Hayır	Elim Gel.	Fikrim Yok	
Ben Yapıyorum	4	1	10		15
Posta Başı	3		4	1	8
Görevli İşçi			3		3
Or.Muhafaza Mem.	6		3		9
TOPLAM	13	1	20	1	35

Diğer bir deyişle, kesilen ağacın değerlendirilmesi ile bu ağaçları boylayan kişiler arasında bir ilişki yoktur. Kesilen ağaçların değerlendirilmesi ile temel geçim kaynağı arasında da bir bağıntı bulunamamıştır(Tablo 59).

Tablo 59. İstihsalde Değerlendirme - Temel Geçim Kaynağı Olma Durum İlişkisi

Temel Geçim Kaynağı mı?	DEĞERLENDİRME DURUMU				TOPL
	Evet	Hayır	Elim Gel.	Fikrim Yok	
Evet	8		6		14
Hayır	3	1	14	1	19
TOPLAM	11	1	20	1	33

Ancak, Ürün değerlendirilmesi ile yapılan çalışmaların görevli memurlar tarafından denetlenmesi arasında ise doğru bir ilişki olduğu görülmektedir (Tablo 60).

Tablo 60. İstihsalde Değerlendirme-Memurlarca Denetlenme İlişkisi

Denetlenme Durumu	DEĞERLENDİRME DURUMU				TOPL
	Evet	Hayır	Elim Gel.	Fikrim Yok	
Evet Sık Sık	11		16		12
Nadiren	2	1	4	1	4
Hayır Denetlenmiyor	13	1	20	1	17
TOPLAM	26	2	3	2	33

Ürün değerlendirmesi sorusuna evet iyi değerlendiriyorum cevabı verenlerin %84.6'sı ve elimden geleni yapıyorum diyenlerin %80'i görevli memurlarca sık sık denetlendiklerini belirtmektedirler. Denetleme ile verimlilik arasında sıkı bir bağlantı olduğu görülmektedir.

Deneklerin yaptıkları işle ilgili teknik bilgilerini belirlemek üzere sorulan "bir ağacı boylarken nelere dikkat ediyorsunuz?" sorusuna katılımcıların %74'ü boylamayı bana verilen emre uygun olarak yapıyorum, %26'sı ise görevli memurun işaretlediği şekilde yapıyorum cevabı vermişlerdir. Burada boylama işleminin çoğunluğunun işçi tarafından yapıldığına dikkat çekmek lazımdır. Bu durum, değerlendirme kayıplarının da en önemli nedenlerinden birini oluşturmaktadır.

Orman İşletmesince ormancılık faaliyetlerinde çalışan işçilere çalışmalarlarıyla ilgili eğitimin yaptırılıp yaptırılmadığının anlaşılması amacıyla sorulan “ Orman İşletmesi görevlilerince size yaptığınız ormancılık çalışmaları hakkında eğitim yaptırıldı mı?” sorusuna katılımcıların; %86’sı hayır hiç yaptırılmadı, %8.3’ü bu güne kadar bir kez yaptırıldı ve %5.5’u da evet yılda birkaç kez yaptırıldı cevabı vermişlerdir. Burada daha önce belirtilen üretim ve değerlendirme kayıpları ile eğitim yaptırılmasının ilişkili olduğu görülmektedir. Eğitim yetersizliği beraberinde verimsizliği getirmektedir.

Ankete katılan orman işçilerinin %97’si yılda birkaç kez eğitim semineri düzenlenmesinin çok faydalı olacağı kanaatindedir. İşçilerin %86’sının beslenmesi yetersizdir. İşçiler hemen hemen her öğün aynı olmak üzere makarna, mercimek ve patates yemekleri yemektedir.

Üretimden kaynaklanan değer kaybının işçilere göre en önemli nedenlerini anlamak amacıyla sorulan soruya deneklerin %51’i sürütmeden, %23’ü depoya nakliyatın geç yapılmasından, %15’i hatalı boylamadan ve %10’u da hatalı ağaç devirmeden cevabı vermiştir. Burada sürütmeden dolayı oluşan değer kaybının esas sebebi kalifiye işçi azlığının yanı sıra, çok uzun sürütme mesafesi olmaktadır.

Çalışmaları olumsuz etkileyen etkenlerin başında %36 ile çalışmanın karşılığı ücretin zamanında alınamaması gelmektedir. Bunu %23 ile hava şartlarının olumsuzluğu takip etmektedir. Ormancılık faaliyetlerinde çalışan işçiler özellikle son yıllarda istihkaklarını almakta güçlüklerle karşılaşmakta ve bazen ücretlerini aylar sonra alabilmektedirler. Bu durumun oluşmasında son yıllarda orman işletmelerinin temel gelir kaynağı olan orman ürünü satışlarının ya yeterli pazar değerine ulaşamaması ya da satış yüzdelerinin değişmesi önemli bir rol oynamaktadır.

İşçilerin %50’si çalışma esnasında köyüne gidiş geliş yapmakta, %40’ı ise barakada kalmaktadır. Köye gidiş geliş sosyal yönden faydalı olmakla birlikte, verimi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu işçilerin çoğunluğu köyelerine yaya olarak gidip gelmekte ve bu durum da hem yorgunluğa neden olmakta hem de zaman kaybına yol açmaktadır.

Orman İşletmesi personeli ile sürekli birlikte çalışan bu işçilerin sosyal problemleri ile ilgilenilip ilgilenilmediğini ve düzeyini anlamak amacıyla sorulan “ orman işletmesi personeli sosyal problemlerinize yeterince ilgileniyor mu? sorusuna katılımcıların; %19.4’ü evet, %30.5’i hayır ve %50’si de bazen cevabı vermiştir. Bu cevaplar, orman personelinin ormancılık faaliyetlerinde çalışan işçilerin sosyal problemleri ile yeterince ilgilenmediğini ortaya koymaktadır.

Serbest olarak sorulan “sizce üretim kayıplarını en aza indirmek ve ekonomik çalışmayı temin etmek amacıyla ne yapılmalıdır? sorusuna cevap verenler şu hususlara değinmişlerdir.

- Havai hat kullanılmalı,
- Orman muhafaza memurları iyi eğitilmeli,
- Rampada emvaller bekletilmemelidir,
- Ücret iyi olmalı ve zamanında ödenmeli,
- Ormanlarda daha fazla yol yapılmalı,
- İşçilik daha dikkatli yapılmalı,
- Fidan düzgün dikilmeli,
- Vahidi fiyat hesaplamaları işçi ile birlikte yapılmalı ,
- Baraka yapılmalı.

3.4. Örgüt İçi Personele Yönelik Anketler Bulguları

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğünde çalışan işçi ve memurlara yönelik olarak hazırlanan anket 35 kişiye uygulanmıştır. Ankete katılanların %71’i mesleklerinin toplum içinde saygı görmediğini belirtmiştir.

Hizmet içi eğitimin ne düzeyde olduğunu anlamak amacıyla sorulan “görevinizle ilgili bilgilendiriliyormusunuz” sorusuna %31.4’ü evet sık sık, %37’si bazen ve %31.4’ü de hayır cevabı vermiştir. Hizmet içi eğitimlerin yetersiz olduğu söylenebilir. “İş ile ilgili problemlerinizi amirlerinize söyleyebiliyor musunuz? sorusuna %68.5’u evet, %20’si bazen ve %11’i de hayır cevabı vermiştir.

Amirlerle memur ve işçiler arasındaki sosyal yardımlaşmanın derecesini ölçmek amacıyla sorulan “kişisel problemlerinizi çözmede amirlerinizden yardım görüyor musunuz? sorusuna katılımcıların; %45.7’si hayır, %31.4’ü evet ve %22.8’i ise bazen cevabı vermiştir. “Size müracaat eden vatandaşların istekleri karşısında ne hissediyorsunuz? “ sorusuna ankete katılanların tamamı “yardım etmeye çalışıyorum” cevabı vermiştir. İşletmede genel olarak halkın talepleri olumlu karşılanmakta ve yardım edilmeye çalışılmaktadır. Bu konuda Orman İşletmesi ve şefliklerinin halkla olan münasebetlerinin diğer kamu kurumlarından daha iyi olduğu söylenebilir. “Amirleriniz tarafından takdir ediliyor musunuz? sorusuna personelin %8.5’u her zaman, %20’si genellikle, %42.8’i bazen ve %25.7’si ise hiç bir zaman cevabı vermiştir. Takdir edildiğini söyleyenlerin de %91 i takdir şeklinin sözlü olduğunu ifade etmektedir.

Orman-halk ilişkilerinin durumunu anlamak amacıyla sorulan “halka yönelik çalışmalarda adil davranıldığına inanıyor musunuz? sorusuna personelin %32.5’u evet, %44’ü hayır ve %23.5’i ise bazen cevabı vermiştir. Görüleceği üzere hayır ve bazen cevaplarının oranı %67.5’dir. Mesleğinizi geliştirmede yöntem arayışı içerisinde misiniz? sorusuna katılımcıların %59’u evet sürekli olarak ve %41’i de bazı durumlarda cevabı vermişlerdir.

Sürmene Orman İşletmesinde amir olarak çalışan 7 kişiye uygulanan ankette elde edilen bulgular şunlardır;

Ankete katılanların tamamı yaptığı işin karşılığı ücreti almadıkları kanaatinindedir. Katılımcıların %42.8’i mesleklerinin toplum içinde saygı gördüğünü, %57.2’si ise saygı görmediğini belirtmiştir.

İşletmede amir pozisyonunda çalışanların üstünde bulunan amirlerle olan ilişkilerinin düzeyini anlamak üzere sorulan “iş ile ilgili problemlerinizi amirlerinize söyleyebiliyor musunuz? sorusuna katılımcıların; %71.4’ü evet ve %28.6’sı ise bazen cevabı vermiştir. Aynı amaçla sorulan “kişisel problemlerinizi çözmede amirlerinizden yardım görüyor musunuz? sorusuna; %28.6’u evet, %14.2’si bazen ve %57.2’si ise hayır cevabı vermiştir. “Amirleriniz sizin mesleki fikirlerinize değer veriyor mu?” sorusuna deneklerin %28.5’u evet kesinlikle ve %71.5’u ise bazen cevabı vermiştir.

Ankete katılanların tamamı, orman fakültelerinde halkla ilişkiler dersi okutulmasının mutlaka gerekli olduğuna inanmaktadır.

Ankete katılanların düşüncelerini hangi rahatlıkla üstlerine ilettiklerinin anlaşılabilmesi amacıyla sorulan, "amirlerinizin bir hata yaptığını görerseniz nasıl davranırsınız?" sorusuna katılımcıların; %85.7'si kendisine söylerim, %14.3'ü ise bir başkasına söyletirim cevabı vermiştir.

Halkla ilişkilerin düzeyini anlamak amacıyla sorulan, "halka yönelik çalışmalarda adil davranıldığına inanıyor musunuz?" sorusuna; %57'si evet ve %43'ü ise bazen cevabı vermiştir.

3.5. Belediyelere Yönelik Anket Bulguları

- Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü dahilindeki belediyelerden 15 tanesine posta yoluyla göndermek suretiyle anket uygulanmıştır.

Anket sonuçları değerlendirildiğinde; katılımcıların % 60'ının şehir içi ağaçlandırmayı yetersiz bulduğu, %61'inin hiç ağaç dikmediği ve şehir içine dikilen ağaçların genellikle çam, ıhlamur, akasya, çınar ve kızıl ağaç fidanlarından oluştuğu görülmektedir.

Ankete katılanların %60'ı Orman İdaresiyle ilişkilerimiz çok iyi, %26.6'sı çok iyi değil ve %13.4'ü de hiç bir ilişkimiz yok cevabı vermiştir. Belediyelere yapılan yakacak tahsislerinin son yıllarda kaldırılmasıyla belediye ile olan ilişkilerde bir azalma meydana gelmiştir.

Serbest olarak sorulan sorularda; ormanlar özelleştirilsin, Orman İşletmesi daha çok fidan diksin, ceviz fidanı üretilip dağıtılsa ağaçlandırmaya katkısı olur, belediye olarak Orman İşletmelerinden ihtiyaç kerestesi alabiliyoruz ve yöremize özgü ormancılık uygulanmalıdır, daha önce köy tüzel kişiliği olarak mera şeklinde kullanılan arazi halka ve belediyeye verilmelidir. Aksi davranış ormancılığa zarar veriyor şeklinde fikirleri ileri sürülmüştür.

3.6. Atölye Ve Marangozhane Sahiplerine Yönelik Anket Bulguları

Atölye ve marangozhane sahiplerine yönelik hazırlanan anketin uygulanması amacıyla, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü dahilindeki tüm Atölye listeleri alınmış ve her şeflik sınırları içerisinde faaliyette bulunan Atölye ve marangozhaneler ayrı gruplara ayrılmıştır. Bu gruplarda anket uygulanacak Atölye ve marangozhane isimleri bir torbaya atılarak tamamen rasgele bir seçim yapılmıştır.

Anket, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü dahilindeki 33 Atölye ve marangozhanede uygulanmıştır.

Atölyelerde biçilen emval miktarını tespit amacıyla sorulan “yılda kaç m³ emval biçiyorsunuz” sorusuna ankete katılanların %42.4’ü 60 m³ den fazla, %24.2’si 40-60 m³ arası, %18 i 20-40 m³ ve %15’i de 10 m³ den az cevabı vermiştir. Atölyelerde çoğunlukla kestane ve kızıl ağaç biçilmektedir. Bu iki ağacın toplam biçilen emvale oranı %84.4 dür.

İhtiyacınızı temin etmekte güçlük çekiyor musunuz sorusuna katılımcıların; %66.6’sı evet, %33.4’ü ise hayır cevabı vermiştir. Yöredeki Atölye ve marangozhane sahipleri genellikle orman işletmesinin ihalelerine iştirak etmemektedirler. Bu soruyu destekleyen “kullandığınız hammaddeleri nereden temin ediyorsunuz” sorusuna ; %52.7’si tapulu muamelelerden ve %16.6’sı da orman işletmelerinden cevabı vermiştir.

Atölye ve marangozhane sahipleri-orman işletmesi ilişkilerini düzeyini anlamak amacıyla sorulan “istediğiniz zaman orman işletmesi size tahsis bedeli ile satış yapıyor mu?” sorusuna katılımcıların; %54.5’u hayır, %36.3’ü talebin olmuyor ve %9’u da evet cevabı vermiştir.

“Yürürlükteki ormancılık mevzuatı çalışmalarınızı nasıl etkiliyor” sorusuna deneklerin; %36.3’ü olumsuz , %33.3’ü olumlu etkiliyor cevabı verirken, %30.3’ü de mevzuat çalışmalarımızı etkilemez cevabı vermiştir.

Ayrıca ankete katılanlar serbest olarak şu konuları belirtmişlerdir.

- Tapular müstakil olmadığından halk arazileri üzerindeki ağaçları kesmiyor. Bu durum çalışmalarımızı olumsuz etkiliyor.
- Atölyelere tahsisli kestane tomruğu verilmelidir.
- Kestane, kavak ve kızılâğaçların nakliyatı serbest bırakılmalıdır.
- Atölyelere kapasite ihtiyacı verilmelidir.

3.7. Kereste Tüccarlarına Yönelik Anket Bulguları

Sürmene Orman İşletmesinden orman emvali satın alan kereste tüccarları ile orman işletmesinin ilişkilerinin düzeyini, tüccarların karşılaştıkları problemleri ve isteklerini anlamak amacıyla hazırlanan bu anket, 29 denek üzerinde uygulanmıştır. Anket İşletmedeki ihalelere gelen tüccarlara dağıtılmak suretiyle yapılmıştır.

Kurumdaki halkla ilişkiler faaliyetlerinin ilk adımını oluşturan danışmanın verdiği hizmet düzeyini anlamak amacıyla sorulan "danışmanın sizde bıraktığı izlenim nedir?" sorusuna Ankete katılanların; %51.7'si gayet iyi çalışıyor, %13.7'si yetersiz bilgi veriyor, %27.5'u hiç bir bilgim yok ve %6.8'i de hiç ilgilenmiyor cevabı vermiştir.

Ankete katılan tüccarların %79.3'ü memurların kendileri ile çok ilgilenip yardım ettiklerini ifade ederken, depoda satışa sunulan istifleri görmeye depo memurunun kendilerine çok yardımcı olduğunu belirtenlerin oranı da %79.3 dür.

Orman işletmesinin satış öncesi müşteriye bilgilendirme düzeyini anlamak amacıyla sorulan "ihalesine gireceğiniz emvalleri görmeye orman işletmesinin katkısı oluyor mu?" sorusuna katılımcıların %44.8'i evet, %37.9'u hayır hiç olmuyor ve %17.2'si de bazen oluyor cevabı vermiştir. Tüccarlar satışa sunulan emvalleri genellikle kendileri görmekte, orman işletmesinden kendilerine kılavuz ve araç verilmemektedir.

İhalelere katılan tüccarların %55.5'i ladin ve göknar, %25'i sarıçam ve %16.6'sı da yapraklı emvalleri tercih etmektedir. Boy olarak ise, tomruk ve maden direği için 3 ve 4 metre boyunda olanlar tercih konusu olmaktadır.

Ankete katılanların %48.2'si 15-20 m³, %20.6'sı 20-30 m³ ve %24'ü de 30 m³ den fazla olan istifleri tercih etmektedirler.

Katılımcıların %55'i ihaleye katılım için Sürmene Orman İşletmesini tercih etme nedeni olarak, depoların ulaşım kolaylığını gösterirken, %41.3'ü ben her ihaleye girerim cevabını vermiştir. Katılımcıların hiç biri tercih nedeni olarak personelin ilgisi şikkını işaretlememiştir.

Halkla ilişkiler çalışmasının bir bölümünü oluşturan ihaleye gelenlerin ağırlanmasının satışları ne yönde etkilediğinin belirlenmesi amacıyla sorulan, "ihale günü işletmenin sizi ağırlaması (Kalacak yer temini, ve ikramda bulunması) emval alım durumunuzu nasıl etkiler" sorusuna katılımcıların; %31'i etkilemez ve %69'u ise olumlu yönde etkiler cevabı vermiştir. İhalelere katılanların ağırlanmasının ihaleyi olumlu yönde etkilediği çoğu defa gözlemlenmiştir.

İhalelere katılanların arzu ve isteklerinin takip edilerek sonuçlandırılıp sonuçlandırılmadığının belirlenmesi amacıyla sorulan, " orman işletmesine ilettiğiniz konularla ilgilenilip sonuçlandırılıyor mu?" sorusuna deneklerin; %64.2'si evet ilgileniliyor, %32'si yeterince ilgilenilmiyor ve %3.5'u da ilgilenilmiyor cevabı vermiştir.

3.8. Orman Köyü Muhtarlarına Yönelik Anket Bulguları

Orman içi ve bitişiği köylerin muhtarlarına yönelik olarak hazırlanan bu anket, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı Arsin, Araklı, Sürmene, Of, Çaykara ve Sarıçam şeflikleri dahilinde bulunan orman köylerine yönelik anketin yapıldığı köylerin muhtarlarına ve orman işletme şefliklerine uğrayan muhtarlara uygulanmıştır. Anket kapalı uçlu olarak hazırlanmış olup yalnızca son şık serbest görüş belirtmek üzere tanzim edilmiştir. Anket, toplam 30 denek üzerinde uygulanmış ve 22 soru sorulmuştur.

Köy muhtarlarının köyde yaşayan insanlar üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla sorulan, " köy halkının ekonomik ve kültürel kalkınmasında etkili olduğunuza inanıyor musunuz? sorusuna katılımcıların; %66.6'sı evet, %20'si hayır ve %13.3'ü de biraz cevabı vermiştir.

Muhtarların yaptıkları katkının yönünü belirlemek amacıyla sorulan soruya; %40'ı yeni projelere öncülük yapıyorum ve % 60'ı da halkı olumlu yönde etkilemeye çalışıyorum cevabı vermiştir. Yine aynı paralelde sorulan, "köyde yaşayan halkın alışkanlıklarının değiştirilmesinde muhtarların etkisi ne kadardır sorusuna ise deneklerin; %43.3' ü çok fazla, %40'ı az vardır ve %16.6'sı da yoktur cevabı vermiştir.

Halkla ilişkiler çalışmasının önem derecesinin belirlenebilmesi amacıyla sorulan, "sizce ormancılık çalışmalarının başarısı açısından halkla ilişkiler faaliyetlerinin önemi nedir?" sorusuna deneklerin; %93.3'ü mutlaka gereklidir ve %6.7'si ise biraz faydalı olabilir cevabı vermiştir.

Orman köyü muhtarlarının %63.3'ü orman idaresinin ziyaret sebebi olarak zati ihtiyaç talebi, %23.3'ü ise ormanların korunmasına yardımcı olmak olarak belirtmişlerdir.

Orman idaresinin muhtarları ormancılık konusunda bilgilendirme düzeyinin belirlenmesi amacıyla sorulan, "orman yasasının size verdiği yetki ve sorumlulukları biliyor musunuz? sorusuna katılımcıların; %46'sı bir kısmını, %30.7'si evet ve %23'ü ise hayır cevabı vermiştir. Aynı konuyla ilgili olarak sorulan "orman yasasına göre suç sayılan eylemleri biliyor musunuz? sorusuna ise; %86.6'sı bazılarını biliyorum, %10 tam olarak biliyorum ve %3.3'ü ise hiç birini bilmiyorum cevabı vermişlerdir.

Ayrıca ankete katılanlar serbest olarak şu konuları belirtmişlerdir;

- Orman yolları ile birlikte köy yollarının bakımı da yapılmalıdır,
- Yetkililer ayda bir köye gelmeli, eğitim yapmalı ve ilk okullara ormancılık dersi konulmalıdır,
- İrtibat büroları açılarak ormanların faydaları anlatılmalıdır,
- Orman işletme şefi izinli olduğunda işler aksıyor, dolayısıyla bu konu halledilmelidir.

4. TARTIŞMA

Değerlendirme 31. Madde köyler, 32 Madde köyler, 31 ve 32 Madde köyler arasındaki farklılıklar, Orman İşçilerine yönelik anket ve yapılan diğer anketlerin değerlendirilmesi olmak üzere, 9 alt bölüm halinde yapılacaktır.

4.1. 31.Madde Orman Köylerine İlişkin Tartışma

İstatistiki değerlendirmede, 31 madde köylerde yaşayan halkın, kente göç, ormanların korunması, orman yasasında kendilerini ilgilendiren konulardaki bilgileri, arkadaşlar arasındaki sohbetler, problemleri ve Orman İşletme Şefliği ve Müdürlüklerinden talepleri ile yaş grupları arasında bir bağıntıya rastlanmamaktadır. Diğer bir deyişle, bu köylerde yaşayan her yaşta insan yukarıda bahsedilen konularla ilgili hemen hemen aynı fikri taşımaktadır. 31.madde köylerdeki halkın problem ve arzuları benzerlik taşımaktadır. Ancak, 35 yaşına kadar olan grupta orman suçları çok düşük oranda iken, bu yaşta itibaren suçlarda bir artış göze çarpmaktadır.

Bu durum ormanların korunması konusunda genç neslin daha duyarlı olduğunu göstermektedir ki, bu ormanların geleceği açısından umut verici görünmektedir. Nitekim anketlerde genç nüfusun eğitim düzeyinin daha yüksek olduğu ve eğitim düzeyine paralel olarak ta orman tahripleri konusundaki halkın fikirlerinde önemli değişiklikler olduğu görülmektedir. Bu paralellik beklenen bir sonuçtur. O halde yapılacak yoğun bir halkla ilişkiler faaliyeti, halkın ormanların korunması ve ağaç sevgisi konularında çok etkili sonuçların alınmasını sağlayacaktır.

Halkın gelir düzeyi çok kötüdür. Halkın büyük bir bölümünün geliri 10 milyondan azdır. Türkiye'de kişi başına düşen gayri safi milli hasılanın 1991 yılında 2604 dolar olduğu düşünülürse, bu köylerdeki gelir düzeyinin ne denli az olduğu daha açık görülecektir(67). Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü bünyesindeki orman köylüleri orman işçiliğinde yeterince

işlendirilememektedir. İşletmenin üretim ve silvikültür faaliyetleri bu insanlara iş vermek için yeterli değildir. Ancak, burada ilginç olan yetersiz olduğu ifade edilen ormancılık faaliyetlerinde çalıştırmak üzere işçi bulmakta da güçlük çekilmesidir. Bunun sebebi, işin kısa süreli olmasından dolayı çalışanlara cazip gelmemesi olsa gerektir. Yörede orman işçiliği ile piyasada mevsimlik işin bulunduğu aylar aynı zamanlara rastlamaktadır ve çok kısadır. Bu durumda halk, ormancılık faaliyetlerine nazaran daha çok gelir elde ettiğini düşündüğü diğer iş kollarına kaymaktadır. Bu durumda ya ormancılık faaliyetlerini yılın bütün aylarına yayacak ve entansif bir çalışmayı sağlayacak bir teknolojinin seçilmesi veya ormancılık faaliyetlerinin dışında köylülerin işlendirilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Gelir düzeyinin düşüklüğü meslek farklılıklarından etkilenmemektedir. Bu köylerde hayvancılık, tarım ve orman işçiliği yapılmaktadır. Bu iş kollarının hiç biri ailelere yeterli gelir sağlamamaktadır. Gelir düzeyi kente göç fikri ve günlük sohbetler üzerinde farklılıklar meydana getirmemektedir. Her meslekten insanlar kentlere göç arzusundadır. Yörede gelir kaynakları oldukça kısıtlıdır.

Toprak yapısı tarıma elverişli değildir ve el sanatları gelişmemiştir. Son yıllarda Doğu Karadeniz Bölgesinde gelişmekte olan turizme paralel olarak, iç ve dış turistlere yönelik el sanatlarının teşvik edilmesi ve ORKÖY'un bu dallarda da kredi vermesinin temini gerekmektedir. Öğrenim düzeyi çok düşüktür. Anket sonuçlarından da anlaşılacağı üzere halkın yaklaşık %77'si ilkokul mezunudur. İlkokul mezunlarının oranındaki bu yüksek oranın nedeni ülkemizde ilk öğretimin mecburi olmasıdır. Ancak bu köylerin orta dereceli okulların bulunduğu merkezler uzak olması sebebiyle ilkokulu bitiren çocuklar daha sonraki öğretime devam edememektedirler. İstatistiki değerlendirmede, öğrenim düzeyinin, etkilendikleri kişiler, takip ettikleri medya araçları ve orman idaresinden istekleri üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Bu durum göstermektedir ki, orman içi köylülerine yönelik yapılacak halkla ilişkiler çalışmalarında, farklı öğretim düzeyindeki insanlara farklı araçlarla ulaşmanın halk üzerindeki etkisi çok sınırlıdır.

Köy yollarının kötü oluşu, ankete katılanların büyük çoğunluğunca en önemli sorun olarak görülmektedir. Hatta 31.madde orman köylülerinin gelir düzeyleri son derece düşük olmasına rağmen, çoğunluğun yol problemini daha öncelikli sorun olarak görmesi, halkın ihtiyaçlarının büyük bir bölümünü şehirden karşılaması, hastalarını hastanelere ulaştırmada güçlükle karşılaşmaları ve gurbetle sıkı ilişkili olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Yolların çoğunluğu dar, kasisli ve ham yol vasfındadır. Yol orman köylülerinin birinci derecede problemi olmaya devam etmektedir. Bu köylerin ana yollarının hızlı bir program dahilinde beton veya asfaltlanması bu insanların şehirle bağlantılarını ve ilişkilerini kuvvetlendirecektir. Şehirle olan sıkı bağıntı, onların teşebbüs fikri ve kültür düzeyleri üzerinde olumlu etki yapacaktır.

Köyden kente göç fikri çok yoğundur. Bunda gelir kaynaklarının yetersizliği ve çocuklarını okutma kaygısı önemli rol oynamaktadır. Orman içi köylerin çoğunluğunda toprak VII. sınıf olup tarıma elverişli değildir ve arazi çok sarpıtır. El sanatları gelişmemiştir. Çok sınırlı olan tarım alanlarında kendi ihtiyaçları için mısır, fasulye ve patates gibi ürünler yetiştirmektedirler. Ancak bu üretim gelir elde etmek bir tarafa yiyecek ihtiyaçlarını bile karşılamamaktadır. Özellikle, Çaykara ilçesinin köylerinde sık sık heyelan ve çığ olayları meydana gelmektedir. Bu köy halklarının bir kısmı geçmiş dönemlerde iskana tabi tutulmuşlardır.

Bütün bu olumsuz şartların yanı sıra, yöre halkının önemli bir bölümünün büyük şehirlere göç etmiş olması ve bu kişilerin mali durumlarının zamanla düzelmesi, köylerde kalan halkın da göç fikrini teşvik edici bir rol oynamaktadır. Göç nedeniyle hızla boşalan köylerde, emekli olan veya yaşlanan insanların özellikle son yıllarda geri dönmeye başlamasıyla özellikle yaz aylarında tekrar bir canlanma gözlenmektedir. Çaykara İlçesinin oldukça sarp olan Çamlıbel köyünde yol yapmakta olan yaşlı bir şahsa araştırmacı tarafından, buraya neden yol yaptıkları sorulduğunda, cevaben; " Uzun süredir İstanbul'da ikamet ediyorum. Ekonomik durumumda iyidir. Ancak artık köye dönme kararındayım dedi". Aynı şahsa niçin bu verimsiz topraklara dönüyorsun, madem ki mali durumun iyidir, daha güzel ve kentlere yakın bir köyde bir yer satın al ve oraya yerleş denildiğinde, cevaben; "ben oralarda rahat edemem,

burada doğdum burada büyüdüm, buradaki insanların hepsini tanıyorum ve iyi anlaşıyorum. Başka bir mahalde rahat ve huzurlu olamam” cevaplarını vermiştir.

Anket sonucundan anlaşılacağı gibi, yöre insanı yeni fikirlere zor alışabilmekte ve çekingen davranmaktadır. Ankette ;“fikrinizi değiştirmede sizi en çok etkileyen nedir?” sorusuna deneklerin %54.8 i doğru olduğuna inandığını fikirleri değiştirmem cevabı vermiştir. Bu cevap halkın dış etkenlere önemli ölçüde kapalı olduğunu göstermektedir. Bu şıkka en yakın olarak radyo ve televizyondan etkilenme gelmektedir ki bunun oranı da %19.5 dir. Daha sonra köy imamı ve öğretmeni gelmektedir. Sizin için en önemli devlet memuru kimdir sorusuna verilen cevaplardan da anlaşıldığı üzere orman içi köy halkı öğretmen ve imamı en önemli devlet memuru olarak görmektedir. Yaygın bir kanaat olan orman köylüsünün orman muhafaza memurunu en önemli devlet memuru olarak görme eğiliminin son yıllarda değişmekte olduğu görülmektedir. Bundan böyle orman köylüsünün bilinçlendirilmesi ve eğitimi için yapılacak halkla ilişkiler çalışmalarda öncelikle konunun imam veya köy öğretmenine izah edilmesi ve onların desteğinin alınmasının yararlı olacağı anlaşılmaktadır. Muhtarlara yönelik ankette muhtarların %66.6’sı köylüler üzerinde etkili olduğuna inanırken, köylüler üzerinde yapılan ankette muhtarlardan etkilenme oranı neredeyse sıfır olarak görülmektedir. Görüldüğü üzere orman içi köylüsü muhtarların fikirlerini benimsemede isteksizdir. Bu durum seçimle görev alan muhtarların taraftarları olduğu kadar rakiplerinin de olmasıdır.

Halkın çoğunluğu günlük sohbetlerde geçim konusunu konuşmaktadır. Genç nüfus ise ağırlıklı olarak futbol sohbetleri yapmaktadır. Halkın büyük bölümü kendileri ile ilgili orman yasasındaki maddeleri yeterince bilmemektedir. Bu durum yasaklarda olduğu kadar kendi faydalarına olan konularda da böyledir. Anket sonucunda yapılan istatistiki analiz sonucundan da anlaşıldığı üzere, her yaştan ve her öğretim düzeyinden orman köylüsünün bu konulardaki bilgisi çok sınırlıdır. Bu konuda bir iki örnek vermek gerekirse; Orman köylülerine verilecek zati ihtiyaçları verilmiş şekillerini düzenleyen orman yasasının 31,32 ve 33’üncü maddelerinin uygulanması hakkındaki yönetmelikte; “hak

sahibi istemesi halinde yapacak emval karşılığı idarece kendisine nakit olarak verilir.” ibaresi bulunmasına rağmen Sürmene Orman İşletme Müdürlüğünde bu güne değin hiç bir orman köylüsüne yapacak karşılığı ücret ödenmemiştir. Bu konuda halkın da talebi olmamıştır.

İkinci bir örnek ise; 6831 sayılı orman yasasına 2856 sayılı yasayla eklenen 5.cı madde hükmü gereğince çıkarılan ağaçlandırma yönetmeliğinde(68), “Gerçek ve Tüzel Kişilerce Yapılacak ağaçlandırmalar” başlığı altında özel ve tüzel kişilere bozuk orman sahalarında ve orman içi açıklıklarda özel orman tesis etme hakkı tanınmıştır. Ancak yine bu konuda da halkın hiçbir talebi olmamıştır. Halkın tamamına yakın kısmının bu haklardan haberi yoktur. Bu gibi konularda Orman İşletmesinin halkla ilişkiler ve dolayısıyla orman köylüsünün bilgilendirilmesi çalışmalarının son derece yetersiz olduğu söylenebilir.

Ankete katılanların yaklaşık %20’sinin herhangi bir orman suçundan dolayı daha önce mahkemeye sevk edildiği anlaşılmaktadır. Bu orana faili meçhul suçlar dahil değildir. Faili meçhul suçların da dahil edilmesi halinde bu oranın en az %50 lere varacağı tahmin edilmektedir. Bu durum daha çok yöre özelliğinden kaynaklanmaktadır. Yörede yerleşim çok dağınık ve ormanla iç içedir. Halk bir kaç nesilden beri ormanların bir kısmını sahiplenmekte ve bu yerleri kendi malı bilmektedir. Bu alanlarla ilgili halkın bazen zilliyeti bazen de tapusu vardır. Ancak tapuların çoğu 1945 yılında çıkan 4785 sayılı yasa ile iptal edilmiş olup iadeye tabi yerlerden de değildir(70.) Orman köylüsü bu alanlardan faydalanmak istediğinde Orman İşletmesinin müdahalesi ile karşılaşmaktadır. Orman içinde oturan halk cüz’i de olsa bilhassa yakacak oduna ücret ödemek istememekte, bazen de Orman İşletme Şefliklerince verilen ihtiyaç miktarı yeterli olmamaktadır. Dolayısıyla bu çelişkiler halkı suç işlemeye sevk etmektedir.

Orman içi köylüsüne göre orman tahribinin nedeni olarak, birinci sırada ağaca olan ihtiyacın artması görülmekle beraber, %30.8 oranındaki katılımcının orman tahrip nedeni olarak, “mevcut orman yasalarını görmesi” üzerinde durulması gereken bir konudur. Yukarıda da izah edildiği üzere, şu anda yürürlükte olan orman yasasıyla halkın atadan beri sahiplendiği ve

kendinin bildiği orman alanları devlet eline geçmiştir. Yöre halkı bu durumu kabullenmek istememektedir. Bu durum orman kadastro çalışması yapılmak istenen köylerde karşılaşılan tepkiden de anlaşılmaktadır. Son yıllarda yapılmak istenen kadastro çalışmalarının çoğunluğu "orman kadastro istemiyoruz" şeklinde tepki gösterilerek orman köylüsü tarafından engellenmiştir. Orman-halk ilişkilerinin düzelmesi açısından yöreye özgü olmak üzere halk lehine bazı düzenlemelerin bir an önce yapılması faydalı olacaktır.

Ankete katılan deneklerin yalnızca %19.7'sinin ormanların daha iyi korunması için şu an ki sistemin devamını önermesi de üzerinde durulması gereken bir husustur. Orman köylüsünün önemli bir bölümü ormanların yeterince korunmadığı kanaatinde ve ormanların ya özelleştirilmesini veya ormanların korunması için ayrı bir kurum kurulmasını önermektedirler. Aslında koruma hususunda Orman İşletmesi personeli de şikayetçidir ve bazı yeniliklerin getirilmesi taraftarıdır. Ormanları korumakla görevli personelin sosyo-ekonomik durumu iyi değildir. Telsiz, araç, kıyafet ve silah gibi araç gereçler yetersiz kalmaktadır. Korumanın Orman İşletme Şefinin sorumluluğundan çıkarılarak, yerine Orman İşletme Şeflikleri bünyesinde tamamen korumaya yönelik ayrı bir birimin kurulması ve bu ekibin yeterli teçhizat ve yetkilerle donatılmasının uygun olacaktır.

4.2. 32.Madde Orman Köylerine İlişkin Tartışma

32 Madde köylerde yaş grupları ile arkadaş sohbetleri, orman yasasında orman köylerine yönelik maddeler hakkında halkın bilgisi, orman idaresinden istekleri ve ormanların korunması konularında önemli farklılıklar yoktur. Orman idaresinden istekler; orman kadastrounun yapılması, eskiden beri sahiplendikleri arazilerin kendilerine verilmesi ve ağaçlandırmanın hızlandırılması konularında yoğunlaşmaktadır. Orman bitişiği köylerde son dönemlerde hızlı orman tahribi sonucu ormanlık alanların azalması beraberinde halkın tepkisini getirmiş ve halk artık ağaçlandırmanın önemini yavaş yavaş kavramaya başlamıştır. Bu durum son yıllarda halkın Orman İşletmesinden talep ettiği fidan sayısındaki artıştan da anlaşılmaktadır. Sohbet konuları esas

olarak futbol, geçim ve ülke problemleridir. Futbol yöredeki kent, kasaba ve diğer köylerde olduğu gibi orman bitişiği köylerin de vazgeçilmez konu başlıklarından birini oluşturmaktadır.

32.madde orman köylerinde genç nüfusun tamamına yakını, 36 yaş üstünün ise %60'ı göçü düşünmektedir. Gerçekten de Orman bitişiği köylerde nüfus hızla azalmaktadır. Yaz ayları hariç artık bu köylerde genç nüfusu bulmak pek mümkün değildir. Okullardaki öğrenci sayısı o kadar azalmıştır ki, bu yüzden okulların bir kısmı kapatılarak ve öğrenciler daha büyük merkezlere topluca taşınmak suretiyle öğretim devam ettirilebilmektedir. Halkın göçünde en önemli etkenler gelir yetersizliği ve öğretim kaygılarıdır.

Aylık net gelir bu kesimde ağırlıklı olarak 11-20 milyon arasındadır. Bu geçinme standardının altındadır. Orman bitişiği köylerde meslek grupları arasında gelir düzeyi açısından önemli farklılıklara rastlanmamaktadır. Ankete katılanların gelir düzeyleri ile, orman idaresinden istekleri arasında da bir bağıntı yoktur ve bu istekler orman yapılması, eskiden beri sahiplendikleri ve kendilerinin olduğuna inandıkları ormanlık alanların kendilerine verilmesi ve ağaçlandırmanın hızlandırılması konularında yoğunlaşmaktadır. Orman köylüleri genellikle orman kadastrounun köylerinde çalışması taraftarı değildir. Ancak ankette orman kadastrou yapılmasını birinci öncelikte düşünenlerin oranının %32 dir. Aradaki çelişkinin nedeni, orman kadastrou isteyenlerin tamamının 50 yaş altında olmasıdır. Ormanlık alanları satın alanlar genellikle 50 yaş üstüdür ve bu insanlar satın aldıkları ormanların devlete kalmasına razı olmamaktadırlar.

Halk genellikle tarım, hayvancılık ve ticaretle uğraşmaktadır. Orman işçiliğinde çalışanların oranı 31.madde köylülerine göre çok azdır. Tarım alanları genelde çay ve fındıktan oluşmaktadır. Sebzeçilik ve tahıl ekimi çok düşük düzeydedir. Mısır ekimi yalnızca ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılmaktadır. Hayvancılık ise, ahırlarda beslenen birkaç adet büyük baş hayvandan oluşmaktadır.

Orman bitişiği köyler orta dereceli okulların bulunduğu merkezlere daha yakın olduklarından, bu köylerde orta ve lise mezunlarının sayısı bir hayli yüksektir. Orta dereceli okul mezunlarının orman kadastrounun yapılması ve

ağaçlandırmanın hızlandırılması taleplerine karşın, okur-yazar olmayanlar ile ilkokul mezunları daha ziyade, eskiden beri sahiplendikleri ormanların kendilerine verilmesini talep etmektedirler. Orman kadastro çalışmaları orman bitişiği köylerde daha çok tasvip görmektedir.(Tablo 32-50) Dolayısıyla bu çalışmaların 32.madde orman köylerinden başlatılması uygun olacaktır.

Bu köylerin yolları genelde stabilize olup, son yıllarda yolların bazı bölümleri beton yapılmıştır. Dolayısıyla da ankette de görülebileceği gibi, yol istekleri 31. madde köylere nazaran daha azdır. Orman bitişiği köylerde, yol; önceliğini ağaçlandırma ve kadastro çalışmalarına bırakmıştır. Ancak, gelir yetersizliği hala birinci sorun olmaya devam etmektedir.

Ankete katılanların çoğunluğu orman tahribinin esas nedeni olarak mevcut orman yasalarını göstermektedirler. Gerçekten de son 60 yıl içerisinde defalarca değiştirilen ve revize edilen orman yasaları, maalesef özellikle Doğu Karadeniz Bölgesinde orman tahribine sebebiyet vermiştir. Bazen halkın tapusuyla satın aldığı ormanlık alanlar, tapular geçersiz kılınarak halkın elinden alınmış, bazen de ormanlık alanları açmak suretiyle tarla, çay veya fındık bahçesi haline getirenlere af çıkarılmıştır. Bu çalışmalar orman-halk ilişkilerini olumsuz yönde etkilemiş ve yörede orman tahribinin esas nedenlerinden biri olmuştur. Halbuki, halkın desteği sağlanmazdan başarılı bir ormancılık faaliyetinden bahsetmek mümkün değildir.

Halk ülke genelinde olduğu gibi, medya aracı olarak radyo ve televizyonu takip etmeyi tercih etmektedir. Dolayısıyla yapılacak halkla ilişkiler çalışmalarında bu medya araçlarının kullanımına öncelik verilmelidir. Bu konuda son yıllarda yaygınlaşan yerel radyo ve televizyonların özellikle yoğun olarak kullanılması gerekmektedir.

4.3. 31. ve 32. Madde Orman Köyleri Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklara İlişkin Tartışma

31 ve 32 Madde orman köylerinde yaşayan halka uygulanan anketlerin değerlendirilmesi sonucunda şu farklılıklara rastlanmıştır.

-31 madde köylerde aylık gelir düzeyi ağırlıklı olarak 10 milyondan az iken, 32 madde köylerde 10-20 milyon arasındadır. 32 madde köyler genelde

sahile daha yakın, arazisi daha verimli ve dolayısıyla çay ve fındık alanlarının bulunduğu yerlerdir. Her ne kadar çay ve fındık bu köylerde düşük rakımlı yerler kadar verimli değilse de, gelirin önemli bir miktarını teşkil etmektedir. 31.Madde köylerin çoğunluğunda çay ve fındık tarımı yoktur ve halk bu gelirden mahrumdur.

- 31.Madde köylerde orman işçiliği ve hayvancılık; 32.Madde köylerde yerini ağırlıklı olarak tarıma ve bir miktar da ticarete bırakmaktadır.

- En önemli sorun olarak; orman içi köylerde yolun yetersizliği belirtilirken, orman bitişiği köylerde gelirin yetersizliği en önemli sorun olarak görülmektedir. Esasen, 31.Madde köylerdeki gelir düzeyi 32.Madde köylerinin altındadır. Ancak halk şehirle bağlantısını ekonomik durumundan daha ön planda mütalaa etmektedir.

- Hem 31 hem de 32.madde köy halkının çoğunluğu göç etme eğilimindedir. Ancak 31. Madde köylerde her yaşta insanların bir bölümü göç etmek istememekte olduğu halde, 32.madde köylerde 35 yaş altı grupta hemen herkes göç etmeyi düşünmektedir. Bunda gelir yetersizliğinin yanı sıra, köy halkının büyük kentlerdeki akrabaları nedeniyle de göç isteğinde artış meydana gelmektedir.

- "Sizin için en önemli devlet memuru kimdir" sorusuna hem 31 hem de 32.Madde köylüleri büyük bir çoğunlukla imam ve öğretmen cevabı vermiştir. Ancak, 32.Madde köylerinde yapılan ankette bu soruya Orman Muhafaza Memuru cevabı verenlerin oranı sadece %2 iken, bu oran 31.Madde köylülerine yönelik ankette %15 dir. Aslında, orman içinde yaşayan halk için bu sonuç normaldir.

- Orman suçu işleme oranları her iki grup köyde de aynıdır.

- 31.Madde köylülerinin orman işletmelerinden öncelikli isteği eskiden beri sahiplendikleri ormanların kendilerine verilmesi olduğu halde, 32.Madde köylerde ağaçlandırmanın hızlandırılması ve orman kadastrosunun yapılması istekleri de ön plana çıkmaktadır.

- 32.madde köylüleri ormanların tahrip nedenini genelde mevcut orman yasalarına bağlarken, 31.Madde köylüleri ağaca olan ihtiyacın çoğalmasını neden olarak göstermektedirler. Bunun nedeni orman yasalarındaki

değişikliklerin 32.Madde köylerindeki orman azalmasında daha çok rol oynadığına inanılmış olmasıdır.

-32.Madde köylerinde ankete katılanların %44.8'i ormanların daha iyi korunabilmesi için ayrı bir kurumun kurulması gerektiğini belirtirken, 31.Madde köylerinde ankete katılanların %34.5'u ormanların özelleştirilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

4.3. Ormancılık Faaliyetlerinde Vahidi Fiyatla Çalışan İşçilere Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma

Anket sonucunda orman işçiliğinde çalışan deneklerin tamamına yakınının çalıştığı yöreden olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Arsin, Çaykara ve Sarıçam Şefliklerindeki ormancılık faaliyetlerinde yöreden işçi bulmak mümkün iken, Araklı ve Of İşletme Şefliklerinde işçi bulmakta güçlük çekilmektedir. Bunun en önemli nedeni, ormancılık iş kolunda çalışacak işçilere sürekli ve yeterli iş verilememesidir. Daha önceki yıllarda 4-5 adet olan faal orman kooperatifi sayısı son yıllarda bire düşmüştür.

Öğrenim düzeyi ile değerlendirme, verimlilik ve değer kaybı ilişkisine rastlanmamıştır. Bunun nedeni, orman işçilerinin yaptıkları işle ilgili sık sık eğitime tabi tutulmamalarıdır. Kalifiye işçi yeterli değildir. Eğitim yaptırılması halinde öğrenim düzeyi ile değerlendirme ve verimlilik arasında bir ilişki kurulabilecektir. Orman İşletmeciliği bir açık alan işletmeciliği olduğundan orman işçileri de farklı yerlerde, farklı şartlarda ve farklı zorlukta olmaktadır. Her şeyden evvel, çok geniş yayılış alanında, farklı çalışma şartlarında, hangi işgücünün; nerede, ne zaman ve ne kadar kullanılacağını iş-zaman analizleri ve zaman etütleri ile tespit edilmesi gerekir(71).

Yörede halk ormancılık çalışmalarını tali iş olarak görmektedir. Genelde Ormancılık faaliyetleri ile köylülerin çayır kesme, çay kesme ve fındık toplama gibi faaliyetleri aynı zamana rastladığından, halk öncelikle kendi işini yapmakta, arda kalan zamanda ormancılık faaliyetlerinde çalışmaktadır. Öte yandan, ormancılık faaliyetlerinde çalışan kişiler bu faaliyetlerden geçimlerini temin edecek ölçüde gelir elde edememektedirler. Orman işletmelerinin vahidi

fiyatla çalıştırdıkları işçilere daha uzun süreli iş temini yoluna gitmeleri gerekmektedir. Bu işçilere sürekli iş, farklı ormancılık faaliyetlerinden zamanı uygun olanların aynı kişilere yaptırılması veya işçilere sertifika verilerek sertifikasızlara iş verilmemesi ile temin edilebilir.

Ankete katılanların %80'i vahidi fiyatla çalışmanın ne demek olduğunu bilmemektedir. Bu işçilerin önemli bir bölümü birim başına alacağı ücreti bilmeden işe başlamaktadır. Orman işçiliği kaza riski yüksek iş kollarındandır. Ancak bu işçilerin sigortası yoktur. Ankette sorulan " ücretlerinizden %20'lik bir kesinti yapılmak suretiyle elde edilecek gelirle sosyal güvenceye kavuşmak ister misiniz sorusuna ankete katılanların %80'i evet iyi olur cevabı vermiştir. Diğer bir deyişle, işçiler zaten yetersiz olan işçilik ücretlerinden sigortaya kavuşmak şartıyla kesintiye razıdırlar. Zaten sosyal güvencesi olmayan işçilerin verimli olması da beklenemez.

İşletme bünyesinde ormancılık işinde çalışan işçilerin teknik bilgileri yetersizdir. Ankete katılan işçilerin %72'si yaptığı işle ilgili ya hiç teknik bilgiye sahip değildir, ya da biraz bilgiye sahiptir. Olağan kontrollerin dışında biri işe başlamadan, biri de iş sezonunun ortasına rastlayacak bir zamanda programlı eğitimler düzenlenmelidir. Bu durum önemli ölçüde değer kaybına sebebiyet vermektedir. Ağaçlar yanlış devirmeden dolayı çatlamakta, yüksek kesilmekte veya başka bir ağacın kırılmasına sebebiyet vermektedir. Üretim işinde sürekli çalışan yalnızca Arsin Orman İşletme Şefliğinde faaliyet gösteren Kılıçlı Orman Kooperatifi üyelerinin bir ölçüde kalifiye olduğu söylenebilir. Diğer şefliklerde çalışan işçiler hemen hemen her yıl değiştirilmek zorunda kalmaktadır. Bunun nedeni ormancılık faaliyetlerinde işin yapılmasında bulunduğu mahallin insanlarına öncelik tanınmasıdır. Böylece sürekli farklı yerlerdeki çalışmalara farklı işçi bulunması gerekmektedir. Bu durum yukarıda da bahsedildiği üzere sertifikalı işçi uygulaması ile aşılabilir. Yalnız bu durumda orman köylülerinin mağdur edilmemeleri için, işçilerin orman köylerinden olması şartının aranması gerekmektedir.

Anket sonuçları khi-kare metoduyla istatistiksel değerlendirmeye tabi tutulduğunda; teknik bilgi ile değerlendirme arasında ilişkiye rastlanmaktadır. Teknik bilgisi yeterli olanların aynı zamanda emval değerlendirmesini de iyi

yaptıkları anlaşılmalıdır. Biraz bilgililer ise elimden geleni yapıyorum demiştir. Esasen, elimden geleni yapıyorum demek yeterli değildir. Çünkü bu cevabı verenlerin emvalleri iyi değerlendiremediklerini düşünmek yanlış olmaz. Burada yukarıda belirtildiği üzere eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Teknik bilgi ile kesilen ağaçları boylama işlemi arasında da ilişki mevcuttur. Bilgisi yeterli olanlar boylamayı görevli memurun yaptığını belirtirken, teknik bilgisi az olanların çoğu boylamayı kendisinin yaptığını ifade etmiştir. Başka bir deyişle, kalifiye işçilerin daha bilinçli davrandıkları görülmektedir. Anket uygulanan işçilerin yaklaşık %26'sı boylama işleminin görevli memur tarafından yapıldığını belirtmelerine rağmen, İşletme dahilindeki istihsal faaliyetlerinde yapılan gözlemlerde bu oranın çok daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bunun nedeni ankete katılanların memurların aleyhine olacak cevaplardan kaçınmaları olsa gerektir.

Teknik bilgi ile değer kaybının nedenlerine verilen cevaplar arasında da ilişkiye rastlanmıştır. Bilgisi yeterli olanlar genellikle hatalı boylamayı değer kaybının en önemli nedeni olarak görürken, bilgisi yeterli olmayanlar değer kaybını sürütmeye bağlamaktadır. Boylamadan dolayı önemi ölçüde değer kaybının olduğu bir gerçektir. Yukarıda da belirtildiği üzere boylama genelde işçi tarafından yapılmaktadır ve işçi işletmenin arzu ettiği boyları değil, sürütme ve yüklemeye kolaylık sağlayacak şekilde boylama yapmayı tercih etmektedir. Yörede ormanlar sarp ve yollardan uzak yerlere çekilmiştir. Dolayısıyla sürütme mesafesi yer yer 1500 metreye ulaşmaktadır. Bu durum rampaya indirilen emvallerin liflerinin ayrılmasına ve çatlamalarına neden olmaktadır. İşletme bünyesindeki istihsal faaliyetlerinde, mümkün olan yerlerde havai hattan faydalanılması uygun olacaktır.

Anket sonuçlarına göre, işçilerin çalışmalarını olumsuz yönde etkileyen en önemli etken çalışma karşılığı ücretlerin zamanında verilmemesidir. Son yıllarda ithal yoluyla ülkemize bol miktarda ve ucuz tomruk ve kereste girmektedir. Bu durum İşletmenin emval satışını olumsuz yönde etkilemekte ve değerinin altında satışların oluşmasına neden olmaktadır. Üretilen emvallerin satışında da güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bütün bunlar ormancılık faaliyetlerinde çalışan işçilerin ücretlerinin ödenmesinde aksamalar meydana

getirmektedir. Ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçilere, verilen işi zamanından önce bitirmeleri halinde prim verilmesi yoluna gidilmelidir. Ayrıca hakedişlerin ödenmesinde bu işlerde çalışan işçilere öncelik tanınmalıdır.

Çalışmaları olumsuz etkileyen ikinci önemli faktör ise hava şartlarıdır. Yörede yaz aylarında bile yağmurlu gün sayısı bir hayli fazladır. Vahidi fiyatların tespitinde hava şartlarının da göz önünde tutulması ve gerekli fiyat farkının verilmesi gereklidir.

Ankete katılanlar ağırlıklı olarak, Orman İşletmesi personeli ile iyi diyalog kurabildiklerini bildirmelerine rağmen, yalnızca %19'u personel sosyal problemlerimizle ilgileniyor demektedir. İşletmelerin bünyesinde halkla ilişkiler uzmanının ve işçilerin sosyal problemleri ile ilgilenecek bu konuda deneyimli birimlerin bulunmaması işçi-orman idaresi ilişkilerinin sağlam temellere oturtulamamasının önemli bir nedenini oluşturmaktadır.

Ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçiler iş güvenliğini oluşturacak teçhizat ve malzemeleri yoktur. Zaten çalışmalarının karşılığını yeterince alamadığını düşünen işçiler kullanmaları gereken kask, dayanıklı ayakkabı, eldiven gibi malzemeyi almamaktadır. Gençlik ve kültür bakımı uygulamalarında dahi işçiler eldiven kullanmamaktadır. Eldiven kullanarak sökmeleri gereken böğürtlen gibi diri örtüleri nacak ile kesmektedir. Bu durum ya fidan zayıfına neden olmakta yada her yıl daha fazla gelen diri örtü ile mücadele edilmesini gerektirmektedir. Bu tip malzemenin işçilere Orman İşletmelerince verilmesi, verimliliği olumlu yönde etkileyecektir.

4.4. Örgüt İçi Personele Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma

Örgüt içi personele yönelik anketlerden, memur ve işçilere yönelik yapılan anket değerlendirildiğinde ; Ankete katılanların %71'i mesleklerinin toplum içinde saygı görmediğini belirtmiştir. Özellikle orman muhafaza memurlarını kılık kıyafet ve teçhizatı ile ücretlerinin bu personeli onurlandıracak seviyede olması gerekmektedir. Orman köylülerine yapılan anketten de

anlaşılacağı üzere, orman köylüsünün orman idaresi personeline olan tavrında, özellikle son yıllarda olumsuz bir yaklaşım gözlenmektedir.

Hizmet içi eğitimin yetersiz olduğu, personelin çoğunlukla eski uygulamalara bakarak veya bir başkasına sorarak bilmediği konuları öğrenmeye gayret ettiği anlaşılmaktadır. Bu durum yanlış olan bazı uygulamaların devamına neden olmaktadır. Çalışanlar, sosyal problemlerinin çözümünde amirlerinden yeterli yardımı göremediklerini belirtmektedirler. İşletme bünyesinde, çeşitli faaliyet konularında, yılın belli zamanlarında eğitim seminerleri tertip edilerek, personelin bilgi eksikliği giderilmelidir. Bu seminerlerin müsait zamanlarda arazide yapılması uygun olacaktır.

İşletme Müdürlüğü ve İşletme şefliklerinde çalışan personelin tamamı halkın talepleri karşısında yardım etmeye çalışıyorum cevabını vermiştir. Yukarıda belirtilen birimlerde genel olarak halkın talepleri olumlu karşılanmakta ve yardım edilmeye çalışılmaktadır. Bu konuda Orman İşletmesi ve şefliklerinin halkla olan münasebetlerinin diğer kamu kurumlarından daha iyi olduğu söylenebilir.

Personelin %80'i amirleri tarafından yeterince takdir edilmediği kanaatindedir. Takdir edildiğini söyleyenlerin de %91'i takdir şeklinin sözlü olduğunu ifade etmektedir. Orman İşletmelerinde takdir mekanizmasının iyi işlediği söylenemez. Amirlere uygulanan ankette de takdir mekanizmasının iyi işlemediği anlaşılmaktadır. Yani bu konuda personelin şikayetçi olduğu amirler de aynı şeyden şikayetçidirler. Ödül ve takdir mekanizmasına işlerlik kazandırılması, işletmenin veriminde önemli ilerlemeler kaydedilmesini sağlayacaktır.

Orman-halk ilişkilerinin durumunu anlamak amacıyla sorulan "halka yönelik çalışmalarda adil davranıldığına inanıyor musunuz sorusuna hayır ve bazen cevabı verenlerin oranı %67.5'dur. Bu oran oldukça yüksek olup üzerinde hassasiyetle durulması gereken konuların başında gelmektedir. Amirlere uygulanan ankette hayır cevabı verilmemiş, ancak bazen diyenlerin oranı %43 oranındadır. Görüleceği üzere amirler halka karşı daha adil davranıldığı kanaatindedirler. Halkla ilişkilerde başarının anahtarı halka güven vermektir.

Halk güven duyduğu çalışmalarını destekleyecek ve sonuçta işletmenin verimliliği artacaktır.

Özetle, Sürmene Orman İşletme Müdürlüğünde örgüt içi personelin birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinin iyi durumda olduğu söylenebilir. Ancak, personelin hizmet içi eğitimi yeterli değildir ve personel de sürekli daha iyi olma arayışında görülmemektedir. Hizmet içi eğitimin amirler için de yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

4.5. Belediyelere Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma

Belediyelere uygulanan anket sonuçları değerlendirildiğinde; katılımcıların % 60'ının şehir içi ağaçlandırmayı yetersiz bulduğu, %61 inin hiç ağaç dikmediği ve şehir içine dikilen ağaçların genellikle çam, ıhlamur, akasya, çınar ve kızılğaç fidanlarından oluştuğu görülmektedir. Yörenin yeşilliklerle kaplı olması belediyelerin ağaçlandırmayı ikinci planda tutmalarına neden olmaktadır. Halbuki şehir merkezlerindeki ağaç miktarı oldukça azdır.

Belediyeler-Orman idaresi ilişkileri genellikle iyidir. Belediyelere yapılan tahsislerinin son yıllarda kaldırılmasıyla belediye ile olan ilişkilerde bir azalma meydana gelmiştir. Ağaçlandırma faaliyetlerinde önemli bir rol üstlenebilecek olan belediyeleri henüz bir ağaçlandırma bilincinde olmadıkları anlaşılmaktadır. Belediyeler ağaçlandırmayı en iyi Orman Bakanlığı'nın yapacağı kanaatinde. Halbuki 1995 tarihinde çıkan 4122 numaralı yasa; "belediyeler sınırları içerisinde mücavir alanlarda, kendilerine ait veya tahsis edilen, izin verilen, irtifak hakkı tesis edilen yerlerde ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışması yapar ve "Belediye Ormanları" kurar. Bu sahaların bakım, koruma ve işletmesini yapar ve yaptırır." ibaresi bulunmaktadır(72). Ancak, belediyelerin henüz bu faaliyetlere yeterince eğilmedikleri görülmektedir.

Belediyelerde bu bilincin oluşması için, orman idaresinin belediyelere yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerinde bulunması faydalı olacaktır. Belediyelerle işbirliği yaparak, yılda bir iki defa belediye meclis

çalışmaları esnasında üyelere, ağaçlandırma, orman yangınları, sebepleri ve alınacak önlemler hakkında bilgi verilmelidir. Ayrıca, orman yangınlarında belediyelerin söndürme çalışmalarına katkıları değerlendirilmelidir.

4.6. Orman Köyü Muhtarlarına Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma

Orman köyü muhtarlarına yönelik olarak hazırlanan anket değerlendirildiğinde;

Ankete katılanlar halkın eğitimi ve bilinçlendirilmesinde etkili olduklarını belirtmektedirler. Ancak, orman köylülerine yönelik yapılan ankette katılımcıların çoğunluğu köy muhtarının fikirlerinden etkilenmedikleri görülmüştü. Orman köylülerine yönelik yapılacak halkla ilişkiler faaliyetlerinde köy imamı ve öğretmenin yanı sıra muhtar ve azalarında öncelikle bilgilendirilmesi ve desteklerinin sağlanması çalışmanın başarısını artıracaktır.

Orman işletmesi personelinin köy muhtarlarının köyle ilgili problemlerin çözümünde yardımcı oldukları anlaşılmaktadır. Bu beklentilere uygun bir sonuçtur. Çünkü orman işletmesi ve şefliği personeli köyün temsilcisi olan muhtarın getirdiği önerileri ve istekleri daha çok çözümlene eğilimi içerisindedir. Orman idaresi personeli halkın tek tek müracaatından ziyade halkın isteklerinin tek elden kendilerine ulaştırılmasının zaman kaybını önlediği ve çözümü kolaylaştırdığı kanaatindedir.

Yine ankete katılanların tamamına yakını ormancılık faaliyetlerinin başarısı açısından halkla ilişkiler çalışmalarının mutlaka gerektiği kanaatindedir. Katılımcıların %47 ye yakını orman işletmelerinde bir halkla ilişkiler uzmanının bulunması gerektiği düşüncesindedir. Orman işletmelerinde bir halkla ilişkiler uzmanının bulunması, bulunamadığı hallerde bazı personelin (İşletme müdürü, müdür yardımcısı ve işletme şefinin mutlaka) halkla ilişkiler eğitiminden geçirilmesi gerekmektedir. Şu anda işletmede personelin halkı dinleme ve sorunlarına eğilme faaliyetleri iyi durumdadır.

Ancak halkla ilişkiler fonksiyonunun bir parçası olan halkın bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi çalışmaları yetersiz düzeydedir.

Köy muhtarları, orman yasasına göre suç sayılan eylemler ve orman yasasının kendilerine verdiği yetki ve sorumluluklar hakkında yeterli bilgiye sahip değildirler. Özellikle orman köyü muhtar ve azalarının orman işletmesince, bir program dahilinde eğitime tabi tutularak bilgilendirilmeleri ormancılık faaliyetlerinin yürütülmesinde önemli oranda fayda sağlayacaktır.

Muhtarların çoğunluğu orman işletmesinin ormanların korunmasında yeterince etkili olamadığı kanaatindedir.

4.7. Marangozhane ve Hızar Atölyesi Sahiplerine Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma

Hızar atölyeleri ve marangozhane sahiplerine yönelik yapılan anket çalışmasının değerlendirilmesinde;

Yörede faaliyet gösteren hızar atölyeleri ve marangozhaneler ağırlıklı olarak kestane ve kızılğaç biçmekte ve kullandıkları emvallerin çoğunluğunu tapulu kesimlerden almaktadırlar. Sürmene Orman İşletmesinin kızılğaç ve kestane üretimi yok denecek kadar azdır. Ayrıca ihaleye çıkarılan partilerin büyüklüğü yörede bu işle iştigal eden kişilerin alım gücünün üzerindedir. Dolayısıyla bu Atölye ve marangozhane sahipleri Orman İşletmesinin ihalelerine rağbet etmemektedirler.

Ankete katılanlar genellikle tapulu kesimlerden elde edilen emvalleri kullandıklarından, orman idaresiyle sıkı bir ilişki içerisindeyler. Bu kişiler orman işletmesinden tahsis bedeli ile emval almak eğilimindedirler. Orman işletmelerinin küçük ölçekli Atölyelere belli oranlarda emval satış imkanı olmasına rağmen, bu yetki fazla kullanılmamaktadır. Bunun nedenlerinden biri Atölye ve marangozhane sahiplerinin bu satış şekli hakkında bilgi sahibi olmamaları ve dolayısıyla talepte bulunmamalarıdır. Asli ve tali ürünlerin alıcılarının belli aralıklarla bir araya toplanarak, hem orman idaresi personeli ile tanışmalarının sağlanması ve hem de her iki tarafı ilgilendiren konularda

bu kişilere bilgi verilmesi faydalı olacaktır. Bu kesimle olan ilişkilerin iyileştirilmesi koruma faaliyetlerine de olumlu etki yapacaktır.

4.8. Kereste Tüccarlarına Uygulanan Ankete İlişkin Tartışma

Kereste tüccarlarına yönelik hazırlanan anketin değerlendirilmesinde ise; İşletmedeki danışmanın genellikle iyi hizmet verdiği anlaşılmaktadır. Ancak ankete katılanların bir bölümü danışma hakkında hiç bir bilginin yok cevabı vermiştir. İhaleye gelen tüccarlar genellikle daha önce işletmenin ihalelerine katılan kişilerdir ve danışmaya uğrama ihtiyacı hissetmemektedirler.

Tüccarların %50'sinden fazlası, ihalesine girecekleri emvalleri görmeye orman işletmesinin yeterince katkısı olmadığını belirtmektedirler. Tüccarlara işletmeden yeterli bilgi verilmekle birlikte, alıcıların işletme imkanları ile depolara götürülme ve yanlarına kılavuz verilme işlemi pek yapılmamaktadır. İhaleye katılmak isteyen veya emvalleri görmek isteyen müşterilere araç tahsis edilmesi ve bir kılavuz verilmesi satışları olumlu yönde etkileyecektir. Unutulmamalıdır ki özel sektör işletmecileri ihale öncesi bu gibi faaliyetleri mutlaka yapmaktadırlar.

Yöredeki Atölye ve marangozhane sahiplerinin aksine, ihaleye gelen tüccarlar genellikle sarıçam ve ladin emvallerini tercih etmektedir ve aldıkları emvallerin çoğunluğunu orman işletmelerinden karşılamaktadırlar. Tüccarlar ile yapılan ikili görüşmelerde tüccarlar, pazar payı bulunmayan boylarda tomruk üretiminin kendilerinin alımlarını olumsuz yönde etkilediğini, depolarda aldıkları emvallerin yüklenmesinde zorluklarla karşılaştıklarını belirtmektedirler. Ankete katılanlar alımlarını olumlu yönde etkileyen en önemli etken olarak, deponun asfalt kenarında olmasını göstermektedirler. Tüccar asfalta ve sahile uzak depolardan aldığı emvali istediği zaman alamayacağı kaygısı içerisinde. Yörenin iklim şartlarının da bunda rolü büyüktür.

Orman işletmesinin ihaleye katılan kişileri ihale öncesinde ağırlamasının emval satışlarını olumlu yönde etkileyeceği anlaşılmaktadır. Ağırlama yapılabilmesi için işletmelere temsil ve ağırlama giderleri için belli miktarlarda ödenek verilmesi gerekir. Bu ödeneklerle müşteriler ağırlanmalı, varsa işletme

misafirhanelerinde, yoksa otellerde kalmaları için gerekli yardımlar yapılmamıştır. Tüccarların çoğunluğu karşılaştıkları sorunları orman işletmesi yetkililerine ilettiklerinde, personelin konu ile ilgilenerek sonuçlandırdıklarını ifade etmektedirler. Ancak katılımcıların %33.3'ü orman işletmesine ilettikleri konularla yeterince ilgilenilmediği kanaatinde olup, bu oran oldukça yüksektir. Günümüzde orman işletmelerindeki pazarlama ve satış işlemlerinin özel sektör zihniyetiyle yapılması kaçınılmaz olmaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü bünyesindeki 31 ve 32. Madde orman köylüleri, Ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçiler, Orman köyü muhtarları, Atölye ve marangozhane sahipleri, Orman İşletmesinden mal alan tüccarlar, Belediyeler ve Örgüt içi personele (amirler, memurlar) uygulanan anket sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, İşletme Müdürlüğü bünyesindeki bu kesimlerin problemleri, Orman İşletmesinden istekleri, şu an ki uygulamalar ve sonuçları ile bundan böyle yapılacak halkla ilişkiler faaliyetlerinin yönü hakkında bir yargıya varmak mümkündür.

Orman köylülerine orman içi ve dışı şeklinde uygulanan iki anketin değerlendirilmesi sonucunda;

1- Ailelerin net gelirinin çok düşük olduğu görülmektedir. Ortalama aylık net gelir 31. madde orman köylerinde 10 milyondan az, 32. madde orman köylerinde ise 10-20 milyon arasındadır. Bu miktar ülke ortalamasının çok altındadır. Türkiye'de kişi başına düşen gayri safi milli hasılanın 1991 yılında 2604 dolar olduğu düşünülürse, bu köylerdeki gelir düzeyinin ne denli az olduğu daha açık görülecektir(58). Orman köylerindeki bozuk ekonomik durumun düzeltilmesi için somut adımlar atılmalıdır. Orman İşletmelerinin asli ve tali orman ürünlerinden elde ettikleri gelirin bir bölümü bu köylerin bütçelerine aktarılmalıdır. Bu köylerdeki halk yeni oluşumlara soğuk baktığından, orman köylüsünün kalkındırılmasını amaçlayan çalışmaların özellikle üzerinde durulması ve takibi gerekmektedir. Yapılacak örnek projelerin başarısız olmaması için azami dikkat gösterilmelidir.

2- Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü dahilindeki orman köylerinde halk genellikle tarım ve hayvancılık yapmaktadır. Ancak bu iki çalışma da yetersiz kalmaktadır. Tarım yapılan araziler genellikle VII. sınıf olup, esasen bu araziler tarıma uygun değildir. Hayvancılık ise, ailelerin genellikle ihtiyacını karşılamak üzere besledikleri birkaç adet büyük baş hayvandan ibarettir. Bu köylerde tarımı geliştirme imkanları oldukça sınırlıdır. Ancak, hayvancılığın ve el sanatlarının yapılabileceği küçük atölyelerin geliştirilerek halka

benimsetilmesi gerekmektedir. Bu yeni oluşumlarda halkın katkısını sağlamak amacıyla özellikle ORKÖY bünyesinde halkla ilişkiler biriminin kurulması gerekmektedir.

3- 31.madde köylerde halk genelde ilkokul mezunu olup, 32.madde köylerde orta dereceli okul mezunlarının sayısında artış gözlenmektedir. Özellikle, orman içi köylerdeki okullar kapanma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu köylerdeki öğrencilerin daha büyük merkezlerde kurulacak yatılı okullarda okumaları için bu köylere kontenjan tanınmalıdır. Bu şekilde öğrencilere ilkokul üstü okullarda okuma imkanı tanınmış olacaktır.

4- Orman köylüsü en önemli problem olarak, yolların yetersizliğini görmektedir. Köylüler açısından yolların iyileştirilmesi isteği biraz azalmakla beraber 32.madde köylerde de devam etmektedir. Bu köylerin yollarının iyileştirme çalışması yapılması gereken Köy Hizmetleri Müdürlüğü çeşitli nedenlerle çalışmalarını bu köylerde yoğunlaştıramamaktadır. Ormancılık faaliyeti yapılan köylerdeki yolların bakımını Orman İşletmesi yapmaktadır. Ancak, her yıl bu köylerde faaliyet yoktur.

5- Bu köylerdeki halkın büyük bir bölümü daha önceki yıllarda göç etmiştir. Kalanlarında %60 dan fazlası göç etme eğilimindedir. 32.madde köylerinde genç nüfusun tamamı göç etmek istemektedir. Göç etmek isteyenlerin bu fikre iten neden, gelirlerinin yetersiz oluşu ve çocuklarının öğretim kaygılarıdır. Göçü azaltmak ancak bu halkın yerinde kalkındırılması ile mümkün olacaktır. Orman köylülerini üretici duruma getirerek yerinde istihdamı sağlamak ve orman üzerindeki baskıyı azaltabilmek amacıyla, aile tipi projeler geliştirilmelidir. Bu amaçla, son yıllarda canlanma gösteren Doğu Karadeniz Turizmüne paralel olarak, turistlere yönelik el sanatları teşvik edilmelidir.

Gerek devlet desteğiyle ve gerekse kendi imkanlarıyla arıcılık, ev ve el sanatları, tatlı su balıkçılığı, orman ürünleri küçük sanayi vb. konularda ürettikleri mamullerin pazarlanması için kooperatifçilik yaygınlaştırılmalı ve geliştirilmelidir(73).

6- Orman köylerindeki halkın genellikle radyo ve televizyondan etkilendiği anlaşılmaktadır. Orman içi köylerde muhtarın fikirlerine az da olsa değer verilirken, yapılan ankette orman bitişiği köy halkının muhtarın fikrinden hiç

etkilenmediği anlaşılmaktadır. Halkın fikir değiştirmesine ikinci sırada ise köyün öğretmeni ve imamı ekili olmaktadır. Dolayısıyla yapılacak halkla ilişkiler faaliyetlerinde önceliğin radyo ve televizyona verilmesi, öncelikle de faaliyetlerde öğretmen ve imamın ikna edilmesi uygun olacaktır.

7- Sohbetlerde en önemli konu başlığını geçim oluşturmaktadır. Halk genelde Orman İşletme Şefliğine ihtiyaç almak ve iş istemek üzere uğramaktadır. Özellikle 32.madde köylerde yaşayan halkın aynı zamanda şehir merkezlerinde de evleri veya akrabaları bulunduğundan kışlık odununu köyden şehre getirmek isteyenler de şefliklere sık uğrayanlar arasındadır. Özellikle sahilde bulunan Arsin, Araklı, Sürmene ve Of İşletme şeflikleri zamanlarının önemli bir bölümünü bu tip talepleri karşılamaya ayırmak zorunda kalmaktadırlar.

8- Her iki grup orman köyünde de herhangi bir orman suçundan mahkemeye verilenlerin oranı %20 civarlarındadır. Diğer bir deyişle, her beş kişiden biri orman suçu işlemektedir. Bu orana faili meçhul suçlar dahil değildir. Anketlerde bazı deneklerin işlemiş oldukları orman suçunu gizlemiş olabileceği ve faili meçhullerin de dahil edilmesi halinde oran %50 lere kadar çıkabilir. Bu denli yüksek oranda suç işlenen bir yerde suçun tamamının halkta aranması ve bu olayların mahkeme yoluyla çözülmesinin beklenmesi bu problemi çözümsüzlüğe itmektedir. Sorunun çözümü için orman yasasının tekrar gözden geçirilmesi ve halkla ilişkiler faaliyetlerine hız verilmesi gerekmektedir.

9- Halkın büyük bir bölümü kendilerini ilgilendiren orman yasası ve yönetmeliklerdeki haklardan habersizdir. Orman köylerinin kalkındırılması için çok iyi niyetle çıkarılan bir çok yasa hakkında halkın bilgisi yoktur. Dolayısıyla bu yasa maddelerinin orman köylerinin kalkındırılmasında rol oynama ihtimali son derece sınırlı olmaktadır. Kayacan (10) tarafından 1980 yılında yapılan çalışmada ormancılık faaliyetlerine başlamadan önce köy, kasaba ve şehir ileri gelenleri ile toplantı ve görüşmeler yapılarak çalışma hakkında bilgi verildiği belirtilmektedir. Ancak bu çalışmanın sonucunda çalışma öncesi halkla ilişkiler faaliyetlerinin yetersiz olduğu sonucu elde edilmiştir. Orman işletme müdürlüklerinin belli bir program dahilinde halka haklarıyla ilgili bilgi vermesi uygun olacaktır.

10- Orman köylülerinin orman idaresinden istekleri konusunda ilk sırayı, atalarından kalan ve kendilerinin olduğuna inandıkları ormanlık alanların kendilerine verilmesi almaktadır. Halk uzun yıllar boyu koruduğu ve faydalandığı ormanların orman kadastrosu tarafından devlet ormanı olarak ayrılmasını kabul etmek istememektedir. Dolayısıyla köylerinde orman kadastrosunun çalışmasını arzu etmemektedirler. 1945 yılından öncesine ait olsa bile tapulu ormanların sahiplerine iade edilmesi orman-halk ilişkilerinin düzelmesinde önemli bir rol oynayabilir. Eryılmaz ve Gümüş (18) tarafından 1990 yılında yapılan bir çalışmada da belirtildiği üzere orman kadastro çalışmalarının devam ettiği yıllarda açma, işgal ve yerleşme suçlarında artış gözlenmektedir. Bu çalışmada da aynı durum gözlenmekte olup, kadastro çalışmaları öncesi yapılacak bilgilendirme faaliyetleri usulsüz faydalanmaların önlenmesinde önemli bir rol oynayacaktır.

11- Anketlere katılanların çoğu orman tahribinin nedeni olarak mevcut orman yasalarını göstermektedir. Yine önemli bir bölümü ormanların korunması için ayrı bir birimin kurulması gerektiği fikrini taşımaktadır. Koruma işinin diğer ormancılık faaliyetlerinin dışında tutulması ve şefliklerde koruma işini üstlenecek ayrı bir birimin kurulması hem ormanların daha iyi korunmasını sağlayacak, hem de orman teknik elemanlarının asli görevlerine daha çok zaman ayırmalarına imkan verecektir.

12- Şu anda orman köylüsü ile orman idaresi arasındaki sosyal ilişkiler iyi durumdadır denilebilir. Ancak bu ilişkilerin daha ileriye götürülmesi ve diğer konularda da orman-halk ilişkilerinin düzenlenmesi bakımından işletmelerde bir halkla ilişkiler uzmanının bulunması, bu mümkün olmazsa bazı elemanların hizmet içi eğitimle halkla ilişkiler hakkında eğitilmesi uygun olacaktır.

Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü bünyesindeki ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışan işçilere yönelik yapılan anketin değerlendirilmesi sonucunda;

1- Ormancılık faaliyetlerinde çalışan işçiler genellikle çalıştıkları yörenin insanıdır. Ancak Arsin İşletme Şefliği hariç diğer şefliklerdeki işçiler her yıl çalışmamaktadır. Bu durum kalifiye işçi temininde güçlüklerle yol

açmaktadır. Orman işletmelerinin vahidi fiyatla çalıştırdıkları işçilere daha uzun süreli iş temini yoluna gitmeleri gerekmektedir. Bu işçilere sürekli iş, farklı ormancılık faaliyetlerinin mümkün olduğunca yıl içerisinde yayılarak aynı kişilere yaptırılması veya işçilere sertifika verilerek sertifikasızlara iş verilmemesi ile temin edilebilir.

2- Ankete katılan işçilerin %58 i yılın belli aylarında ormancılık sektöründe çalışmaktadır. İşletme dahilinde geliştirme faaliyetleri ve üretim miktarının az oluşu işçilerin uzun süre işlendirilmelerine engel olmaktadır. Bu işçilerin boş kaldıkları süre içerisinde köyde işlendirilmeleri için el sanatlarının geliştirilmesi ve desteklenmesi faydalı olacaktır.

3- Ormancılık sektöründe çalışan işçilerin sosyal güvencesi yoktur. Ankete katılanlar aldıkları ücretin yetersiz olduğunu belirtmelerine rağmen, bu işçilerin %80 i aldıkları ücrette %20 lik bir kesinti yapılmak kaydıyla sosyal güvenceye kavuşmak taraftarıdır. Bu iş kolunda çalışan işçilerin sosyal güvenceye katılmaları halinde verim artacak ve değerlendirme kayıpları asgariye inecektir. Orman işçileri orman kooperatiflerince iş kazalarına karşı toplu sigorta kapsamına alınarak; iş kazalarına karşı gerekli donanımın kullanılmasını sağlayacak yasal tedbirler alınmalıdır(74).

4- Orman işçilerinin teknik bilgileri yetersizdir. Bu durum değerlendirme kayıplarının artmasına sebebiyet vermektedir. İşçilerin çalıştıkları işle ilgili bilgilerinin artırılması amacıyla planlı hiç bir eğitim yaptırılmamıştır. Bu işçilerin belirli merkezlerde toplanarak eğitilmelerinin yanı sıra, buldukları yerlerde de eğitilmeleri için belli bir program uygulanmalıdır.

5- İstihsalde kesilen ağaçların boylama işlemleri genellikle işçi tarafından yapılmakta ve bu durum üretim kaybına neden olmaktadır. Yapılan ankette denetlenme ile değerlendirme arasında doğru bir bağlantı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla üretimde çalışan işçilerin daha sık denetlenmesi gerekmektedir. Ancak ölçü kesim memurları yerleşim merkezlerinden çok uzak olan ormanlarda uzun süreli kalmak istememektedirler. Memurların ormanda kalmasını cazip hale getirmek amacıyla, arazide kalan memurların arazi tazminatlarının yükseltilmesinde fayda olacaktır.

6- Orman işçilerinin beslenmeleri de iyi değildir. Hemen hemen her öğün makarna , mercimek ve patates yenmektedir. Yakacak ve yapacak hammadde odunun kesme ve hazırlanması işi en ağır işlerden olup, günlük 5500 Kcal'lik enerji tüketimini gerektirmektedir(61). Ormancılık faaliyetleri çerçevesinde çalışanlara ödenen ücretleri yükseltilmesi halinde; işçilerin beslenme imkanları artacak, orman köylüsünün yerinde kalkındırılması sağlanacak ve göçün önüne geçilebilecektir.

7- Ankete katılanlara göre üretim kayıplarının nedenleri, hatalı boylama, sürütmenin yanlış yapılması ve nakliyatın geç yapılmasıdır. Sürütmeden dolayı oluşan değer kaybının esas sebebi kalifiye işçi azlığının yanı sıra çok uzun sürütme mesafesidir. Sürütmeden kaynaklanan üretim kayıplarını azaltabilmek için havai hat kullanımına başlanması gerekir.

8- Ormancılık faaliyetlerinde çalışan işçiler özellikle son yıllarda istihkaklarını almakta güçlüklerle karşılaşmakta ve bazen ücretlerini aylar sonra alabilmektedirler. Bu durum orman idaresiyle işçiler arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkilemektedir. İstihkakin yapıldığı tarih ile ödeme tarihi arasındaki faizin işçilere ödenmesi halinde bu konudaki sızlanmaların azalması mümkün olacaktır.

9- Orman İşletmesi personeli ile işçiler arasındaki ilişkiler iyi düzeydedir denilebilir. Ancak, işçiler sosyal problemleri ile yeterince ilgilenilmediğini belirtmektedirler. İşçilere yatacak yer temin edilmesi, yerleşim yerlerinden uzak olan çalışma sahalarına yiyeceklerinin taşınması ve gerektiğinde vasıta temin edilmesi faydalı olacaktır.

10- İşçilere uygulanan bu ankete işçiler büyük bir ilgi göstermişlerdir. İşçilere yönelik halkla ilişkiler faaliyetleri çalışmalarının düzenli olarak yapılması halinde verimlilik artacak , aynı zamanda işçilerin ekonomik ve sosyal durumlarında iyileşme mümkün olacaktır.

Örgüt içi personel, orman köyü muhtarları, kereste tüccarları, belediyeler, hızar atölyeleri ve marangozhane sahipleri ne yönelik yapılan anketlerin değerlendirilmesi sonucunda ise ;

1- Sürmene Orman İşletmesinde çalışan personel genellikle mesleklerinin saygı görmediği kanaatinde. Bu olumsuz durumun önüne geçilebilmesi

için, özellikle orman muhafaza memurlarının kılık kıyafet, yetki, teçhizat ve ücret durumlarının tekrar gözden geçirilerek bu konularda iyileştirmeye gidilmesi gerekmektedir.

2- Hizmet içi eğitimin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Belli periyotlarla ve yılda birkaç kez işletme bünyesinde konusunda uzman kişilerin katılımıyla eğitim seminerleri düzenlenmesi faydalı olacaktır. Büroda çalışan personel orman içi faaliyetlerden uzak kalmaktadır. Bu personelin de ormancılık faaliyetlerine olan ilgisinin artırılması açısından eğitimlerin bir bölümünün orman içi çalışma alanlarında yapılması uygun olacaktır.

3- Özellikle yazılı takdir mekanizmasının iyi işlemediği anlaşılmaktadır. Çalışanların motivasyonu bakımından takdir mekanizmasının daha iyi çalıştırılması gerekmektedir.

4- Belediyelerin ağaçlandırma çalışmalarının yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Orman idaresiyle belediyeler arasındaki zaten iyi olan ilişkiler, ağaçlandırma konusunda da işbirliği yapılarak pekiştirilmelidir. Ağaçlandırma ve ormanların korunması hususunda belediyelerin bilgilendirilmesi gerekmektedir.

5- Orman köylerine yönelik yapılacak halkla ilişkiler çalışmalarında köy öğretmeni ve imamının yanı sıra muhtar ve azalarında öncelikle bilgilendirilmesi ve çalışmaya katkıları temin edilmelidir. Bu amaçla, köylere gidip gelişlerde bu şahıslarla temas edilmeli ve problemler tartışılmalıdır. Halkla ilişkiler faaliyetine başlarken öncelikle imam, öğretmen ve muhtar üçgeninin ikna edilerek desteklerinin sağlanması, çalışmanın başarısını olumlu yönde etkileyecek en önemli etkenlerdendir.

6- Orman İşletmesi personeli genellikle köy muhtarlarının istek ve arzularına olumlu yaklaşmaktadır. Orman idaresi personeli halkın tek tek müracaatından ziyade halkın isteklerinin tek elden kendilerine ulaştırılmasının zaman kaybını önlediği ve çözümü kolaylaştırdığı kanaatinde dir.

7- Orman işletmelerinde halkla ilişkiler faaliyetlerinin geliştirilmesi, ormancılık faaliyetlerinin daha kolay yapılabilmesi ve halkın ormanların faydaları ve dolayısıyla devamlılığı hususunda bilinçlendirilmeleri için hayati önem arz etmektedir.

8- Yöredeki hızar atölyeleri ve marangozhaneler hammadde temininde güçlük çekmektedirler. Bu işyerlerinin kaçak orman emvali biçmelerinin önüne geçilebilmesi için yasal tedbirlerin yanı sıra, onlara orman işletmelerinden hammadde temininde bazı kolaylıkların getirilmesi gerekmektedir. Bu kesimle olan ilişkilerin iyileştirilmesi koruma faaliyetlerine de olumlu etki yapacaktır.

9- Orman işletmesindeki orman emvali ihalelerine katılan tüccarların ihale öncesi depoların gezdirilmesi ve ağırlanması, ihale sonrası ise satın aldıkları emvalleri yükleme ve nakletmede işletmenin yardımcı olması satışları olumlu yönde etkileyecektir. Ağırlama yapılabilmesi için işletmelere temsil ve ağırlama giderleri için belli miktarlarda ödenek verilmesi gerekir. Bu ödeneklerle müşteriler ağırlanmalı, varsa işletme misafirhanelerinde, yoksa otellerde kalmaları için gerekli yardımlar yapılmalıdır.

Ayrıca alıcıların alım sonrası şikayet ve isteklerinin dikkatle değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması gerekir.

Sonuç olarak; halkla ilişkiler çalışmalarının orman işletmelerinin vazgeçilmez faaliyetlerinin başında gelmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu amaçla orman işletmesi personeli halkla ilişkiler konusunda eğitilmeli ve orman fakültelerinde halkla ilişkiler dersinin lisans düzeyinde de mecburi ders olarak konulması sağlanmalıdır. Ormancılık faaliyetlerine başlamadan önce, İşletme Müdürlükleri çalışma alanı içerisindeki ve bu alanla ilgili kitlenin bilgilendirilmesi ve ikna etmesi, çalışmaların başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

6. KAYNAKLAR

1. Encyclopaedia Britannica, Cilt:18, Sayfa:833, 1967
2. Güröz ,D . Halkla İlişkiler Teknikleri , E.Ü İletişim Fak. Yay., İzmir, 1993
3. Mardin, B. Halkla ilişkileri Sanata Dönüştüren Kadın, Zaman Gazetesi, Röportaj, Sayfa:9, 7-7-1996
4. Asna,M:A , Halkla İlişkiler , TODAİ yay. Ankara, 1969
5. Anonim, Ormancılık, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, D.P.T Yay. No: 2400, Ankara, 1995
6. Şener ,S. Halkla İlişkiler ,İ.T.Ü Yay., İstanbul, 1992
7. Gülen, İ. Ormancılıkta Ekonominin Yeri (Söyleşi). Orman Mühendisliği Dergisi, Sayfa:14-18, Eylül, 1990
8. Çerçi ,M. Şen, S. Halkla İlişkiler, DPT Yayını, Ankara, 1974
9. Güröz ,D. Halkla İlişkilerde Çevresel Faktörler , Düşünceler E.Ü. İletişim Fak. Dergisi yıl.7 sayı. 6
10. Kayacan , İ. Orman Bakanlığında Halkla İlişkiler, Orman Bakanlığı Yay. Ankara, 1980
11. Çetin, M. Halkla İlişkilerin Verimliliğe Etkisi ,Y.Lisans Tez Çalışması, Yayınlanmadı, Ankara, 1993
12. Srivastava,R.K. Forest Fire And Its Prevention by Generating Environmental Awareness in the Rural Masses, Tamil Nadu Forest Department, Coimbatore, 1995
13. Aş,N. Ormancılıkta Halkla İlişkiler, Y. Lisans Tezi, İ.Ü Orman Fakültesi, İstanbul
14. Tüfekçi,N , Hastaneler'de Halkla ilişkiler, Y.Lisans Tezi, TODAİ, Yayınlanmadı, 1987
15. Türker ,M.F. Halkla İlişkiler ve Ormancılık ,Orman Mühendisliği Dergisi, Sayfa: 17-21, Kasım -1989
16. Anonim, Kuruluşunun 150.Yılında Ormancılığımız, O.G.M Yay. No:673, Ankara, 1989

17. Maruflu , M.S. Halkla İlişkiler ve İmaj , Tekel Dergisi , Sayı 1 , Yıl 10 1996
18. Eryılmaz, A.Y, Gümüş,C. Orman Kadastrounun Orman-Halk İlişkilerine Etkisi (Ordu Devlet Orman İşletme Örneği), Çevre ve Ormancılık Dergisi, Sayı:2, Cilt:6, Ankara, 1990
19. Tolunay, A. Türk Ormancılığında Sosyal Yaklaşımlar ve ORKÖY ile Sosyal Ormancılığın Çeşitli Açılardan Analizi, Orman Mühendisliği Dergisi, Sayı:1, Sayfa:1-19, Ankara, 1992
20. Türker, M.F. Maçka Devlet Orman İşletme Müdürlüğü Ormanlarından Odun Hammaddesinin Yakacak Odun Amacıyla Tüketilmesinin Sosyo-Ekonomik Analizi, doktora Tezi, Yayınlanmadı, Trabzon, 1992
21. Çançin O. Sosyal Ormancılıkta Ekstensiyon ve Katılımcı Yaklaşım, Akdeniz ve Yakındoğu Bölgesinde Ormancılık ve Gıda Güvenliği Projesi, Ankara, 1995
22. Arançlı,S. Toplum Ormancılığı Projesi, Working paper No:3, Yayınlanmadı, Ankara, 1995
23. Gümüşdere, I. Ormancılıkta Yayım(Extensiyon) Danışmanlık Raporu, Yayınlanmadı, Ankara, 1993
24. Gümüş,C. Ordu Devlet Orman İşletmesinde Orman Suçu İşleme Nedenleri, Yayınlanmamış, Y.Lisans Tezi, Trabzon,1989
25. Ekinci ,H. Orman Bakanlığında Yeni Yapılanma, Orman Bakanlığı yay. Ankara,1995
26. Yazıcı,R. Halkla İlişkiler, Semih Yayınevi, Ankara,1996
27. Özdoğan,M. , Ormancılık ve Halkla İlişkiler, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Sayı:4, İstanbul, 1984
28. Bilge A.K. İstatistik analiz metotları, Çağlayan kitabevi, İstanbul,1995
29. Şeniş,F. İstatistik, A.Ü Açık Öğret. Fak. Yay. No: 77, Fasikül:1 Ünite: 1-14
30. Kutsal,A. Muluk,Z. Uygulamalı Temel İstatistik, Hacettepe Üniversitesi Yay., Ankara,1972
31. Tosun, K. İşletme Yönetimi, Savaş Kitap ve Yayınevi, Ankara, 1992
32. Miraboğlu,M. Ormancılık İşletme İktisadı, İ.Ü. Orman Fak.Yay. No:340, İstanbul, 1983

33. Yalçındağ ,S. Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler, Halkla İlişkiler Sempozyumu-87, B.Y.Y.O yay. Ankara ,1988
34. Şahin, M. İş İdaresine Giriş, Anadolu Ün. Aç.Öğrt.Fak.Yay. No:72, 2 Fasikül, Ünite: 15-28, Eskişehir, 1996
35. Simon , R. Public Relations : Concepts and Practices , Third Edition, Macmillan Publishing Company , 1986
36. Daşdemir,I. Orman İşletmelerinin Başarı Düzeylerinin Belirlenmesi, Doktora çalışması, Doğu Anadolu Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Yay., Erzurum,1996
37. OGM Devlet Orman İşletmeleri Döner Sermaye Yönetmeliği, Ankara, 1985
38. Bahadır, A. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Orman-Halk İlişkilerinin
39. Stephenson,H. Handbook of Public Relations, Boston University. Boston,1960
40. Türker ,M.F. Toksoy, D. Doğu Karadeniz Ormancılığında Halkla İlişkiler, Or.Müh.Der. Kasım-1989
41. Bingöl ,I.H. Geçmişten - Günümüze Ormanlarımız ve Ormancılığımız Cilt II, Ormancılık Eğitim ve Kültür Vakfı Yay.No:4, İstanbul, 1990
42. Gümüş, C. Ormancılıkta Halkla İlişkiler. Çevre ve Ormancılık Der.Sayfa 18. Ankara,1988
43. Kazancı ,M. Halkla İlişkiler ,A.Ü.S.B.F. yay. no: 459 , Ankara, 1980
44. Tortop,N. : Halkla İlişkiler , Ankara,1990
45. Gürgen H.Halkla İlişkiler Sempozyumu-87, B.Y.Y.O Yay. Ankara, 1987
46. OGM Yayın ve Propaganda Yönetmeliği, Sıra No:596, 1974
47. Ayaz, H. Ormancılıkta Halkla İlişkiler, Seminer Çalışması, Yayınlanmadı, Trabzon, 1996
48. GRUNIG, J.E. Managing Public Relations ,College of Journalism University of Maryland , College Park , 1984
49. Anonim Orman Bakanlığının Orman Köylüsüne Hizmetleri, Orman Bakanlığı Yay. Ankara, 1995
50. Sağkaya, A. 1991 Yılında Meslektaşlarımıza Yeni Bir Bakış Açısı Kazandırmalıyız. Makale. Yeşil Çerçeve. Şubat 1991. Sa:14 Ankara

51. Gilljam ,M . Granberg ,D. Intense Minoreties and the Pattern of Public Opinion , International Journal of Public Opinion Research , Volume 7, Number 3 ,Fall 1995
52. Güz,H. Halkla İlişkilerin Amaçları, Yüksek Lisans Tezi, Yayınlanmadı, Ankara, 1992
53. Gümüşdere,İ. Ormancılıkta Yayım(Extensiyon) Danışmanlık Raporu, Kasım,Ankara,1993
54. Karasar,N. , Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara,1991
55. Ertekin , Y. Halkla İlişkiler, T.O.D.A.İ.E yay no: 215 ,Ankara, 1986
56. Cutlib, M. S, Center,H.A, Broom, M.G, Effective Public Relati-ons, 6.Edition, Prentice Hall International Inc. U.S.A, 1985
57. Günel,A. Ormancılık İşletme Ekonomisi, Ders Notları, K.T.Ü Orman Fak. Yay. Trabzon, 1989
58. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü 1996 Yılı Çalışma Programı
59. Anonim 6831 Sayılı Orman Yasasının 31,32 ve 33.ü Maddelerin Uygulanmasına Dair Yönetmelik, Orman Genel Müdürlüğü, Ankara, 1987
60. Stephenson , H. Handbook of Public Relations , Boston University, 1960
61. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Amenajman Planları
62. Anonim, Kuruluşunun 150 Yılında Ormancılığımız, O.G.M Yay.No:673, Ankara, 1989
63. Gökçe, O. Türkiyede Arazi Kullanımı, Sorunları ve Çözüm yolları, Tabiat ve İnsan Dergisi, Sayı:2, Sayfa:5-13, Ankara, 1990
64. Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü Muhasebe Kayıtları
65. Anonim, Trabzon İli Araklı, Arsin Sürmene, Of, Hayrat, Çaykara İlçeleri Orman Köyleri Kalkınma Planları (1979— 1988) , 1979
66. İlçe Nüfus Müdürlükleri Kaynakları
67. Anonim, Ekonomik Rapor, İTO yay.no:1992-30, İstanbul, 1992
68. Anonim, Ağaçlandırma Fonu Yönetmeliği, Resmi gazete say:20105, 1989
69. Kalkandelen , H.: Personel Yönetimi ve Yönetimde Sistemler - İlkeler Ankara, 1972

70. Kızılay,E. Orman Kanunu ve Orman Suçlarının Takibi, Gelişim Matbaası, Ankara, 1991
71. Erdaş,O., Acar,H., Tunay,M., Karaman, A. Türkiye'de Orman İşçiliği ve Üretim, Orman Yolları, Orman Ürünleri Transportu, Ormanlıkta Mekanizasyon ve Mülkiyet-Kadastro ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Türkiye Ormanlık Raporu, K.T.Ü Orman Fak.Yay. No:48, Trabzon, 1995
72. Anonim, Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Yasası, No:4122, Sayı:22355,
73. Engindeniz.S, Türkiye'de Orman Köylerinin Kalkındırılmasına Yönelik Olarak Uygulanan Politikalar ve Uygulamalar Üzerine Bir İnceleme, Orman Müh. Dergisi, Sayı:3, Ankara, 1993
74. Kaplan,S. Orman İşçiliğinin Durumu ve Yapılabilecekler, Orman Mühendisliği Der. Sayı:5, Ankara, 1995

7. EKLER

Ek:1 31 ve 32 MADDE ORMAN KÖYLÜLERİNE UYGULANAN ANKET FORMU

Bu anket formundaki sorulara vereceğiniz cevaplar, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesinde yürütülmekte olan bir araştırmaya bilgi sağlanmak amacıyla kullanılacaktır. Bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacak ve tamamen gizli tutulacaktır. Katıldığınız için teşekkür ederiz. *Tercihinize (X)koyunuz

1- Yaşınız ? ( ) Yaşınızı buraya yazınız.)

2- Medeni haliniz?
( ) Evli ( ) Bekar

3- Evli ve çocuk sahibi iseniz, çocuklarınızın sayısı?
( ) 1-2 Çocuk ( ) 3-4 Çocuk ( ) 5-6 Çocuk ( ) 7 den fazla

4- Ailenizin toplam aylık net geliri ne kadardır?
( ) 10 Milyondan az ( ) 11-20 Milyon arası ( ) 21-30 Milyon arası
( ) 31-50 Milyon arası ( ) 50 Milyondan fazla

5- Hangi işle uğraşmaktasınız ?
( ) Orman işçiliği ( ) Tarım ( ) Hayvancılık ( ) Ticaret
( ) Diğer (İftihen ne olduğunu belirtiniz)

6- Öğrenim durumunuz nedir ?
( ) Okuma-Yazma bilmiyorum ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite

7- Okuma- Yazma biliyorsunuz, günlük gazeteleri hangi sıklıkta okuyabilmaktasınız ?
( ) Her gün okuyabiliyorum ( ) 1-3 gün arasında okuyabiliyorum
( ) 4-7 gün arasında okuyabiliyorum ( ) Hemen hemen hiç okuyamıyorum

8- Hangi tür medya araçları takip etmeyi tercih edilmaktasınız?
( ) Radyo ( ) Televizyon ( ) Gazete ( ) Hiçbiri

9- En önemli probleminiz nedir?
( ) Orman kadastrounun yapılmaması olması
( ) Tapulama çalışmalarının yapılmaması olması ( ) Gelirimiz yeterli değildir
( ) Köy yolu yeterli değil ( ) Su yeterli/ kaliteli değil
( ) Yakacak problemi ( ) Yapacak problemi ( ) Diğer

10- Kaç dönüm tarım arazisine sahipsiniz ?
( ) 500 m2 (Yarım dönüm) den küçük ( ) 1-2 dönüm ( ) 3-4 dönüm
( ) 5-6 dönüm ( ) 6 dönümden fazla ( ) Hiç tarım arazim yok

11- Tarım arazisine sahipseniz, araziyi hangi amaçla kullanılmaktasınız ?
(Birkaç tane işaretleyebilirsiniz.)
( ) Mısır ,buğday gibi tahıl ekliyorum ( ) Sebze yetiştiriyorum.
( ) Fındık ( ) Çay ( ) Çayır olarak kullanılmaktasınız

- 12- Mera alanına sahipseniz, kaç dönümdür ?
 500 m2 den az (Yarı dönümden az) 1-2 Dönüm
 3-4 Dönüm 5-6 Dönüm 6 dönümden fazla
- 13- Köyden kente göç etmeyi düşünüyor musunuz ?
 Evet Hayır
- 14- Şayet göç etmeyi düşünüyorsanız nedeni nedir ?
 Ata toprağıni terk etmek istemiyorum Köy yaşamını seviyorum.
 Şehirde geçinemeyeceğinden korkuyorum Diğer (Lütfen belirtiniz)
- 15- Göç etmeyi düşünüyorsanız nedeni nedir?
 Gelirim yeterli değil Köyde akrabam kalmadı
 Çocuklarının eğitimi için Diğer (Lütfen belirtin)
- 16- Herhangi bir konuda fikrinizi değiştirmede sizi en çok etkileyen nedir ?
 Arkadaşlarının fikirleri beni etkiler
 Orman idaresi yönetici ve memurlarının fikirlerine değer veririm.
 Radyo ve televizyondan etkilenirim.
 Gazetelerden etkilenirim.
 Politikacıların fikirleri beni etkiler.
 Köy muhtar ve azalarının fikirlerine değer veririm
 Köy imamı ve öğretmenini fikrine değer veririm
 Kooperatif yöneticilerinin fikrine değer veririm
 Doğru olduğuna inandığım fikirlerimi hiç bir şekilde değiştirmem
- 17- Sizin için en önemli devlet memuru kimdir ?
 Öğretmen İmam Orman muh memuru
 Orman İşletme Müdürü veya Şefi Hakim ,savcı
- 18- Arkadaşlarınızla yaptığınız sohbetlerde en önemli konu nedir ?
 Futbol Geçim Aile Siyaset Ülke problemleri
 Orman ve ormansızlaşma ile ilgili problemler
 Diğer (Lütfen belirtin)
- 19- Bir yıl içerisinde orman işletme şefliği veya işletme Müdürlüğüne kaç kez uğruyorsunuz ?
 1-2 kez 3-5 kez 6-10 kez 10 dan fazla Hiç uğramıyorum.
- 20- Orman idaresine uğrasanız bunun en önemli nedeni ne olabilir?
 Tapulu kesim İhtiyaç istemek İhbarıda bulunmak
 Fidan almak için Ziyaret amacıyla Diğer (lütfen belirtin)
 İş istemek veya iş ile ilgili problemler
- 21- Odam ve toprak ihtiyacınızın karşılanmasında orman işletmesinin yaptığı yardımlar yeterli mi?
 Evet yeterli Hemen hemen yeterli Hayır yetersiz
- 22- Orman yasasındaki sizinle ilgili konular hakkında bilgi sahibimisiniz?
 Evet Hayır Biraz
- 23-Ormansızlık mevzuatı hususunda orman idaresi personeli tarafından bilgilendiriliyor musunuz?
 Evet Hayır Biraz
- 24- Daha önce orman suçuyla ilgili hakkınızda zabıt tanzim edildi mi?
 Evet Hayır

- 25- Haklarınızda zabıt taszım edildiyyse nedeni nedir?
 Orman yangını Çıkarmak Ağaç kesmek Ormandan açma yapmak
 Kaçak emval bulundurma Diğer (Lütfen belirtin)
- 26- Orman İdaresinden bugüne kadar herhangi bir talebiniz oldu mu, olduysa ilgi gösterildi mi?
 Hayır olmadı Talebim oldu, ilgilenildi Talebim oldu, ilgilenilmedi
- 27- Ormancılıla ilgili olarak size bir isteğinizin mantıklaka kabul edileceği öyleyse ne dilerdiniz ?
 Köyümüzün orman kadastrounun yapılmasını
 Eskiden beri sahiplendiğimiz ormanlık arazinin tapusunu bana verilme sini
 Ağaçlandırmamızın hızlandırılmasını
 Orman emvalinin nakliyatinın serbest bırakılmasını
 Tomruk ve odun ihtiyacımızın ücretsiz olarak karşılanmasını
 Diğer (Lütfen belirtin)
- 28- Yeni tanıştığımız birinin Orman İşletmesi personeli olduğunu öğrenderseniz, ona ne sormak istersiniz ?
 Atadan kalan ve korumakta olduğum ormanlık sahadaki ağaçlardan ihtiyacım için faydalanabiliyormuyum?
 Bana arazilerimde dikmek üzere ücretsiz fidan temin edebilirsiniz mi ?
 Ormanların bugünkü halinden sizni sorumlusunuz ?
- 29- Kendi arazimize kavak fidan dikmek istediğinizi farzedelim, sizce kavak fidanın tercihinizin en önemli sebebi ne olabilir?
 Kavagın hızlı büyümesi Kavagın kesilmesinde izne ihtiyaç olmaması
 Kerestesinin değerli olması
- 30- Sizce orman taribatının en önemli nedeni nedir ?
 Ağaca olan ihtiyacın çoğalması Şehirde gelen kaçakçılar
 Köydeki kaçakçılar Orman personeli
 Mevcut Orman Yasaları Diğer (Lütfen belirtin)
- 31- Sizce göre devlet ormanlarının korunması için ne yapılmalı?
 Ormanlar özelleştirilmeli Ormanlar köy tüzel kişiline verilmeli.
 Ormanları en iyi devlet korur ,bu haliyle kalmalı
 Ormanların korunması için ayrı bir kurum kurulmalı

Ek:2 KERESTE TÜCCARLARINA UYGULANAN ANKET FORMU

Bu anket Orman İşletmelerinin ürettiği orman ürünlerini arz ettiği kereste tüccarlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Soruları cevaplayacak kişilerin isim belirtme zorunluluğu yoktur. Çalışma orman kereste tüccarlarının problemlerinin çözümüne ışık tutacaktır.

Verdiğiniz cevapların karşısındaki parantezin içine (x)koyunuz.

1-) Hangi yöredeniniz ? (Lütfen Belirtin)

2-) Danışmanın sizde bıraktığı izlenimler nelerdir?

- ( ) Hiç ilgilenmiyor ( ) Yeterince bilgi veriyor
( ) Gayet iyi çalışıyor ( ) Hiç bir bilgim yok

3-) İşletmedeki memurlar size yeterince yardımcı oluyor mu?

- ( ) Hiç yardımcı olmuyorlar ( ) İsteksiz bir tavır içindeler
( ) Çok ilgilenip yardım ediyorlar

4-) İhalesine girdiğiniz istifleri, ihaleden önce görüyor musunuz?

- ( ) Hayır ( ) Mutlaka görürü ( ) Bazen görürüm

5-) İhalesine gireceğiniz envalleri görmeye orman işletmesinin katkısı oluyor mu?

- ( ) Evet oluyor ( ) Hayır hiç olmuyor ( ) Bazen oluyor

6-) Orman depolarında ihale istiflerinin görülmesi esnasında depo memuru size yardımcı oluyor mu?

- ( ) Evet çok ilgileniyor ( ) Az ilgileniyor ( ) Hiç ilgilenmiyor.

7-) İhale öncesinde ve sonrasında bürokratik işlemler hakkında ne düşünüyorsunuz?

- ( ) Çok uzun ve sıkıcı ( ) Normal ( ) Benim için fark etmez
( ) Bürokratik işlemler az

8-) Tomruklarda en çok hangi eksikliği görüyorsunuz?

- ( ) Standartlara uygun değil ( ) Tomruklar bozuk evsafa
( ) Tomrukların baş kısımları düzensiz değil

9-) İstiflerin büyüklüğü ne kadar olmalıdır?

- ( ) 5 m³ den az ( ) 15-20 m³ ( ) 20-30 m³ ( ) 30 m³ den fazla

10-) Tomruklarda hangi boyu tercih edersiniz?

- ( ) 2.00 Mt ( ) 2.50 Mt ( ) 3.00 Mt ( ) 4.00Mt ( ) Mt (İstenilen boy)

11-) Maden direğinde hangi boyu tercih edersiniz?

- ( ) 2.00 Metre ( ) 2.50 Mt ( ) 3.00 Mt ( ) 4.00 Mt ( ) Mt (İstenilen boy)

12-) Hangi ağaç türünü tercih ediyorsunuz?

- ( ) Ladin-Göknar ( ) Sarıçam ( ) Kayın ( ) Kızılağaç ( ) Diğer

13-) İhalelerin hangi ayda yapılmasını tercih edersiniz?

Ocak Şubat Mart Nisan Mayıs Haziran

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

Temmuz Ağustos Eylül Ekim Kasım Aralık

( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

14-) İhale için bu ayları tercih sebebiniz nedir?

- ( ) Talebin çoğalması ( ) Maddi zorunluluklar
( ) Fiyatların düşük olması ( ) Diğer (Lütfen belirtiniz)

15-) Aldığınız malın bedelini nasıl ödemek istersiniz?

- HEP PEŞİN YARISI PEŞİN YARISI ALTI AY VADE
 YARISI PEŞİN YARISI ÜÇ AY VADE
 HIÇ PEŞİNSİZ ÜÇ AY VADE HIÇ PEŞİNSİZ ALTI AY VADE

16-) İş yerinizde satışta sunduğunuz envallerin hana maddesini nereden temin ediyorsunuz?

Devlet orman işletmelerinden.

- %10 %30 %60 %80 %100

Tapulu kesimlerden.

- %10 %30 %60 %80 %100

İthal envallerden

- %10 %30 %60 %80 %100

17-) Enval almak için sürmene orman işletmesini tercih sebebiniz nedir?

- Depolarının ulaşım kolaylığı Envallerinin kalitesi
 Ben her işletmedeki ihaleye girerim Diğer (Lütfen belirtiniz)
 Personelin ilgisi

18-) Orman işletmelerinden alacağınız enval miktarını olumlu yönde etkileyen en önemli etken nedir?

- Depoanın asfalt kenarında olması Fiyatların düşük olması
 Halkın ağaç ürünlerine olan talebinin fazlalığı
 Envallerin iyi vasıflı olması

19-) İhale günü işletmenin sizi ağırlaması (Kalacak yer temini ve ikramda bulunulması, enval alım durumunuzu ne yönde etkiler?

- Etkilemez Olumlu yönde etkiler Olumsuz yönde etkiler

20-) Karşılaştığınız sorunları veya çözülmesini arzu ettiğiniz konuları Orman işletmesi yetkililerine iletmiş miyiz?

- Evet Hayır Bazen

21-) Orman işletmesine ilettiğimiz konularla ilgilenilip sonuçlandırılıyor mu?

- Evet ilgileniliyor Hayır ilgilenilmiyor Yeterince ilgilenilmiyor

22-) Sürmene orman işletmesindeki ihalelere katılma sıklığınız nedir?

- Hepsine Çoğuna Bazısına

23-) Orman depolarından satın aldığımız orman envallerinin yüklenmesinin ne şekilde yapılmasını arzu edersiniz?

- Kendi aracımızla Kendi işçim ile Depolarda çalışacak işçilerle

24-) Yazılmamış veya eksik olduğunu düşündüğünüz konuları yazabilirsiniz.

Ek:3 ORMAN KÖYÜ MUHTARLARINA UYGULANAN
ANKET FORMU

Bu anket 31 ve 32 orman köyü muhtarlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Soruları cevaplayacak kişilerin isim belirtme zorunluluğu yoktur. Çalışmamız orman köyü ve burada yaşayan halkın problemlerinin çözümüne ışık tutacaktır.

Verdiğiniz cevapların karşısındaki parantezin içine (x) koyunuz.

- 1-) Köy halkının ekonomik ve kültürel kalkınmasında etkili olduğumuza inanıyor musunuz?
( )Evet ( )Hayır ( )Biraz
- 2-) Katkıda bulunuyorsanız,ne yödedir?
( ) Yeni projelerde öncülük yapıyorum
( ) Halkı olumlu yönde etkilemeye çalışıyorum
- 3-) Köy halkı tavsiye ve önerilerinize ilgi gösteriyor mu ?
( )Evet ( )Hayır ( )Bazen
- 4-) Köy halkının alışkanlıklarının değiştirilmesinde köy muhtarının etkisi ne kadardır ?
( )Çok fazla ( )Yoktur ( )Az vardır
- 5-) Köy civarı ormanlarının köy tüzel kişiliğine verilmesi halinde köyü kendi imkanları ile bu ormanlar korunabilir mi?
( )Evet ( )Hayır
- 6-)Orman köylerine yönelik halkla ilişkiler çalışmalarında öncelikle kimlerin aydınlatılması doğru olur ?
( )Muhtarlar aydınlatılmalı ( )Köy halkı aydınlatılmalı
( )Hepsi aydınlatılmalı
- 7-) Halka etkilemede köy muhtarının eğitim düzeyinin önemi var mıdır ?
( )Önemli vardır ( )Önemli değildir
- 8-) Orman işletmesi görevlileri sorunlarımızla yeterince ilgileniyor mu ?
( )Evet çok ilgileniyor ( )Hayır ilgilenmiyor ( )Biraz ilgileniyor
- 9-) Sizce Ormanlık çalışmalarının başarısı açısından halkla ilişkiler faaliyetlerinin önemi nedir ?
( )Mutlaka gereklidir ( )Hiç bir önemi yoktur ( )Biraz faydalı olabilir
- 10-) Probleminizi çözmeniz bakımından Orman İşletmelerinde halkla ilişkiler uzmanının bulunması faydalı olur mu ?
( )Evet mutlaka gereklidir ( )Fark etmez
( )Gerekmez,işletme personeli yeterince ilgileniyor
- 11-)Orman işletmesi personelinden en kolay hangisi ile diyalog kurabiliyorsunuz?
( )Orman İşletme Müdürü ( )Hepsi
- 12-) Orman idaresini ziyaret ediyor musunuz?
( )Çok sık ( )Bazen ( )Ziyaret etmem
- 13-) Orman idaresini ziyaretinizin sebebi nedir?
( )Tapulu kesim ( )Zatı ihtiyaç talebi ( )Fidan temini
( )Orman korumasına katkıda bulunmak ( )Diğer

14-) Ormanlık faaliyetlerine yerel yöneticilerin(Muhtar) katkısı olacağına inanıyor musunuz?
Evet Hayır Çok az

15-) Ormanlık faaliyetlerine katkınız mümkünse, bu ne yönde olabilir?
Köy civarında ağaçlandırma yaparak
Sosyal problemlerin çözülmesine katkıda bulunarak
Orman korumasına katkıda bulunarak
Halkı ağaç sevgisi konusunda bilinçlendirerek

16-)Ormanların korunması açısından orman mülkiyetinin kimde olması faydalı olur?
Devlet Köy tüzel kişiliği Özel şahıslar

17-) Köyünüzde herhangi bir kooperatif var mıdır ?
Evet Hayır

18-)Köy kalkınmasında kooperatiflerin önemli bir rol oynayacağına inanıyor musunuz?
Evet çok önemlidir Belki faydalı olabilir
Hayır hiç bir etki olmaz

19-)Orman yasasına göre suç sayılan eylemleri biliyor musunuz?
Evet tam olarak biliyorum Bazılarını biliyorum
Hiç birini bilmiyorum

20-)Orman yasasının size verdiği yetki ve sorumlulukları biliyor musunuz?
Evet Hayır Bir kısmını

21-) Orman işletmelerinin ormanların korunmasında etkili olduğuna inanıyor musunuz?
Evet çok iyi koruyor Çok az koruyabiliyor Hiç korumuyor.

22-) Ormanların korunması konusunda ne düşünüyorsunuz?
Halk ormandan uzak tutulmalı Halkla birlikte korunmalı
Koruma muhtarlıklara devredilmeli
Koruma Orman idaresi personeline yapılmalı

23-) Orman-Halk ilişkilerinin düzenlenebilmesi için tekliflerinizi yazabilirsiniz.

Ek:4 ATÖLYE VE MARANGOZHANE SAHİPLERİNE UYGULANAN ANKET FORMU

Bu anket Sürmene Orman İşletme Müdürlüğü dahilinde çalışan hızar atölyeleri ve marangozlara yönelik olarak hazırlanmıştır. Anketle atölye ve marangozhane sahiplerinin sorunları, arzı ve istekleri öğrenilmeye çalışılacaktır. Soruları cevaplayacak kişilerin isim belirtme zorunluluğu yoktur. İyileştirmek istediğiniz kısma (x) koyunuz.

- 1- Yılda kaç m3 orman emvali biçiyorsunuz?
 10 m3 den az 20-40 m3 40-60 m3 60 m3 den fazla
- 2- En çok hangi tür orman emvali biçiyorsunuz?
 Ladın-Çam Kayın Keçane Kızılağaç Diğer
- 3- İhtiyacınız olan maddeyi elde etmekte güçlük çekiyor musunuz?
 Evet Hayır
- 4- Kullandığınız ham maddeleri nereden temin ediyorsunuz?
 Orman İşletmelerinden Tapulu kesimlerden (özel sektörden)
 Kereste Tüccarlarından Hepsiinden
- 5- İsteddiğiniz zaman Orman İşletmesi size tahsis bedeli ile satış yapıyor mu?
 Evet Hayır Talebim olmuyor
- 6- Yıllık net karınız ne kadardır?
 40 milyondan az 40-80 milyon
 80-120 milyon 120 milyondan fazla
- 7- Orman İşletme yöneticilerini tanıyor musunuz?
 Evet Hayır Bir kısmını tanıyorum
- 8- Hızar atölyeleri için ruhsat alınması gerektiğine inanıyor musunuz?
 Evet Hayır
- 9- Orman İşletme şefliğine ne kadar sık uğruyorsunuz?
 Yılda 20 defadan çok Yılda 10-20 arasında
 Yılda 10 defadan az Hiç uğramam
- 10- Yürürlükteki ormancılık mevzuatı çalışmalarınıza nasıl etkiliyor?
 Mevzuat çalışmalarınıza etkilemez Olumsuz yönde etkiliyor
 Olumlu yönde etkiliyor
- 11- Orman İşletme şefliği personeli ile en son ne zaman görüştiniz?
 Son bir hafta içinde Son bir ay içinde
 Son bir yıl içinde Hiç görüşmedim
- 12- Bu güne kadar herhangi bir orman suçundan dolayı adliyeye sevk edildiniz mi?
 Evet Hayır
- 13- İsteddiğiniz her hangi bir konuda görüşlerinizi belirtebilirsiniz.

Ek:5 ORMAN İŞÇİLERİNE UYGULANAN ANKET FORMU

Bu anket orman işletmelerinin ormancılık faaliyetlerinde vahidî fiyatla çalışan işçilere yönelik olarak hazırlanmıştır. Soruları cevaplayacak kişilerin isim belirtme zorunluluğu yoktur. Çalışma orman işçilerinin problemlerinin çözülmesine ışık tutacaktır.

Verdiğiniz cevapların karşındaki parantezin içine (x)koyunuz.

1- Çalıştığınız yöreden misiniz ?

Evet Hayır

2- Şayet çalıştığınız yöreden değilseniz, bu durum çalışmanızı hangi yönde etkiliyor?

Olumsuz etki yapıyor Olumsuz etki yapıyor

3- Gündelik gazete okuyabiliyor musunuz?

Evet her gün 1-3 gün arasında
 4-7 gün arasında Hemen hemen hiç okuyamıyorum.

4- Öğrenim düzeyiniz nedir?

Okuma yazma bilmiyorum İlkokul Orta-Lise Yüksekokul

5- Orman işçiliği sizin temel geçim kaynağınız mıdır?

Evet başka işim yok Hayır yalnız belli aylarında çalışıyorum.

6- Aldığınız ücretin çalışmanızın karşılığı olduğuna inanıyor musunuz?

Evet Hayır

7- Vahidî fiyatla çalışmanın ne demek olduğunu biliyor musunuz?

Evet Hayır

8- Ücretlerinizde %20 lik bir kesinti yapılmak suretiyle elde edilecek gelirle sosyal güvenceye kavuşmak ister misiniz?

Evet iyi olur Hayır istemem

9- Yaptığınız çalışmalarla ilgili teknik bilginizin yeterli olduğuna inanıyor musunuz?

Evet Hayır bilgin yok Biraz bilgin var Fikrim yok

10- İstihsal işinde çalışıyorsanız, kestdiğiniz ağaçları en iyi şekilde değerlendirdiğinize inanıyor musunuz?

Evet, en iyi şekilde değerlendiriyorum Elimden geleni yapıyorum
 Hayır değerlendirmiyorum Fikrim yok

11- Kestdiğiniz ağaçların boylama işlemini kim tarafından yapıyor?

Ben yapıyorum Posta başı yapıyor.
 Orman işletme Şefliğince görevlendirilen işçi tarafından
 Ölçü kesim memurunca yapılmaktadır.

12- Bir ağacı boylarken nelere dikkat ediyorsunuz ?

Bana verilen emre uygun boylama yapıyorum
 Görevli memurun işaretlediği şekilde yapıyorum
 Hiç bir şeye dikkat etmiyorum

13- Orman işletmesi görevlilerince size yaptığınız ormancılık çalışmalarını hakkında eğitim yaptırıldı mı?

- ( ) Evet yılda bir kaç kez yaptırılıyor.
 ( ) Bu güne kadar bir kez yaptırıldı. ( ) Hayır hiç yaptırılmadı

14- Yılda bir kaç kez işinizle ilgili eğitim seminerleri düzenlenmesinin faydalı olacağına inanıyor musunuz?

- ( ) Evet çok iyi olur. ( ) Fark etmez. ( ) Hayır gerek yok.

15- Yaptığınız çalışmalar görevli memurlarca denetleniyor mu ?

- ( ) Evet sık sık ( ) Nadiren ( ) Hayır denetlenmiyor

16- Verimli çalışma denince ne anlıyorsunuz?

- ( ) Daha çok para kazanmayı. ( ) Bir günde en fazla üretimi yapmayı
 ( ) Hem kendine hem de orman işletmesine daha çok para kazandırmayı.
 ( ) Üretimi teknolojiye uygun yapmayı

17- Harcadığınız enerji karşılığında yeterince beşlenebiliyor musunuz?

- ( ) Evet iyi beşleniyorum. ( ) Hayır beşlenmem yetersizdir.
 ( ) Beşlenme önemli değildir.

18- Ücreti karşılığında Orman işletmesinden yakacak ve yapacak ihtiyacınızı karşılayabiliyor musunuz?

- ( ) Evet yeterince karşılayabiliyorum.
 ( ) Az bir bölümünü karşılayabiliyorum.
 ( ) Hayır karşılayamıyorum.

19- Üretilen envalde üretimden kaynaklanan değer kaybının en önemli nedeni size göre nedir?

- ( ) Hatalı ağaç devirmeden meydana gelen değer kaybı
 ( ) Sürtütmeden dolayı tonrıkların zedelenmesi.
 ( ) Üretilen envallerin depoya naklinin geç yapılması ve dolayısıyla envallerin bozulması.
 ( ) Hatalı boylandıktan meydana gelen değer kaybı

20- Sizce üretim kayıplarının en aza indirmek ve ekonomik çalışmayı temin etmek amacıyla ne yapılmalıdır? (Lütfen önerilerinizi yazınız.)

21- Çalışmanızı olumsuz yönde etkileyen en önemli etkenler nelerdir?

- ( ) Çalışma sahasının uzaklığı ( ) Ücretlerin yetersizliği
 ( ) Çalışma sahasındaki yerleşim zorlukları
 ( ) Ekipman yetersizliği ( ) Hava şartlarının olumsuzluğu
 ( ) Çalışmanın karşılığı ücretin zamanında verilmemesi.

22- Çalışma sahasında barınak olarak ne kullanıyorsunuz?

- ( ) Karavan ( ) Çadır ( ) Baraka ( ) Köyüne gidip geliyorum

23- Problemlerinizi orman işletmesi personeli ile konuşabiliyor musunuz?

- ( ) Evet ( ) Hayır ( ) Bazen

24- Orman işletmesi personeli Sosyal problemlerinizi yeterince ilgileniyor mu?

- ( ) Evet ( ) Hayır ( ) Bazen

25- Yukarıda soru olarak yöneltilmeyen ancak belirtmek istediğiniz diğer hususları yazabilirsiniz.

Ek:6 ORMANCILIKTA ÖRGÜT İÇİ PERSONELE UYGULANAN ANKET FORMU (MEMURLAR -İŞÇİLER)

Bu anket formundaki sorulara vereceğiniz cevaplar,Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesinde yürütülmekte olan bir araştırmaya bilgi sağlamak amacıyla kullanılacaktır. Bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacak ve tamamen gizli tutulacaktır. Katıldığınız için teşekkür ederiz. *Tercihinize (X)koyunuz

- 1-) Mesleğinizi seviyor musunuz ?
( ) Evet ( ) Hayır
- 2-)Yaptığınız işin karşılığı olan ücreti aldığınıza inanıyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır
- 3-) Mesleğiniz toplum içinde saygı görüyor mu?
( ) Evet ( ) Hayır
- 4-) Sızce kurum sizin sürekli çalışmanızı temin edecek iş verebiliyor mu ?
( ) Evet ( ) Hayır ( ) Benim için fark etmiyor
- 5-) Görevinizle ilgili bilgilendiriliyor musunuz?
( ) Evet sık sık ( ) Bazen ( ) Hayır
- 6-) Görevinizle ilgili konularla ilgili bilgileri nereden temin ediyorsunuz?
( ) Daha önceki kayıtlara bakıyorum ( ) Daha bilgili olanlara soruyorum
( ) Hizmet içi eğitimde ( ) Bilgiye ihtiyacım olmuyor
- 7-) İş ile ilgili problemlerinizi amirlerinizce söyleyebiliyor musunuz ?
( ) Evet ( ) Bazen ( ) Hayır
- 8-) Kişisel problemlerinizi çözmeye amirlerinizden yardım görüyor musunuz?
( ) Evet ( ) Bazen ( ) Hayır
- 9-) Hangi çalışmalarda daha çok ilgi duyuyorsunuz?
( ) Arazi ( ) Büro ( ) Fark etmiyor
- 10-) Sızce amir nasıl olmalı? (Bir kaç şık işaretleyebilirsiniz)
( ) Sert ve otoriter ( ) Yumuşak Huylu ( ) Personelle uyumlu
- 11-)Amirleriniz sizin meslekteki fikirlerinize değer verdiğine inanıyor musunuz ?
( ) Evet kesinlikle ( ) Hayır ( ) Bazen
- 12-) Sızce çalışma ortamındaki iyi ilişkiler iş veriminizi nasıl etkiler?
( ) Olumlu ( ) Olumsuz ( ) Etkilemez
- 13-) Sızce müracaat eden vatandaşın istekleri karşısında ne hissediyorsunuz?
( ) Sınırlanıyorum ( ) Yardım etmeye çalışıyorum
- 14-) Amirlerinizin bir hata yaptığını görseniz nasıl davranırsınız?
( ) Kendisine söylerim ( ) Bir başkasına söylerim ( ) Hiç bir şey söylemem
- 15-) Amirleriniz tarafından takdir ediliyor musunuz ?
( ) Her zaman ( ) Genellikle ( ) Bazen ( ) Hiç bir zaman
- 16-) Takdir ediliyorsunuz bu ne şekilde oluyor?
( ) Yazılı ( ) Sözlü
- 17-) Kurumun önemli bir elemanı olduğunuza inanıyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır ( ) Bazen
- 18-) Yapılan harcamaların yerinde ve titizlikle yapıldığına inanıyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır ( ) Bazen
- 19-) Sızce kamu personeli halka hizmetle yükümlü müdür?
( ) Evet kesinlikle ( ) Hayır verilen görevi yapmalı
- 20-) Halka yönelik çalışmalarda adil davranıldığına inanıyor musunuz ?
( ) Evet ( ) Hayır ( ) Bazen
- 21-) Mesleğinizi geliştirmede yöntem arayışı içerisinde misiniz ?
( ) Evet sürekli olarak ( ) Bazı durumlarda ( ) Hayır

Ek:7 ORMANCILIKTA ÖRGÜT İÇİ PERSONELE UYGULANAN

ANKET FORMU (AMİRLER)

Bu anket formundaki sorulara vereceğiniz cevaplar, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesinde yürütülmekte olan bir araştırmaya bilgi sağlanmak amacıyla kullanılacaktır. Bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacak ve tamamen gizli tutulacaktır. Katıldığınız için teşekkür ederiz. *Tercihinize (X) koyunuz

- 1-) Mesleğinizi seviyor musunuz
 Evet Hayır
- 2-) Yaptığınız işin karşılığı olan ücreti aldığınıza inanıyor musunuz?
 Evet Hayır
- 3-) Mesleğinizi toplum içinde saygı görüyor mu?
 Evet Hayır
- 4-) Sizde kurum sizin sürekli çalışmanızı temin edecek iş verebiliyor mu?
 Evet Hayır Benim için fark etmiyor
- 5-) Görevinizle ilgili bilgilendiriliyor musunuz?
 Evet Bazen Hayır
- 6-) Görevinizle ilgili konularla ilgili bilgileri nereden temin ediyorsunuz?
 Daha önceki kayıtlara bakıyorum Daha bilgili olanlara soruyorum
 Hizmet içi eğitimle Bilgiye ihtiyacım olmuyor
- 7-) Şimdiye kadar işlerinizi aydınlatıcı ve bilgilendirici faaliyetlerde bulunduğunuz mu?
 Pek çok defa Bazen Hayır
- 8-) İş ile ilgili problemlerinizi amirlerinize söyleyebiliyor musunuz?
 Evet Bazen Hayır
- 9-) Kişisel problemlerinizi çözmeye amirlerinizden yardım görüyor musunuz?
 Evet Bazen Hayır
- 10-) İdarenin bulunduğu merkezide pazar yeri kurulduğu gün programınıza nasıl düzenliyorsunuz?
 Genellikle araziye çıkarım Büro-da kalırım Normal planda uygulamam
- 11-) Orman fakültelerinde halkla ilişkiler derslerinin okutulması gerektiğine inanıyor musunuz?
 Evet mutlaka gereklidir Hayır gerekli değildir
- 12-) Halen ülkemizde uygulanan ormancılık politikalarına eleştirel gözle bakıyor musunuz?
 Evet Hayır verilen gayelerin uygun olduğuna inanıyorum
- 13-) Hangi çalışmalarda daha çok ilgi duyuyorsunuz?
 Arazi Büro Fark etmiyorum
- 14-) Sizde amir nasıl olmalı? (Bir kaç şık işaretleyebilirsiniz)
 Bert ve otoriter Yumuşak Hıypli Personelle uyumlu
- 15-) Amirleriniz sizin meslekteki fikirlerinize değer verdiğine inanıyor musunuz
 Evet kesinlikle Hayır Bazen

16-) Sizde çalışma ortamındaki iyi ilişkiler iş veriminizi nasıl etkiler?

Olumlu Olumsuz Etkilemez

17-) Sizde infircaat eden vatandaşın istekleri karşısında ne hissediyorsunuz?

Sınırlanıyorum Yardım etmeye çalışıyorum

18-) Amirlerinizin bir hata yaptığını görseniz nasıl davranırsınız?

Kendisine söylerim Bir başkasına söylerim Hiç bir şey söylemem

19-) Amirleriniz tarafından takdir ediliyor musunuz

Her zaman Genellikle Bazen Hiç bir zaman

20-) Takdir ediliyorsunuz, hangi şekilde?

Yazılı Sözlü

21-) Kurumun önemli bir elemanı olduğunuza inanıyor musunuz?

Evet Hayır Bazen

22-) Yapılan harcamaların yerinde ve titizlikle yapıldığına inanıyor musunuz?

Evet Hayır Bazen

24-) Halka yönelik çalışmalarda adil davranıldığına inanıyor musunuz ?

Evet Hayır Bazen

25-) Mesleğinizi geliştirmede yöntem arayışı içerisinde misiniz ?

Evet sürekli olarak Bazen Hayır

Arzu ettiğiniz diğer hususları belirtebilirsiniz.

Ek: 8 BELEDİYELERE UYGULANAN ANKET FORMU

Bu anket formundaki sorulara vereceğiniz cevaplar, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesinde yürütülmekte olan bir araştırmaya bilgi sağlamak amacıyla kullanılacaktır. Bunun dışında hiçbir amaçla kullanılmayacak ve tamamen gizli tutulacaktır. Katıldığınız için teşekkür ederiz. Tercihinize X)koyunuz

- 1-) Şehir içi ağaçlandırmanın yeterli olduğuna inanıyor musunuz?
 Evet yeterlidir Hayır yeterli değildir
- 2-) Orman idaresiyle ilişkileriniz ne düzeydedir?
 Çok iyi Çok iyi değil Hiç bir ilişkiniz yok
- 3-) Belediyelerin, şehir merkezi civarında yeşil kuşak oluşturmaya konusunda ne düşünüyorsunuz?
 Mutlaka gereklidir Yapılsa iyi olur
 Gerek yok, yeterince yeşillik var.
- 4-) Size göre ülke ağaçlandırmasında en etkin kurum hangisidir?
 Orman Bakanlığı Belediyeler Köy Tüzel Kuruluşları
 Silahlı kuvvetler Diğerleri (Lütfen belirtiniz.)
- 5-) Halk yakacak odun ihtiyacını belediyeinizden mi karşılıyor?
 Evet Hayır Kısmen
- 6-) Halkın odun ihtiyacını belediyeiniz karşılıyorsa, sattığınız odun nereden temin ediyorsunuz?
 Orman işletmelerinden Özel sektörden İthal ederek
- 7-) Yakacak odun temininde güçlük çekiyor musunuz?
 Evet Hayır Kısmen
- 8-) Belediye civarındaki hazine arazilerinin belediyeler tarafından ağaçlandırılmak suretiyle belediye ormanı kurulması ağaçlandırmayı olumlu yönde etkiler mi?
 Hayır ağaçlandırmayı belediyeler yapamaz
 Evet iyi olur, belediyelerin ormanı olmalı
- 9-) Belediye olarak fidan dikiyor musunuz?
 Evet Hayır
- 10-) Belediye olarak her yıl ortalama ne kadar fidan dikiyorsunuz?
 Hiç dikmiyoruz 1-100 arası 100-1000 arası
 1000-10000 arası 10000 den fazla
- 11-) Fidan dikiyorsanız, genellikle hangi türleri tercih ediyorsunuz?
 İhlamur Dişbudak Akasya Kızılağaç Çınar
 Keşane Çam Diğer (Lütfen belirtin)
- 12-) Orman idaresiyle ilişkileriniz veya diğer ormancılıkla ilgili görüşlerinizi belirtilebilirsiniz.

8. ÖZGEÇMİŞ

Orman Mühendisi Hüseyin Avni ÇATAL,1962 yılında Trabzon'un Çaykara İlçesi'nde doğmuş; İlkokul ve orta okulu Samsun İli Çarşamba İlçesinde, Lise öğrenimini ise Samsun'da tamamlamıştır.

1978 yılında girdiği Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü'nü 1982 yılında bitirmiştir. Meslek hayatına Orman Genel Müdürlüğü Planlama ve Koordinasyon Daire Başkanlığında başlamış, 1987-1989 yıllarında Ordu Orman İşletme Şefliği, 1990-1992 yıllarında Bafra Orman İşletme Müdürlüğü İnönü Orman İşletme Şefliği görevlerinden sonra 1992 yılından buyana sırasıyla Ünye, Pazar Orman İşletmesi Müdür Yardımcılığı yapmış ve halen Sürmene Orman İşletme Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

K.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans programına 1994 yılında kaydolmuş ve İngilizce bilen Hüseyin Avni ÇATAL evli ve iki çocuk babasıdır.